

Riksdagens protokoll

2008/09:103

Tisdagen den 21 april

Kl. 13.30 – 15.58

18.00 – 21.55

Protokoll
2008/09:103

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 14 och 15 april.

2 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 23 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Lars Leijonborg (fp), statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m), statsrådet Åsa Torstensson (c), statsrådet Cecilia Malmström (fp), kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m).

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:439

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:439 Arbetslivsforskning på reträtt
av Thomas Strand (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade möten där det inte är möjligt att ändra tidpunkten.

Stockholm den 14 april 2009

Utbildningsdepartementet

Lars Leijonborg

Interpellation 2008/09:449

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:449 A-kassans regelverk och utförande av
sysslor

av Eva-Lena Jansson (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.
Stockholm den 6 april 2009
Arbetsmarknadsdepartementet
Sven Otto Littorin (m)
Enligt uppdrag
Karin Renman
Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellationerna 2008/09:383, 384, 387 och 403 om bonussystem i den statliga sektorn

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Eva-Lena Jansson, Bosse Ringholm och Per Bolund har i fyra interpellationer ställt frågor till finansministern och till mig om bonussystem i statlig sektor, om regeringens åtgärder för att stoppa bonussystemen i de statliga bolagen och om bonussystem i kärnkraftverk.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som svarar på interpellationerna. Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Eva-Lena Jansson har frågat om jag avser att vidta åtgärder för att återigen införa förbud mot bonussystem i statliga bolag samt om finansministern avser att informera sig om vilka bonussystem som tillämpas inom finansministerns ansvarsområde.

Bosse Ringholm har frågat finansministern vilka erfarenheter som dras av den hittillsvarande debatten om bonussystem i den privata och statliga sektorn samt vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att hantera konsekvenserna av den förtroendeförlust i det privata näringslivet som regeringen åsamkat.

Inledningsvis vill jag säga att rimliga och välavvägda ersättningar till ledande befattningshavare i näringslivet är en viktig förtroendefråga för näringslivet men också för staten. Där har alla ägare ett ansvar. Det gäller såväl privata ägare som staten som företagsägare.

Staten är med sina 54 bolag Sveriges största företagsägare. Jag anser att det ska ställas särskilt höga krav på statligt ägda företag. Företagen ska vara förebilder, oavsett om de verkar på en kommersiell marknad eller i samhällsnyttiga uppdrag.

Den sammanställning över förekomsten av rörlig lön till ledande befattningshavare i statligt ägda företag som regeringen har låtit göra visar att nästan alla företag har skött sig bra och ger rimliga ersättningar.

Men det får inte finnas någon tvekan om att ledningarna för de statligt ägda företagen arbetar med svenska folkets bästa för ögonen. Osäkerhet och frågetecken kring företagen skadar förtroendet och förvaltningen.

Mot bakgrund av finanskrisen, liksom de frågor som väckts kring utmanande ersättningar i vissa statligt ägda företag och AP-fonderna, skärper regeringen de nuvarande riktlinjerna för ersättningar till ledande befattningshavare i statligt ägda företag, och stänger där möjligheten till rörlig ersättning och bonus till de ledande befattningshavarna i statligt helägda företag.

Enligt de nya riktlinjerna kommer de ledande befattningshavarna i statligt ägda företag fortsättningsvis enbart att ha fast ersättning. Det gäl-

ler redan för samtliga vd:ar, men kommer nu vara regel för alla ledande befattningshavare i de statligt ägda företagen. Inriktningen är att ersättningsarna alltid ska präglas av måttfullhet, rimlighet och transparens.

Regeringen kommer också att bjuda in andra företagsägare i Sverige till en diskussion om rimliga ersättningsnivåer och ersättningsprinciper till styrelser och ledande befattningshavare.

Per Bolund har frågat mig om jag har full kännedom om vilka bonus-system som finns hos ägarna till de svenska kärnkraftverken, Vattenfall, Eon och Fortum. Bolund undrar också om jag har för avsikt att ställa krav på Vattenfall att ändra eller ta bort sitt bonussystem vid kärnkraftverken.

Det bonussystem som gäller för personalen på Vattenfalls kärnkraftverk i Forsmark är att varje individ själv kan påverka tre fjärdedelar av bonusen genom sin arbetsinsats. I denna del ingår nivån på Forsmarks eget säkerhetsindex, vilket mäter anläggningens robusthet, hantering av tekniken, organisation, ledning, styrning samt verkets säkerhetskultur. Bonussystemet kan maximalt ge 20 000 kronor per år utöver den fasta lönen.

En fjärdedel är kopplad till verksamhetens ekonomiska resultat. Av hela bonussystemet är 10 procent direkt kopplat till det enskilda kärnkraftverkets resultat.

Bonussystemet i Ringhals är principiellt uppbyggt på samma sätt som det i Forsmark. Naturligtvis har kriterier anpassats till det enskilda kärnkraftverkets interna målsättningar.

Den oro som Per Bolund ger uttryck för kring ett eventuellt samband mellan egen vinning hos personalen på Forsmarks kärnkraftverk och risken för osäker drift av verket är således inte befogad.

Säkerheten inom kärnkraften är och ska alltid vara av absolut högsta prioritet. Ekonomiska ställningstaganden får aldrig på något sätt påverka överväganden kring driften som kan äventyra säkerheten. Efter den inträffade incidenten på Forsmark 2006 har en rad åtgärder genomförts för att stärka såväl det praktiska säkerhetsarbetet som den interna säkerhetskulturen på Forsmark.

Det är Vattenfalls styrelses och andra styrelserns ansvar att besluta om eventuella förändringar i bonussystem efter de riktlinjer som regeringen har fattat beslut om. Jag ser i dag inte någon anledning för styrelsen att förändra det bonussystem som gäller för anställda vid Forsmark och Ringhals med tanke på att systemet till största delen är relaterat till säkerhetsarbetet och bara till en liten del till det egna verkets ekonomiska resultat.

Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar näringsminister Maud Olofsson för svaret. Äntligen är du med mig, Maud Olofsson! Sedan hösten 2006 har vi debatterat bonusar för statliga vd:ar här i riksdagen. Jag är en av de starkaste motståndarna mot detta. Vi har haft synpunkter gång på gång på att Maud Olofsson tidigt hösten 2006 uttalade att man nu skulle ta bort den förra regeringens bonusstopp för statliga vd:ar. Nu kommer då regeringen, och man kan säga att det är på tiden.

Först hade vi alltså de socialdemokratiska riktlinjerna som talade om att det inte skulle finnas någon bonus, i alla fall inte för statliga vd:ar.

Sedan kom regeringens beslut sommaren 2003, som Maud Olofsson stolt stod och viftade med här i kammaren i januari, fru talman, om jag kommer ihåg det rätt. Jag fick inte svar förrän i januari på den fråga jag ställde i november om de nya riktlinjerna. Nu har vi fått ännu nyare riktlinjer. Det är väl bra. Det är bra att regeringen lyssnar, och jag hoppas att den kommer att lyssna på våra synpunkter på ungdomsarbetslösheten, akassan med mera också.

När vi kommer till synpunkterna på bonusar kan man konstatera att regeringen har sagt en sak och gjort någonting helt annat. Jag ska gå till bakgrunden till mina interpellationer. En av interpellationerna var ställd till finansministern. Jag tyckte inte riktigt att jag inte fick svar på vad finansministern skulle göra. Det som framkom i *Uppdrag granskning* var att finansministern inte hade koll på vilka bonussystem som gällde inom hans ansvarsområde. Det tyckte jag var allvarligt, för det är naturligtvis viktigt att det statsråd som är ansvarig för vissa bolag också sätter sig in i vad det är som gäller där, fru talman.

I dag har vi fått vetskap om att när man bestämde sig för att sälja det svenska Vin & Sprit bestämde man sig också för att betala ut bonusar på flera miljoner. Det kunde vi läsa i Dagens Industri. Man fick 2 miljoner utöver avgångsvederlag på 5,6 miljoner för att stanna kvar i ett företag när man redan hade avgångsvederlag – och detta med statens goda minne! Det är bra att regeringen har lärt sig någonting av läxan, fru talman, även om det dröjde ända till i går innan man ändrade riktlinjerna, som man har stått och sagt att man skulle ändra efter programmet.

Det framgår inte av svaret – jag har i alla fall inte upptäckt det – hur finansminister Borg kommer att informeras om vilka bonussystem som tillämpas inom finansministerns ansvarsområde. Jag utgår från att varje minister nu kommer att ta till sig och följa upp vad styrelsen gör och inte gör. Den här regeringen, fru talman, har varit tydlig med att säga att den inte ska gå in och peta i detaljer. Nu kommer det motstridiga uppgifter i dag om hur man faktiskt tänker gå in och detaljreglera. Jag utgår naturligtvis från att regeringen gör som den säger och inte detaljreglerar. Men det vore ändå intressant att få reda på om finansministern tänker ta reda på vad det är för regler som gäller och hur man de facto kommer att hantera reglerna på papper direkt.

Jag har varit på bolagsstämmor under två veckors tid nu, på SBAB och på Postens årsstämma. Där hade man fortfarande inga riktlinjer att förhålla sig till. Vad som framgick på SBAB:s bolagsstämma var att man hade ett incitamentsprogram där man hänvisade till regeringens riktlinjer från juli 2008, trots att man då inte borde ha antagit det eftersom de riktlinjerna inte ska gälla längre.

Fru talman! Jag hoppas som sagt var på att jag kan få svar om finansministerns ansvar och hans kunskaper om de statliga bolagen.

Anf. 3 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Det är glädjande att regeringen nu har tvärvänt efter att vi i oppositionen har kritiserat de höga bonusar som betalats ut i statliga bolag. Nu ska inga bonusar ges till vad man kallar för högre beslutsfattare i statlig verksamhet. Däremot är det fortfarande oklart vilka verksamheter som egentligen omfattas och

vilka personer som berörs. Är det huvudbolagen, eller ska också dotterbolag omfattas?

Vi fick i dag ett nytt meddelande från TT där det står att detta ska tillämpas även i dotterbolagen, vilket inte var det som gällde förut. Det vore väldigt bra att få ett svar från näringsministern om vad som egentligen gäller. Ska till exempel även dotterbolag som verkar i andra länder omfattas av dessa regler? Mitt exempel handlar om Vattenfall. Ska bara Vattenfalls ledning beröras, eller ska också ledningen för de olika verksamheterna, till exempel de olika kärnkraftverken beröras av de nya reglerna om att man inte ska ha rörliga bonusar?

Sedan är det ytterligare en fråga som dyker upp. Det finns ett undantag: Om det finns särskilda skäl ska man kunna avvika från reglerna. Det skulle vara intressant att höra vad det är för särskilda skäl. Det finns inga exempel som jag har sett än så länge, så jag skulle gärna vilja veta vad det handlar om.

Min fråga om bonusar handlar framför allt om bonussystem i kärnkraften. Maud Olofsson säger i sitt svar att säkerheten inom kärnkraften alltid ska ha absolut högsta prioritet och att ekonomiska ställningstaganden aldrig på något sätt får påverka överväganden som rör driften och som kan äventyra säkerheten. Det är självfallet uppfattningar som jag delar. Problemet är bara att jag inte kan se att detta går att förena med någon typ av bonussystem, eller "kvalitetspremier", som Vattenfall själva kallar det i Forsmark.

Som vi kan se i svaret är det en väsentlig del, 25 procent, av de anställdas kvalitetspremier som beror på hur vinsten för bolaget utvecklas, och dessutom utgår en del av det, 10 procent, från hur det enskilda kärnkraftverket utvecklar sin lönsamhet. Då går det inte att säga att bonussystemen eller kvalitetspremierna är avskilda från ekonomiska överväganden. Tvärtom är de till ganska stor del beroende av just hur lönsamheten för bolaget utvecklas. Det finns ett avsnitt i svaret där det står att de 25 procenten inte kan påverkas av dem som arbetar. Det kan jag inte hålla med om. Självklart har de som arbetar i kärnkraftverken också en påverkan på lönsamheten i bolaget. Det borde vara en självklarhet.

Att det finns oklarheter och otydligheter tycker jag känns oroande. När man ser att finansministern många gånger, både här i kammaren och i medierna, har påpekat att bonussystem lätt leder till risktagande borde vi väl kunna vara överens om att risktagande inte är något vi vill ha i svenska kärnkraftverk? Det borde vara ett tillräckligt skäl för att se till att avveckla dessa kvalitetspremier, så att man inte har någon rörlig kostnad.

Jag tycker att det också borde vara lätt att vara överens om att upprätthållandet av säkerheten i kärnkraften måste vara det som är själva grunden i arbetsuppgiften och inte något som man ska få en premie för att klara av. För min del måste jag säga att det är lika orimligt att en kärnkraftsarbetare ska få en premie för att säkerheten behålls som om dagispersonal skulle få bonus för att dagisbarnen överlever skoldagen. Grunden i deras verksamhet är ju att barnen är säkra och trygga, och på samma sätt borde det för kärnkraftsarbetarna vara grunden i deras verksamhet – grunden till att de uppstår lön – att kärnkraften körs på ett säkert sätt.

Man ska också notera att när den incident som ministern själv nämner i svaret, Forsmarksincidenten 2006, ägde rum fanns kvalitetspremierna

redan på plats. Uppenbarligen har de inte lett till att säkerhetstänkandet blivit så högt att man kan undvika sådana allvarliga incidenter. Jag skulle vilja ha svar på om det verkligen inte är någon vits med att avveckla det här programmet.

Anf. 4 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag har ställt två frågor i min interpellation till finansministern. Den första frågan är: Vilka erfarenheter drar finansministern av den hittillsvarande debatten om regeringens dubbelmoral när det gäller bonussystem i den privata och statliga sektorn? Jag har inte fått något svar på den frågan av vare sig finansministern eller näringsministern.

Min andra fråga till finansministern – jag inser att näringsministern lika gärna kan svara på frågan – var: Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att hantera konsekvenserna av den förtroendeförlust hos det privata näringslivet som regeringen har åsamkats? Jag har inte fått något svar på den frågan heller.

Två frågor – inget svar. Det är inte mycket till debatt. Men jag vill ändå vara positiv, Maud Olofsson, och tacka näringsministern och regeringen för den största pudel som jag har sett på länge, som regeringen gjorde för ett antal veckor sedan. Regeringen, som envetet och länge försvarade bonusreglerna i företag i den statliga sektorn och till och med förstärkte dem och gjorde det ännu mer fördelaktigt med bonusar, föll till slut för opinionstrycket och gjorde den största politiska pudel som jag har sett på mycket länge. Jag vill uttrycka ett stort tack till Maud Olofsson för att hon äntligen tog sitt förnuft till fånga. Det tog ett antal veckor.

Jag kan ha överseende med att man inte har följt den vanliga regeln om att interpellationer från oss i riksdagen ska besvaras inom två veckor. Det har nu tagit sex sju veckor för Maud Olofsson att krysta fram det här svaret. Men det är bättre än om hon hade svarat inom angiven tid och sagt att hon höll fast vid de gamla bonusreglerna, som var förskräckliga.

Det är väldigt bra att regeringen och Maud Olofsson nu har ändrat uppfattning i sakfrågan – inte därför att hon vill det utan därför att opinionen har tvingat Maud Olofsson till det. Det ger oss i oppositionen blodad tand. Vi kanske kan tvinga regeringen att ändra uppfattning i någon annan fråga också, till exempel a-kassan eller ungdomsarbetslösheten, som ju är förskräcklig då var fjärde ungdom är arbetslös under Maud Olofssons ledarskap. Det finns många områden där hon i fortsättningen skulle kunna bidra med pudlar och ändra uppfattning. Tack, Maud Olofsson, för att du i varje fall på det här området har ändrat uppfattning!

Nu handlar min fråga om den dubbelmoral som regeringen har visat på det här området. Jag ska återge vad som sades av Anders Borg, som jag ställde frågan till men som har överlåtit till Maud Olofsson att svara sig. Han sade att han tycker att det är särskilt svårt att motivera prestationsersättningar när verksamheten har förluster. Det fanns ju en sådan begränsning i systemet tidigare, under den socialdemokratiska tiden. Den begränsningen tog den borgerliga regeringen bort. Det är lite konstigt att Anders Borg kritiserade detta eftersom han ju själv hade bidragit till att ta bort just den inskränkningen.

Nu säger näringsministern i sitt svar att enligt regeringen har ”nästan alla företag ... skött sig bra och ger rimliga ersättningar.” Är det verkligen så? Anders Borg sade i en intervju för några veckor sedan, när debat-

ten var som hetast, att det har skett ”grova övertramp”. Då syftade han på gratifikationen till Tredje AP-fondens vd och bonusutbetalningen i Svensk Exportkredit. Det kallade Anders Borg för grova övertramp, Maud Olofsson! Nu försöker hon lite förskönande i efterhand säga att det väl inte var så farligt.

Nej, Maud Olofsson, ditt agerande påminner om den gamla sångleken: Än slank hon hit, än slank hon dit, och till slut slank hon ned i diket.

Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först korrigera Eva-Lena Jansson. När vi införde de nya riktlinjerna var vi mycket tydliga gentemot styrelserna att de hade ett stort ansvar för det lönesystem de hade.

Vi följer upp det med utvärderingar på olika sätt. En utvärdering visar att 12 av 51 bolag har någon typ av bonussystem – det är inte en större omfattning än 12 av 51. Utöver det har AP-fonderna ett system som innebär olika typer av bonus. Men i grunden har det inte varit någon bonusfest bland de bolag som ligger på mitt ansvarsområde.

Man kan väl också konstatera att en hel del av de sakerna finns kvar från den förra regeringens period. Det är liksom inga nya avtal som har kommit till. Det visar också att styrelserna är ansvarsfulla. Det är också därför som jag tycker att styrelserna ska ha ett ansvar.

Hur styr vi då? Jo, vi styr med riktlinjer och med uppföljning. Vi gör också den här uppföljningen för att det ska vara möjligt för medborgarna att se hur det ser ut i verkligheten.

De nya riktlinjer som vi nu presenterar kommer naturligtvis efter en debatt. Jag tycker inte att man ska behöva misstänkliggöra statliga bolag. Jag tycker inte det. Är det så att det uppfattas på det sättet gör vi förändringar i riktlinjerna. Det är inte konstigare än så.

Det som är viktigt att säga är att de nya riktlinjerna också omfattar AP-fonderna. Vi har speciella riktlinjer för dem för att också vara tydliga på den punkten.

Detta gäller självklart våra dotterbolag. När det gäller de stämmor där vi inte har kunnat agera kommer vi att se till att det förändras efter de riktlinjer som är. Det kommer att bli styrelsernas ansvar, och vi kommer att följa upp det i alla sammanhang därför att vi tycker att man måste vara tydlig i det här läget.

Jag hoppas att det vi nu gör kommer att inspirera det privata näringslivet och helst också fackföreningsrörelsen i ett sådant här läge. Jag tror nämligen att den typen av tydliga riktlinjer från oss i regeringen behövs för att förmå LO och andra att också bli mer aktiva på det här området.

När det gäller Per Bolunds fråga har jag tittat på Strålsäkerhetsmyndigheten som har gjort en pilotstudie. Den publicerades den 10 mars 2009. Syftet var att kartlägga och analysera hur bonussystemen som tillämpas vid de svenska kärnkraftverken påverkar säkerhetsrelaterat beteende och de risker som här kan finnas. Det var deras uppdrag.

De säger att resultaten av kartläggningen och intervjuerna kan tolkas som att tillämpade bonussystem inte skulle påverka säkerhetsrelaterat beteende negativt. Snarare antyder resultaten att säkerhetsbeteendet stärks där olika säkerhetsmål gjorts bonusgrundande.

Nu är det inte jag som hittar på detta, utan det är faktiskt Strålsäkerhetsmyndigheten, och jag känner ett stort förtroende för Strålsäkerhets-

myndigheten när de går in och granskar. Jag kan också tycka att det är bra att de gör det, så att vi ser från ett annat håll hur den här typen av system fungerar. Därför välkomnar jag deras utvärdering.

Jag tror att det är viktigt att säga att säkerhetsfrågorna måste vara A och O när det gäller kärnkraftverken. Det visar den olycka och de incidenter som har varit.

Det som är det intressanta i den här debatten är ju vad Socialdemokraterna vill och vad oppositionen vill. Ni vill ju gå tillbaka till de gamla riktlinjerna, där det ska vara bonusar. Jag tycker att det skulle vara spännande att höra från Eva-Lena Jansson och framför allt från Bosse Ringholm – jag vet inte riktigt hur det är med Miljöpartiet – varför ni vill ha kvar bonusarna i ledningssystemen.

Är det inte dags nu, om regeringen har lagt fram bra förslag och bra riktlinjer, att stödja regeringen i den här förändringen? Då har vi en väldigt bred enighet i den här frågan.

Det finns tillfälle att berätta om det här, om ni kanske har tänkt om och tycker att regeringen lägger fram ett bra förslag som ni kan vara med och stödja.

Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag skulle gärna svara på Maud Olofssons fråga om jag visste hur länge det här nya systemet skulle gälla. Den här regeringen ändrar ju sig gång på gång. Om det här gäller framöver tror jag att det är väldigt intressant att titta närmare på det. Jag tycker att det är en bra förändring att man har tagit bort de förändringar man gjorde.

Fru talman! Jag vill också påminna om vad statsrådet sade i den debatt vi hade när hon pekade på de socialdemokratiska riktlinjerna, som var mycket tuffare än dem som regeringen införde när man då öppnade för det generösare bonussystemet:

”De tidigare riktlinjerna var alltför detaljorienterade och var därför svåra för styrelserna att tillämpa och ingrep i stor utsträckning i styrelsens ansvar att hitta rätt ersättningsstruktur till de ledande befattningshavarna. Vi vill att de statligt ägda företagen ska ha samma förutsättningar som andra företag även i dessa delar.”

Det vi har sett är att många stora privata företag har haft system med väldigt höga bonusar. Jag vill säga att det här inte gällde generellt för företagare. Jag tror att många företagare, framför allt små företagare, inte alls kan känna igen sig i den här debatten. Där har man inte alls de här ersättningarna och framför allt inte de här lönerna, som vi har pratat om.

Det är alltså en kritik mot det man har gjort tidigare, och nu gör man en förändring. Då blir min fråga: Varför gör man den här förändringen? Näringsministern trodde ju uppenbarligen på detta.

Jag ställde också en fråga, eftersom finansminister Anders Borg har lämnat över den interpellation jag ställde till honom, om finansministern tänkte sätta sig in i det här systemet. Det var viktigt för mig att veta, för han har varit med och tagit beslut.

Han stod alltså efter sommaren 2008 och kritiserade bonussystemet, trots att han själv hade varit med och tagit beslut om att införa det.

Regeringen är ansvarig. Regeringen har varit delaktig i att ge Vin & Sprits förra chefer saftiga säljbonusar, som man uttrycker det på tid-

ningssspråk. Man får alltså nära 2 miljoner utöver ett avgångsvederlag på 5,6 miljoner kronor.

Det är viktigt att veta vad regeringen tycker om det. Är det någonting man fortsättningsvis kommer att uppmana till, till exempel om man nu säljer SBAB? Och vad hände när man sålde Carnegie? Blev det någonting extra till Riksgälden? Blir det någonting extra om man säljer Nordea eller Telia? Det skulle jag gärna vilja veta därför att det har funnits ett sådant avtal när det gäller Telia. Då är det bra om vi får reda på det nu.

Anledningen till att jag har lyft fram debatten och att jag redan 2006 debatterade detta när jag kom in i riksdagen är att jag har sett bonussystem inifrån när jag jobbade på Posten.

Då gav man chefer på lägre nivåer bonus för att ta ansvar i framtiden, medan vi som jobbade där, vi postanställda, inte fick bonus, för vi hade jobbat för mycket övertid. Vi hade nämligen passerat våra målsättningar.

Jag har sett avarterna, och jag har inte tyckt att det har varit speciellt positivt.

Nu har vi dessutom sett att det har varit kritik mot de här bonussystemen för att de har ökat risktagandet. Vi har sett det inom bankvärlden. Då är det viktigt att vi inte har det här inom de statliga bolagen. Jag håller med Maud Olofsson om att vi inte ska ha det här.

Jag tycker att det är bra att Maud Olofsson har ändrat sig. Jag tycker att hon borde ändra sig också när det gäller jobbpolitiken och a-kassan, men det är en helt annan fråga. Den får vi ta vid ett senare tillfälle.

Men, fru talman, jag hoppas få svar på om finansministern nu kommer att sätta sig in i de här riktlinjerna, som regeringen har antagit. Vi får väl se hur länge de gäller.

Anf. 7 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det var tyvärr inte så mycket svar jag fick på det jag frågade om.

Det jag frågade om gällde lite mer specifikationer kring hur de nya reglerna egentligen är utformade, eftersom det är väldigt oklart, till exempel när det gäller dotterbolag.

Jag ställde frågan: Kommer dotterbolag att omfattas av det här? Jag tycker att det är viktigt att notera att en vd i ett dotterbolag, till exempel i Vattenfall, om man tar Forsmarksgruppen, ofta kan ha betydligt fler anställda under sig än en vd i ett bolag som är direkt ägt av staten, till exempel Exportkreditnämnden eller SBAB. Därför tycker jag att det är väldigt befogat att få ett svar på den frågan: Omfattas dotterbolagen också av de här nya reglerna, och ska de då också avskaffa sina bonussystem för beslutsfattare?

Sedan känner jag mig inte särskilt mycket tryggare av det uttalande från strålskyddsmyndigheten som ministern hänvisade till. De tyckte att man kunde notera att detta inte påverkade negativt, men i övrigt är det väldigt flytande och vaga påståenden som har kommit därifrån.

Som jag var inne på i mitt tidigare anförande är det viktigt att se att det system som man hade, och fortfarande har, för kvalitetspremier på Forsmark även fanns när den här mycket allvarliga incidenten inträffade – som jag förstår det uppfattade också näringsministern det som en väldigt allvarlig incident.

Då fick man ett strömavbrott som gjorde att man inte fick någon el i kontrollrummet. Man tappade greppet över utvecklingen i reaktortanken. En tredjedel av det vatten som täcker reaktorhärden försvann under det här strömavbrottet. Om det hade fortsatt under en längre tid vet man inte vad som hade kunnat hända. Ledande experter har konstaterat att utvecklingen var så allvarlig att vi var nära en svensk härdsmalta.

Detta borde göra att man verkligen gräver i grunden för att se var problemen finns. När man då ser att ett sådant här system med kvalitetspremier fanns på plats redan då borde man väldigt noga överväga om det inte är läge att se över och ta bort de rörliga premierna.

När man gick igenom efter den väldigt allvarliga incidenten vad som hade orsakat den var det många i personalen som vittnade om att det hade varit en längre tids degradering av säkerhetskulturen. Man hade konsekvent satt lönsamheten före säkerheten. Jag vill mena att ett system med kvalitetspremier som medger en sådan utarmning av säkerhetstänkandet inte kan vara värt att hålla fast vid. Jag hoppas att ministern kan dela den uppfattningen.

Jag vill snarare hävda att man kan misstänka att premiesystemet har spätt på problematiken med dålig säkerhet. Man måste också konstatera att det här inte var ett enskilt tillfälle. Säkerhetsproblemen har fortsatt efter incidenten 2006. Förra veckan avslöjades det att radioaktivt vatten hade läckt i Forsmarkverket. Man har haft kontinuerliga problem med säkerheten hela vägen.

Frågan måste ställas om det är rimligt att man ska få en premie för att klara av något som måste vara kärnan i verksamheten eller, med näringsministerns egna ord, vara absolut högsta prioritet. Är det rimligt att sådant ska ge premier? Är det inte rimligare att det som är kärnan i verksamheten får man ersättning för i form av fast lön? Det är det som utgår för alla som arbetar för att man ska sköta sitt jobb helt enkelt.

Jag känner mig inte tryggare av det som lästes upp från strålskyddsmyndigheten. Jag skulle helst vilja ha ett besked om det inte finns anledning för regeringen att se till att Vattenfall ser över de här reglerna, att man går ifrån att bara prata om ledningar och vd:ar och tittar på de system som finns inom övriga verksamheter för vanliga anställda. Finns det inte risk för att systemen styr åt fel håll?

Ett system med rörliga ersättningar eller kvalitetspremier tycker inte jag passar ihop med kärnkraften som i grunden bygger på att man har en stabilitet och rutiner år från år.

Anf. 8 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Bonusdebatten har många dimensioner. Jag har valt att i min interpellation fokusera på två frågor. Det första är den dubbelmoral som regeringen hela tiden har visat i den här debatten. Regeringen hade länge, inte minst via finansministern, väldigt mycket kritik mot det privata näringslivets bonusar. Det var säkerligen en korrekt kritik. Samtidigt, som Eva-Lena Jansson påvisade förut, var finansministern inte ens medveten om att regeringen hade ökat möjligheterna till bonus i den egna statliga sektorn.

Det är naturligtvis en dubbelmoral som är rätt påfrestande. Å ena sidan kritiserar man det privata näringslivet för överdriven bonusverksamhet, å andra sidan vet man inte om att man har det i den egna verksam-

heten och ansvar för till och med vidgade bonusar. Maud Olofsson för-svarade länge de vidgade möjligheterna för bonusar i den statliga sek-torn.

Det var en dubbelmoral. Jag har ställt frågan: Vilka slutsatser drar re-geringen av den här debatten om regeringens egen dubbelmoral?

Nu har Maud Olofsson valt att inte svara på frågan i interpellations-svaret. Det är ett vanligt knep att tala om något annat och tala om vad vi socialdemokrater tycker. Vi socialdemokrater tycker att alla steg som regeringen tar i riktning mot att göra sig kvitt bonusar är bra. Därför sade jag förut att jag uppskattar att regeringen har ändrat uppfattning i den här frågan.

Sedan vet vi inte hur länge regeringens uppfattning står fast. Rege-ringen vinglar än hit och än dit, vilket Maud Olofsson är ett levande bevis för.

Min andra fråga har handlat om vilka slutsatser regeringen drar för att återfå det förtroende som regeringen uppenbarligen inte har i näringslivet när det gäller den här debatten. Näringslivet har väl skäl att vara mycket kritiskt mot regeringen när regeringen har en sådan dubbelmoral i frågan.

Maud Olofsson säger: Vi ska nu föra samtal med näringslivet om de ska kunna bättra sig och ta över våra regler.

Det är kanske inte de rätta läromästarna när Maud Olofsson och An-ders Borg går till privata näringslivet och säger: Ni ska göra som vi, säga en sak och göra en annan sak.

Det var väl opinionen som tvingade Maud Olofsson att ändra uppfatt-ning? I sak har väl Maud Olofsson samma uppfattning som tidigare? Maud Olofsson sade: Visst måste vi få ha kvar bonussystemen. Hur ska annars sopåkarna och byggnadsarbetarna kunna ha kvar sina lönesystem?

Det är ungefär som om ett lönesystem och ett bonussystem vore i samma härad, i samma värld. Det är två skilda ersättningsnivåer, två skilda världar. Men det var Maud Olofssons försvar för att hon hade förbättrat möjligheten att öka insatserna för bonus i det statliga systemet.

Min andra fråga är: Hur ska Maud Olofsson, Anders Borg och andra som har varit företrädare för den här dubbelmoralen och som nu har ändrat uppfattning under galgen på slutet kunna föra samtal med det privata näringslivet? Ska de säga till dem: Passa er i fortsättningen! Om ni inte gör si och så kommer vi att vidta de och de åtgärderna.

Maud Olofsson har passat i den frågan också. Hon har inte svarat på den frågan heller i interpellationssvaret. Därför står, Maud Olofsson, mina två frågor obesvarade.

Du har möjlighet nu i dina kvarstående anföranden att svara på det som du inte har svarat på i det skriftliga svaret. Hur var det med dubbel-moralen? Och vad tänker regeringen göra nu för det privata näringslivet efter att man har skadat och kritiserat det och varit förnumstig? Efter det ska man fortsätta att försöka övertyga det privata näringslivet om en annan ordning.

Hur pass framgångsrik kommer regeringen att vara där med tanke på att regeringen har gjort så många självmål i den här frågan? Än slank hon hit, än slank hon dit, och sedan slank Maud Olofsson ned i diket. När ska hon komma upp ur diket?

Anf. 9 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Jag begärde ordet, för jag tycker att den här diskussionen, den här debatten börjar att få lite märkliga dimensioner. Såvitt jag förstår gjorde regeringen en förändring av bonussystemet 2006, eller om det var 2007, som innebar att det skedde en revidering av de principer som tillämpades av den dåvarande regeringen. Förändringen innebar att man öppnade för något större bonusar. Det var en förändring som nu är återtagen. Jag tycker att det är bra, och jag tycker att det är värdefullt att regeringen så tydligt nu deklarerar att man föregår med gott exempel och tar bort allt vad bonusar heter.

Men såvitt jag förstår kvarstår oppositionen med den uppfattning som den förra regeringen både hade och tillämpade, vilket gör att oppositionen inte på samma konsekventa sätt som nu alliansregeringen gör vill ta bort bonussystemen. Om jag rätt hann skriva upp vad som sades var det: Bra förändringar när man har tagit bort de förändringar man gjorde från regeringens sida. Jag kan inte tolka det på annat sätt än att oppositionen kvarstår vid tillämpningar som gällde sedan tidigare.

Jag tycker att det är bra att regeringen som statens representant för företagsägandet blir tydligare i sin ägarstyrning. Det är bra att staten som ägare går före. Offentligt ägda företag har ett särskilt ansvar för att tillämpa ersättningspolicyer och därmed ersättningsnivåer som har en bred acceptans.

Det är viktigt att den här debatten tydliggör att det måste skapas långsiktiga spelregler som gäller över tid och som inte förändras på grund av kortsiktiga politiska strömningar. Det ska vara långsiktiga spelregler som tydliggör ägardirektiv bland statliga företag och i det privata näringslivet.

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först säga att det är viktigt att tala om att alla styrelser ska följa de här riktlinjerna. Som jag säger kommer vi att följa det med utvärdering, precis som vi har gjort med de genomgångar som vi nu har gjort med alla bolag. Vi styr det också genom att vi har samtal med ordföranden i respektive bolag en gång per år, där vi går igenom aktuella frågor för bolagen.

Det är klart att det är mycket frågor kring det här. Men vi är väldigt tydliga med att styrelsen måste ta ett ansvar. Vi som regering ska inte sitta och i detalj granska varje avtal. Vi ska titta på dem och se om de följer de riktlinjer som finns. Gör de inte det får man ha samtal med de berörda bolagen. Men vi lägger ett stort ansvar på styrelserna. Visa av debatten om AMF har vi rätt att ställa krav på styrelser. Man kan inte säga att man inget visste och inte kunde läsa papperen. Så kan det inte funka. Vi måste ha styrelser som är kompetenta och som kan läsa de avtal som finns. Vi styr med ägardirektiv och riktlinjer.

Ja, dotterbolagen omfattas av detta. Det sade jag i mitt förra anförande. Det är tydligt skrivet. Det är också tydligt skrivet vad som är ledningsgrupp och hur det ska definieras.

Vi har också tydliggjort i riktlinjerna hur vi ser på ersättningar, pensioner och de anställdas roll kontra ledningsgruppen. Vi tycker att anställda kan omfattas av denna typ av resultatlöner. Det är en viktig del i riktlinjerna.

Det är intressant att diskutera kärnkraftsindustrin. Jag tror att du och jag, Per, är helt överens om att vi ska ställa hårda säkerhetskrav på Vattenfall och alla andra bolag. Men säger strålskyddsmyndigheten att detta är riktlinjer och regler som främjar säkerheten har vi all anledning att lita på det. Vi har dock anledning att fortsätta att följa säkerhetsutvecklingen. Det gör jag som ägare gentemot Vattenfall. Hur lever man upp till de tuffa säkerhetskrav som vi har? Det är ett ständigt återkommande arbete som vi jobbar med gentemot Vattenfall.

Den verkligt intressanta debatten är: Vad tycker Socialdemokraterna? Den 17 mars deltog Sven-Erik Österberg i bonusdebatten. Då sade han: "Nu är det här med bonus väldigt komplicerat, för ska man ha en riktigt analyserad bild är det klart att det finns fördelar med bonussystem där ägaren belönar i en önskad riktning." Vidare sade han: "Jag tycker att man ska nyansera bilden av bonussystemen." Och så fortsatte han.

När jag lyssnar till Bosse Ringholm och Eva-Lena Jansson får jag inte heller klart för mig vad Socialdemokraterna tycker. Ni säger att ni inte kan ha en åsikt i dag eftersom ni inte vet hur länge detta gäller. Det låter som den obotfärdiges förhinder. Ge er! Ställ upp på det som regeringen skriver i riktlinjerna! Då får vi en bred politisk enighet. Bortse från den nesa det innebär att regeringen lägger ett förslag som ni faktiskt tycker är bra och ställ er bakom detta i stället för att framhärda att vi ska ha kvar bonussystemet! Det är ju det ni tycker om ni ska gå tillbaka till era egna riktlinjer.

Det är tydligt mot styrelserna men också mot det privata näringslivet. Som svar till Bosse Ringholm säger jag att det är klart att det privata näringslivet kommer att se det vi gör som en förebild. Det är klart att man kommer att inspireras av det. Kan vi nå så långt att till och med fackföreningsrörelsen inspireras av detta är det ännu bättre.

Ge besked att ni ställer bakom detta! Eller ska ni framhärda i att ni fortsatt ska ha bonus i de statliga bolagen? Då tror jag att ni får en ganska tuff debatt, inte minst i ert eget parti.

Anf. 11 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Det är alltid roligt att debattera med Maud Olofsson.

Detta dokument presenterades för medierna i går. I dag har jag fått det i min hand. Det är de nya riktlinjerna. Jag vill gärna analysera vad de betyder. Vad betyder det att styrelsen "ska redovisa de särskilda skäl som finns för att i enskilt fall avvika från regeringens riktlinjer"? Är detta ett fribrev för att ge Vattenfalls dotterbolag extra bonusar om det köper in sig i mer kärnkraft? Det vet inte jag. Jag vet inte om detta kan vara ett sådant fribrev. Därför kan jag inte på rak arm säga om vi tycker att riktlinjerna är fullödiga. Vi måste analysera dem först. Vi fick dem i går. Regeringen har pratat om dem i en månad, men vi såg dem inte förrän sent i går och då på text-tv.

Det som hände, och det är viktigt att ta upp i debatten, fru talman, är att för drygt en månad sedan jämförde näringsministern bonusar i statliga bolag med ackord för byggnadsarbetare och sopkörarnas beting. Hon sade: Om vi tar bort bonusarna från statliga bolag, vad händer då med byggnadsarbetarnas ackord och sopkörarnas beting? Kan vi ha kvar dem?

Jag tyckte att det var en enfaldig jämförelse, men det var min åsikt. Jag tycker inte att man kan jämföra det; det är helt skilda saker.

Vi talar om bonusar för värlönlade vd:ar som har mångmiljonbelopp i årslön. Jag har tagit upp ett sådant exempel. Förra vd:n för Vin & Sprit fick 2 miljoner utöver ett avgångsvederlag på 5,6 miljoner.

Jag har också ställt frågan om finansministern ska få information om vad det är som gäller så att han kan uttala sig och ha fakta på bordet. Jag har inte fått svar på det.

Fru talman! Jag lämnar över talarstolen till de andra interpellanterna och hoppas att vi kan få skriftliga svar, kanske från TT, så småningom.

Anf. 12 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det är lite glidande vad strålskyddsmyndigheten egentligen har sagt. I det som Maud Olofsson läste upp förut kunde strålskyddsmyndigheten konstatera att bonussystem inte försämrade säkerheten och att det möjligen kunde främja säkerheten. I sitt senaste anförande sade ministern dock att det är klart och tydligt att bonussystem främjar säkerheten. Det kanske är bra att hålla sig till vad strålskyddsmyndigheten faktiskt har sagt så att vi kan diskutera det.

Jag vill fortfarande ha ett svar på den andra frågan jag hade. Finns det särskilda skäl ska man fortfarande kunna ha bonusar kvar i de statliga bolagen, har regeringen skrivit i sina riktlinjer. Vilka särskilda skäl kan det röra sig om? Det vore bra att få ett svar på den frågan.

Regeringen skriver i sina riktlinjer, precis som ministern sade, att det under vissa förutsättningar ska vara möjligt att ge rörlig lön till övriga anställda. Det tolkar jag som att det finns en restriktion. Man ska inte ge det lättvindigt, utan man ska ha speciella krav när det gäller rörliga löner även för andra anställda än dem som är ledande befattningshavare.

För mig stämmer det över huvud taget inte överens med att man då väljer att ge det till människor som arbetar på kärnkraftverk. De borde ha som sin absoluta kärnuppgift att se till att kärnkraftverken körs på ett säkert sätt. Uppenbarligen är förutsättningarna uppfyllda här. För att man ska kunna garantera säkerheten ska man ha en rörlig ersättning. Det räcker inte med en vanlig lön. Det känns inte rimligt.

Tycker ministern att det är rimligt att man ska få en premie för att klara av något som måste vara kärnan i den verksamhet man bedriver?

Anf. 13 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Maud Olofsson har uppenbarligen en ådra av humor som hon har lyckats dölja för oss tidigare. Maud Olofsson säger nämligen att när regeringen ska träffa det privata näringslivet kommer regeringen att framstå som ett föredöme. Det måste vara årets skämt, i varje fall i kammaren.

En regering som har åkt än hit än dit, en regering som först har försvarat och förstärkt bonusar och ändrat i den tidigare socialdemokratiska regeringens system och gjort bonusarna ännu mer förmånliga, en regering som efter opinionens tryck har tvingats ändra sig 180 grader är inget föredöme för det privata näringslivet.

Vi har en regering vars representanter, finansministern och finansmarknadsministern, har kritiserat det privata näringslivet för storvulna bonusar och sedan lite skamsat tvingats konstatera: Oj, vi har också

bonusar i den statliga sektorn. Vi har till och med från den borgerliga regeringens sida förstärkt de där statliga.

Tror Maud Olofsson verkligen att denna regering är något slags föredöme för det privata näringslivet?

Det var i och för sig trevligt att märka att näringsministern har lite skämtlynne, för gör man bort sig så som Maud Olofsson har gjort är väl enda lösningen att försöka skämta bort sin position i sammanhanget.

Jag har ställt två allvarliga frågor. Vad drar regeringen för slutsats av den dubbelmoral regeringen har haft i ämnet? Vad tänker regeringen säga till näringslivet för att återfå det förtroende som man uppenbarligen har förlorat? Jag har inte fått något svar.

Maud Olofsson försöker med den gamla taktiken att vi socialdemokrater vill ha mer bonus. Maud Olofsson får sluta snacka om det. Vi socialdemokrater har tvingat regeringen att avstå från de överdådiga bonusar som ni införde tidigare. Vi kommer att fortsätta att bevaka vartenda steg ni tar. Vi litar inte på er. Men det är bra så länge ni går i rätt riktning i varje fall.

Anf. 14 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Jag tycker att det är bra, och det tål att sägas från den här talarstolen, att regeringen nu pekar ut tydliga riktlinjer för statliga företag. Man har skapat ägardirektiv som innebär att styrelsen har fått tydliga och väl utformade spelregler. Bonusarna är borttagna. Men den här debatten visar också på att det finns en tydlig skiljelinje mellan regeringen och oppositionen. Regeringen har tagit bort bonussystemen. Oppositionen förfäktar den uppfattning som tillämpades före det senaste valet och som innebär att man accepterar bonusar.

Jag skulle vilja vädja till oppositionen att inta en annan position. Ställ upp på den av alliansregeringen beslutade riktlinjen eller policyn att vi i de statliga företagen inte ska tillämpa bonussystem. Jag vill tacka näringsministern för regeringens ställningstagande.

Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! När jag pratade om Strålsäkerhetsmyndighetens pilotstudie läste jag innantill. Man skriver att resultatet ”snarare antyder att säkerhetsbeteende stärks där olika säkerhetsmål gjorts bonusgrundande”. Det är en viktig signal från Strålsäkerhetsmyndigheten.

Trots det har vi ju andra system som ska kolla säkerheten på kärnkraftverken, och vi ska naturligtvis trycka på för att göra det bättre. Det är klart att vi ska trycka på som ägare gentemot Vattenfall. Det gör vi ju redan i våra samtal. Det finns inget viktigare än säkerheten. Det är givet att det också ska genomsyra bolagets hållning.

När det gäller de anställda är det viktigt att säga att vi tycker att ersättningen till ledande befattningshavare ska vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig samt bidra till en god etik och företagskultur. Det skriver vi i riktlinjerna. Ersättningarna ska inte vara löneledande, som det blev under sossetiden, i förhållande till jämförbara företag utan präglas av måttfullhet. De ska också vara vägledande för den totala ersättningen till övriga anställda, det vill säga att det finns värderingar i de här riktlinjerna som styrelserna måste följa.

Det den här debatten visar är ju att det är regeringen som är offensiv och att oppositionen inte vet vart den ska ta vägen. Jag tycker att det är intressant att Socialdemokraterna så hårdnackat står fast vid att ni ska ha bonussystem. Varför gör ni det? Är det LO och Socialdemokraterna som nu ska driva att vi ska ha bonussystem i AMF och i de statliga bolagen? I så fall är det en otroligt intressant utveckling.

Jag tror att det är viktigt för svenska folket att få reda på vad det är för hållning ni intar och vilka ställningstaganden ni vill göra. Vi välkomnar er att stödja regeringen sedan ni har analyserat detta, för det tror jag är den absolut enda rimliga hållningen.

Lite utmanande så här inför första maj tror jag att det blir Socialdemokraterna och LO som på sina plakater ska ha: Behåll bonusar i de statliga företagen! Det blir omöjligt att gå ut i förstamajtåget med de kraven.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2008/09:386 om åtgärder för särskilt drabbade kommuner med anledning av jobbkrisen

Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Ulf Holm har frågat arbetsmarknadsministern vilka åtgärder regeringen tänker vidta för att ge stöd till de kommuner, till exempel Olofström, som i dag är beroende av en enda bransch eller en arbetsgivare, och som nu riskerar nedläggning, samt vilka initiativ regeringen kommer att ta för att utbetalning av medel sker snabbt så att man kan komma i gång med utbildning och kompetensutveckling som syftar till att förhindra att än fler varslas om uppsägningar med risk för arbetslöshet.

Interpellationen har överlämnats till mig.

De kommuner som drabbas av stora företagsnedläggningar har utmaningar både i form av att se till att anställda hittar nya jobb och att justera för eventuellt framtida minskande skatteunderlag.

Totalt innebär de tillskott vi hittills har gett till kommunsektorn en nivåhöjning på över 20 miljarder kronor 2010 i förhållande till 2006. Det har handlat om en generell sänkning av arbetsgivaravgiften såväl som om en arbetsgivaravgiftssänkning för ungdomar, om den kommunala fastighetsavgiften samt om generella och riktade statsbidrag.

Dessutom har regeringen föreslagit att staten skjuter till totalt 17 miljarder kronor mellan 2010 och 2012. De ökade resurserna som föreslås består dels av ett tillfälligt konjunkturstöd som uppgår till 7 miljarder kronor som betalas ut i december 2009 och som avser att användas 2010, dels av att de generella statsbidragen ökar med 5 miljarder kronor från och med 2011 jämfört med nivån i budgetpropositionen 2009.

Jag har vid flera tillfällen tidigare här i kammaren redogjort för den varselsamordning som sker lokalt och regionalt i alla delar av landet och som är ett resultat av att regeringen uppdragit åt regionala samordnare att möta de företag och människor som drabbas av varsel och nedläggningar. Vi ser nu att de regionala samordnarnas arbete, genom samverkan och regionala initiativ, bland annat har bidragit till att stötta särskilt drabbade kommuner.

Som svar på den andra frågan vill jag framhålla att Sverige har en vuxenutbildning som präglas av tillgänglighet och vars innehåll och upplägg motsvarar individernas och arbetslivets behov, vilket också innebär att den kan erbjudas alla vuxna, inklusive arbetslösa och varslade.

I januari 2009 föreslogs ytterligare satsningar på yrkeshögskolan, inklusive kvalificerad yrkesutbildning, och på gymnasiala yrkesutbildningar inom komvux, så kallad yrkesvux. Därmed förbättras möjligheterna att nå de personer som behöver höja sin utbildningsnivå eller har behov av att ändra yrkesbana. För 2009 uppgår satsningen till nära 200 miljoner kronor för ytterligare platser samt nära 300 miljoner kronor för studiemedel. Satsningen beräknas även omfatta 2010 och 2011.

Vi vet att vi har en svår tid framför oss under vilken den globala krisen kommer att kasta sin skugga. Regeringen kommer att följa utvecklingen och i det sammanhanget överväga om ytterligare åtgärder behöver vidtas. Regeringen kommer att göra allt den kan för att Sverige ska stå emot nedgången och hävda sig väl när vändningen kommer.

Anf. 17 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, näringsministern! Efter sju veckor har det nu kommit. Det är en ganska lång tid för att invänta ett svar. Kanske inte så lång tid för mig personligen, det är framför allt lång tid för dem som bor i just de kommuner som jag tar upp i interpellationen, nämligen invånarna i till exempel Olofström som har blivit varslade och som väntar på besked.

Jag hade två viktiga frågor. Den ena var om regeringen kommer att tillskjuta några extra medel till de kommuner som är särskilt utsatta. Med särskilt utsatta menar jag de kommuner som kanske är beroende av *en* bransch eller där *ett* företag är väldigt dominerande. Där är Olofström ett väldigt bra exempel, tyvärr. Man är beroende av just *en* bransch.

Där ser vi nu att arbetslösheten har fördubblats på ett år. Ungdomsarbetslösheten likaså, den har mer än fördubblats det senaste året. Man kan så sent som i dag gå in på Arbetsförmedlingens hemsida och se att det finns två lediga jobb. Det är inte mycket tröst till de 434 personer som i dag är arbetslösa i Olofström.

På detta får vi tyvärr inga svar alls i dag från näringsministern om vad som ska göras. Det är allmänna ordalag om att mycket är på gång och att regeringen bevakar den globala krisen. Det är jättefint att regeringen bevakar, men vi skulle också vilja se lite aktion från regeringen.

Vi vet att det finns bra förslag från varselsamordnarna. Jag har ingen kritik mot det projektet, men vi behöver också åtgärder. Var är de konkreta åtgärderna för just dessa kommuner så att de kan starta nya företag? Vi vet att det finns bra engagemang i de här kommunerna, till exempel Olofström som senast häromveckan gav besked om att man sätter i gång produktion av vindkraftverk. Där ger kommunen sitt stöd och försöker att hjälpa till just för att skapa nya arbetstillfällen. Men från regeringen kommer absolut ingenting.

Det kom ingenting i vårpropositionen som levererades förra veckan. Det var bara passiva åtgärder där man betalar ut a-kassa. Det var inget stöd till nyföretagande, till exempel starta-eget-bidrag till dem som är arbetslösa. Varför kan ni inte ta bort den åldersgräns som gör att det bara utgår till personer över 25 år? Varför kan ni inte sänka den?

Varför kan ni inte ge några ordentliga pengar till ungdomssatsningar, första-jobbet-avdrag för de unga långtidsarbetslösa? Varför har ni bara det här allmänna som regeringen fortfarande skryter om, som en arbetsgivaravgiftssänkning för ungdomar? Det är en reform som Riksrevisionen totalt dömt ut och skriver att det inte är rimligt att utnyttja en åtgärd där varje nyskapat arbetstillfälle beräknas kosta 900 000 kronor.

Jag förstår ärligt talat inte, fru talman, hur näringsministern kan stå och skryta över en sådan totalt ineffektiv åtgärd. Det skulle behövas åtgärder för de kommuner som är särskilt utsatta. Det är där insatser behövs. Då kan inte regeringen sitta på åhörarläktaren och bara studera den globala krisen. Det hjälper inte. Det krävs faktiskt stödåtgärder till kommunerna.

Jag är helt övertygad om att kommuner och regioner kan göra mycket själva, men något stöd måste ändå regeringen ge kommunerna. Jag saknar fortfarande svar på de frågor som ställdes i interpellationen.

Anf. 18 Förste vice talman JAN BJÖRKMAN (s):

Fru talman! Tack, näringsministern för svaret på interpellationen, och tack, Ulf Holm, för interpellationen!

Jag tänkte börja med att erinra om att vi hade en motsvarande debatt i början av oktober, men då tillsammans med arbetsmarknadsministern på detta tema, det vill säga insatser för utsatta regioner. Beskedet då, på 14 rader, var att regeringen inte ville ha särlösningar och att riktade insatser inte var aktuella. Arbetsmarknadsministern konstaterade att han var optimist och att han såg möjligheter i stället för problem. Jag tror att det var innan arbetsmarknadsministern – jag ber om ursäkt, fru talman – hade börjat beskriva framtiden som ”skitår”.

Bakgrunden till svaret i den interpellationsdebatten var naturligtvis att näringsministern och arbetsmarknadsministern hade skrivit en artikel på samma tema i Göteborgs-Posten, det vill säga samlösningar i stället för särlösningar. Jag tyckte då, som nu, att man naturligtvis måste utgå från ortens förutsättningar och behov. Då duger inte samlösningar. Det är olika villkor i olika delar av landet, och det måste vi ta hänsyn till.

Jag tror att medborgarna förväntar sig att regeringen ska ingripa i svåra tider. Jag tror att skattebetalarna förväntar sig att man ska ingripa i svåra tider. Jag vet att de arbetslösa förväntar sig att regeringen ska ingripa i svåra tider.

I dagens Blekinge Läns Tidning kan man på Olofströmssidan som huvudnyhet läsa ”Varslet klart – 15 får sluta”. Nu kan man tycka att 15 inte är mycket, men det är det tredje varslet på samma företag på kort tid. Nu återstår bara 51 av de anställda. Så har det sett ut på företag efter företag månad efter månad. Sammanlagt har nu i Olofströms kommun ett tusental arbetstillfällen försvunnit eller är på väg att försvinna.

I det här läget har Olofströms kommun, som råkar vara min hemkommun, satsat miljoner – som man egentligen inte har – för att ha färdiga planer när regeringens satsningar kommer. Också Region Blekinge har gjort satsningar – även om det är en liten region. Regeringens egna samordnare har lagt fram kloka förslag.

Tyvär har regeringens respons på detta lyst med sin frånvaro så här långt – om man inte räknar de åtta platser på yrkesvux som nu är på gång

till Olofström. Ni hörde rätt: Åtta platser på yrkesvux till en kommun där 1 000 jobb har försvunnit på några månader.

Det jag möter i min vardag är människor som känner oro. Det finns inget jobb i utsikt. Det är sänkt ersättning när man blir arbetslös – och på detta höjd skatt. Dessutom upplever man att regeringen inte lyssnar på fordonsbranschen och de förslag som fordonsbranschen lägger fram för att lösa de problem som Olofströms kommun och andra kommuner som är beroende av fordonsindustrin har.

Min fråga till näringsministern blir: När det inte finns några jobb att få, när det inte heller finns utbildningsplatser, vilket råd ger näringsministern de arbetslösa i Olofström och på andra ställen som just nu köar på Arbetsförmedlingen?

Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Om ni klagar på lång tid för svar; det är inte första gången som vi diskuterar varsel och uppsägningar i den här kammaren. Det är många andra ledamöter som har ställt interpellationer som jag har besvarat. Det är ingen ny debatt.

Det är viktigt att säga att den här regeringen har en annan syn på hur man ska möta svårigheterna än vad den förra hade. Den förra regeringen tyckte att man skulle ägna sig åt paket av olika slag. Sedan skulle varje minister åka ut i landet – han eller hon fick en fin bild i tidningen – och tala om att man var här och försökte göra något för just den orten. Nästa dag åkte ministern vidare till nästa kommun eller ort och sade ungefär samma sak, och sedan lades paket fram.

Granskningar och utvärderingar har visat att detta inte har gett några goda resultat. Det finns inga goda vitsord efter Björn Rosengrens paket.

Vi försöker skapa en politik av mer generell karaktär. I den globala finanskrisens spår är det inte bara enstaka orter som är drabbade. Många orter är drabbade. Det skulle vara svårt för Ulf Holm att börja räkna upp orter som är drabbade och orter som inte är drabbade eftersom jag inte tror att många människor skulle känna igen sig. Det är effekten av den globala finanskrisen. Det är därför som regeringen måste vidta kraftfulla generella åtgärder som hjälper kommuner, företag och individer att komma framåt.

Vi tycker att ansvaret i förverkligandet av de åtgärder som nu vidtas behöver ligga lokalt och regionalt. Vi får en total uppbackning för det synsättet när vi nu genomför den nationella dialogen om den nationella strategin runt om i vårt land. Det är bra att vi flyttar ut makt och befogenheter i regionerna, det vill säga strukturfonderna, landsbygdsprogrammet, arbetsmarknadspolitiken, utbildningsfrågorna, infrastrukturen, företagsåtgärder och yrkesvux. Vi har för övrigt flyttat över en del utbildningsplatser där det tidigare har funnits överskott till dem som har underskott. Blekinge är ett sådant exempel.

Våra varselsamordnare har också pekat ut att det är så de vill ha det. En tredjedel av de förslag till åtgärder som de har lämnat in har vi redan genomfört. Det är de saker jag har räknat upp.

Sedan är det upp till regionerna själva att specialdesigna insatser som passar just regionerna. I Glasriket kan det vara mer inriktat mot glasproduktion. Där det är en stark fordonsindustri kan det vara mer inriktat mot det. Där det är skogsindustri kan det vara något annat. Det som präglar

hela Sverige är att vi har olika förutsättningar och prioriteringar. Den verktygslåda som staten och regeringen ställer upp med ska vara möjlig att använda på olika ställen med olika inriktning.

Det är också viktigt att säga att i höstens budget lade vi fram ett paket om över 40 miljarder kronor. Till det paketet kommer nu 17 miljarder till kommunerna. Det är oändligt kraftfulla satsningar, och jämfört med hela övriga Europa ligger Sverige långt framme – bland de bästa i Europa – när det gäller investeringar i en svår tid. Vi kan göra dem tack vare att vi har skött pengarna och den ekonomiska politiken på det sätt vi har gjort.

Om Socialdemokraterna och Miljöpartiet tycker att det är fråga om lite pengar ska ni inte ha ansvar för en budget. Det är oändligt mycket pengar. 60 miljarder är fruktansvärt mycket pengar. Det är egentligen rätt ansvarslost att säga att det är lite pengar och att det inte händer någonting. Vi gör precis de saker som vi i bred samsyn med våra samordnare kommer fram till behöver göras. Det är alldeles självklart att vi ska möta företag som behöver finansiering, vi ska möta människor som blir varslade och uppsagda och vi ska stödja och hjälpa kommuner som har det bekymmersamt. Men vi gör det med hjälp av generella åtgärder och med makt och befogenheter att faktiskt göra det.

Jag tror att vi kan säga att den globala finanskris som vi har nu är jättetuff. Det är svårt för en regering – oavsett färg – att möta den totala situationen.

Anf. 20 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det var lite oklart på slutet, men jag tyckte att näringsministern sade att det var svårt med regeringsmakten. Jag kan förstå att ni tycker att det är svårt med regeringsmakten eftersom det inte vidtas några åtgärder. Å ena sidan står näringsministern i kammaren och pratar om att generella åtgärder är viktiga. Det kan de vara. Å andra sidan säger näringsministern att vi måste ta hänsyn till de olika förutsättningarna som finns lokalt och regionalt för att få bästa träffsäkerhet. Då har näringsministern pratat emot sig själv. Vi är nog många som kan intyga att krisen har slagit olika.

I min hemkommun Lund har krisen inte slagit på samma sätt som den gjort i Olofström. Därför tycker jag att Lund kanske inte behöver ett speciellt stödpaket, men i Olofström kan det behövas. Där är redan nu över 400 personer arbetslösa, och fler är varslade – detta i en liten kommun så där kan det behövas vissa särskilda åtgärder. Det är sådana vi frågar efter, för jobben kommer inte av sig själva.

Det krävs också, menar jag, ett visst stöd från regeringen för att smörja, för att skapa förutsättningar för framtida jobb. Det kan göras på olika sätt. Man kan ge mer i statsbidrag. Men då måste man se till att rika Danderyd inte får lika mycket per invånare som Olofström får. Viss hänsyn måste tas i det avseendet. Det tycker jag att man i nuläget borde göra.

Beträffande nu aviserade statsbidrag har ni bara sett per invånare. Så kan man inte göra när man har – det tror jag att näringsministern har – insikt om att krisen slår olika i olika delar av vårt land. Då vissa regioner och kommuner och också vissa branscher är mer utsatta än andra måste

man ta hänsyn till det när man ger bidrag till kommuner. Jag tror att det är väldigt viktigt att ha det i bakhuvudet.

Den andra frågan gällde vilka åtgärder näringsministern vill se. Det går inte att sitta på åhörarläktaren och att bara se krisen slå och säga: Krisen är global. Vi kan inte göra någonting.

Då kan man lika gärna avgå från regeringen. Att sitta i regeringen gör man just därför att politik gör skillnad. Jag kan lova näringsministern att politik kommer att göra skillnad år 2010 när Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet tar över makten. Då kommer vi att se till att satsningar görs för framtiden. Då måste vi göra investeringar i infrastruktur som kan skapa arbetstillfällen och som också är samhällsekonomiskt lönsamma för framtiden – detta samtidigt som vi tar tag i den andra krisen, nämligen klimatkrisen. Vi måste kunna göra bådadera samtidigt. Det är detta som är så viktigt.

I fråga om den situation som vi nu står inför ser vi dock bara att det med den vårproposition som regeringen avlämnade förra veckan inte kommer några aktiva åtgärder alls utan bara passiva åtgärder. Jag tror inte att människorna i en kommun som Olofström vill höra att regeringen inte gör någonting utan bara säger: Ni har säkert jättebra idéer lokalt och regionalt.

Ja, det är jag övertygad om att man lokalt och regionalt har. Vi har ju också sett exempel på att man är beredd att göra satsningar. Men samtidigt är regeringen helt svarslös. Man säger bara: Ni får sköta er själva.

Detta är inte hållbart. Man kan inte göra på det sättet. Vi måste kunna förvänta oss mer från regeringen än det vi hittills sett.

Anf. 21 Förste vice talman JAN BJÖRKMAN (s):

Fru talman! Jag lyssnade naturligtvis på näringsministerns svar. Näringsministern säger att paket inte ger goda resultat. Jag höll på att säga att jag egentligen inte bryr mig om vad det kallas. Huvudsaken är att det blir insatser som löser arbetslösheten och som löser svårigheterna för enskilda individer. Jag vet inte vad näringsministern kallar de extra platserna till högskolan i Blekinge för som ju ministern nämnde om – om det där kallas för paket eller om det har någon annan beteckning; i alla fall är det väl något slags insats.

Precis som Ulf Holm tror inte heller jag att generella insatser duger här. Lidingö, Nacka, Danderyd och Vellinge har andra förutsättningar än Olofström och en del andra bruksorter.

Jag har inget emot vad näringsministern säger om att ansvaret ska ligga lokalt och regionalt. Det är jättebra, så den uppfattningen delar jag verkligen. Däremot tror jag inte att staten kan smita undan sitt ansvar för finansieringen av de insatser som måste till för att detta ska lyckas. Det kan inte vara så att alla andra ska göra insatser – den enskilde genom sänkt a-kassa, företagen genom sina insatser, kommunerna genom bland annat besparingar samt regionerna genom sina insatser – medan det bara är staten som inte ska göra insatser. Det tror inte jag på. Men lägg gärna ansvaret för de resurser som staten är med och lägger på detta också på lokala och regionala verksamheter!

Folk köar nu utanför Arbetsförmedlingen. Det kunde man i går läsa i den lokala tidningen Sydöstran. Jag vet att de personer som köar där känner en oro inför framtiden.

Jag fick inte något svar på min första fråga. Men jag skulle uppskatta om näringsministern ville besöka Olofström för att möta människornas oro inför framtiden på ort och ställe, på den ort som häromdagen i Expressen beskrevs som den värst drabbade i landet i förhållande till folk-mängden. Välkommen till Olofström!

Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jan Björkman säger att staten inte kan smita undan. Nej, det har vi aldrig tänkt göra, och det gör vi inte. Om vi, som vi gjorde under hösten, satsar 40 miljarder och just nu tillskjuter ytterligare 17 miljarder smiter staten självklart inte undan. Hela budgetarbetet går ut på att med verktyg försöka ge kommuner och regioner kraft och möjligheter att agera.

Det därför man har makten över strukturfonderna. Det är därför man har makten över landsbygdsprogrammet. Det är därför man får makt och inflytande över infrastruktursatsningarna. Det är därför man kan jobba med klimat- och energiomställningen. Det är därför man kan jobba med yrkesvux och med yrkeshögskolan. Det är därför vi flyttar en del av utbildningsplatserna till de orter där det behövs. Det är därför vi har fordonspaketet.

Endera vill ni inte förstå, eller också är det något annat fel. Om de här pengarna inte är pengar i era ögon skulle jag, måste jag säga, vara otroligt orolig för att lägga mina skattepengar i era händer. Man måste ha respekt för att det är väldigt mycket pengar som går ut och som vi kan satsa tack vare att vi har hållit ordning på statsfinanserna. Pengarna kommer i precis rätt tid därför att det är nu när det är svårt som vi ska gå in med detta.

Våra myndigheter ska finnas där – Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Almi. Alla som agerar för att hjälpa människor ska finnas där nu. De ska finnas där och vara professionella och duktiga på att möta människor när det är som svårast. Det är inte när det är spegelblankt på havet som våra myndigheter ska fungera, utan det är när det är lite storm och lite kuling som de ska fungera. Vi måste ha så professionella myndigheter att de kan göra det, tillsammans med regioner och kommuner.

Vi stärker kommunernas möjligheter när det gäller att inte behöva säga upp personal i den här delen genom att vi tillför ytterligare statsbidrag. Arbetsmarknadsåtgärderna – till dessa kommer ytterligare 10 miljarder kronor i vårpropositionen – är självklart bra åtgärder för att möta just de kommuner som har det allra svårast.

Vad jag försöker säga är att situationen är svår på de allra flesta ställen i Sverige och på de allra flesta ställen i världen. Vi möter en global finanskris av sällan skådat slag. Vi får kanske gå tillbaka till 1930-talet för att hitta något liknande; så är det.

Jag håller med Ulf Holm. Vi ska rusta för framtiden. Det är precis det som regeringen gör med sina åtgärder nu. Det gäller då utbildning och också stöd till mindre företag. Dessutom försöker vi ställa om fordonsindustrin. Vi satsar på investeringar i klimat- och energiåtgärder och på att

se till att hjälpa människor att ta sig igenom krisen. Det är det här som är regeringens uppdrag. Men de som är utförare och genomförare av detta finns regionalt och lokalt.

Prot. 2008/09:103
21 april

Finns det regelverk som vi behöver ändra är vi självklart beredda att göra det. Det har vi hela tiden varit beredda att göra.

Finns det saker som behöver justeras gör vi självklart det. Den beredskapen har regeringen, vilket vi redan har visat. Vi kommer att ha den beredskapen också framöver.

Dock vill jag säga: Det finns ingen sedelpress, något som oppositionen tycks ha. Det går inte att i varje interpellation och i varje debatt säga: Regeringen gör för lite. Vi tänker göra mer.

Man måste vara ansvarsfull när det gäller de offentliga finanserna. Ni kan inte lova mer till varje område och till varje åtgärd därför att då är sedelpressen i gång och då slås Sverige ut av andra skäl, nämligen av obalansskäl när det gäller de statliga finanserna.

Jag tror att det är viktigt att just nu komma ihåg att det är en svår tid. Men vi ska försöka vara så professionella vi bara kan och hjälpa våra myndigheter och andra att möta människor som är i behov av hjälp och stöd. Vi ska också trycka ut våra resurser så att dessa kommer de olika kommunerna och regionerna till del. Det är en tuff uppgift, men vi är helt klara över att vi ska klara också den uppgiften.

Anf. 23 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är uppenbart att vi, för att återge vad näringsministern sagt, har en annan syn på hur arbetslösheten ska lösas. Vi i den rödgröna oppositionen vill ha aktiva åtgärder, medan regeringen har passiva åtgärder. Det är den stora skillnaden.

Maud Olofsson fortsätter att sitta på åhörarläktaren. Hon börjar prata om att vi har någon jäkla sedelpress. Nej, så är det absolut inte!

Också oppositionen har begränsade resurser. Vi är väldigt måna om att det ska vara ordning och reda när det gäller pengarna. Men när regeringen sänkte skatterna med 60 miljarder förra året var det ingen som pratade om att det fanns obegränsade resurser eller sedelpressar. Då var det helt naturligt. Men när vi nu pratar om aktiva åtgärder för dem som slängs ut i arbetslösheten och säger att vi måste se till att det finns utbildningsplatser, komvux, yrkesvux och andra åtgärder finns plötsligt inte resurserna längre. Då är det någonting som är ordentligt fel i samhället, fru talman. Då är det någonting som inte stämmer längre. Då har vi en regering som i stället för aktiva åtgärder vill ha passiva åtgärder för att öka klyftorna i samhället.

Vi vill från den rödgröna oppositionen satsa på nya jobb som man kan söka. Det är inte bra att det finns bara två lediga jobb i Olofström. Det visar på att näringsklimatet inte är bra i Sverige. Framför allt känner människor inte att man kan eller vågar satsa för framtiden. Det är där som det måste bli en stor skillnad. Det är detta som regeringen har ett ansvar för. Så länge regeringen sitter på åhörarläktaren kommer man inte att inge något framtidshopp. Det är där den stora skillnaden finns.

Vi från Miljöpartiet vill skapa hopp för framtiden. Det görs med att det skapas arbetstillfällen för framtiden, med kompetensutveckling men också genom att lösa den andra stora utmaningen inför framtiden, klimatkrisen...

Anf. 24 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att den som lyssnar till den här debatten inser att regeringen genomför väldigt mycket aktiva åtgärder. Vi investerar i satsningar på klimat- och energiområdet, stöd till kommunerna, aktiv arbetsmarknadspolitik, utbildning alltifrån yrkesutbildning till den högre utbildningen, infrastruktur, finansiering för småföretag. Alla de här åtgärderna plus många fler är aktiva insatser. Vi gör en speciell insats just nu på fordonsindustrin på 28 miljarder kronor som går till de orter som har mycket fordonsindustri.

Sedan tycker vi att sänkta skatter är någonting bra. Det är klart att i en svår ekonomisk kris är det bra om människor har mer pengar kvar i plånboken. Om jag som sjuksköterska har 1 400 kronor mer kvar i plånboken varje månad har jag större möjligheter att klara en ekonomisk kris än om jag inte hade haft det. På det sättet är skattesänkingspolitiken en viktig del i att klara sig igenom den här svåra krisen.

Jag kan väl trösta mig med att medborgarna tycks ge ett stort förtroende för regeringens åtgärder. Opinionsmätningarna visar att man har förtroende för att regeringen sköter den ekonomiska politiken på ett bra sätt. Jag tror att det är det som kommer att löna sig på sikt. Jag påminner mig om förra statsministern Göran Perssons ord om att den som är satt i skuld icke är fri. Nej, det är sant. Centerpartiet var med och sanerade statsfinanserna en gång i tiden. Vi minns det, men det tycks inte oppositionen minnas, hur svårt det var. Vi minns att det var de som hade de minsta marginalerna som blev drabbade. Vi tänker inte göra om den saken, och vi tänker inte se till att Sverige hamnar i en sådan kris.

Vi ska möta människor med hjälp av utbildning, arbetsmarknadsåtgärder, stöd till lån till småföretag, och vi ska vara aktiva i det för att ta oss igenom den här krisen. I grunden har Sverige goda förutsättningar att bygga för framtiden. Men vi måste hålla ihop, och vi måste se till att våra åtgärder är effektiva också framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:390 om kärnkraftsutbyggnaden

Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth har frågat mig varför det är angeläget att nu öppna för tio nya kärnkraftsreaktorer och vilka beräkningar jag har gjort i fråga om vad nya kärnkraftverk kommer att innebära för svenska elpriser.

Jag delar Tomas Eneroths bedömning att vi under de kommande åren kommer att vara nettoexportör av el. Bakgrunden till denna utveckling är effektökningar i kärnkraftverken, en omfattande satsning på förnybar elproduktion via elcertifikatssystemet och den förväntade inhemska elförbrukningen. Dessutom kommer den förnybara elproduktionen att öka ytterligare i enlighet med vårens proposition där ett nytt mål i nivå med 25 terawattimmar till 2020 aviserats inom ramen för elcertifikatssystemet.

Svensk elproduktion står i dag i princip bara på två ben – vattenkraft och kärnkraft. Klimatfrågan står nu i fokus, och kärnkraften kommer därmed under den tid vi kan överblicka att förbli en viktig del av svensk

elproduktion. För att minska sårbarheten och öka försörjningstryggheten bör ett tredje ben utvecklas för elförsörjningen och därmed minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft. För att åstadkomma detta måste kraftvärme, vindkraft och övrig förnybar kraftproduktion tillsammans svara för en betydande del av elproduktionen.

Med ett ökande fokus på klimatförändringarna uppfyller kärnkraften ett av de viktigaste kraven som ställs på dagens energikällor, nämligen att den endast innebär låga utsläpp av växthusgaser.

Kärnkraften står i dag för närmare hälften av den svenska elproduktionen och kommer under överskådlig tid att vara en betydande del av vår elförsörjning. Av den anledningen är det viktigt att skapa bra planeringsförutsättningar för kärnkraften. Med tanke på dagens reaktors förväntade återstående livslängd och den långa projekteringstiden för nya kärnkraftsanläggningar är det angeläget att inom en snar framtid kunna ge tydliga besked om förutsättningarna för planering av nya anläggningar på kommersiella grunder.

Förutsättningarna för detta är bland annat att inget statligt stöd i form av direkta eller indirekta subventioner kan påräknas. Säkerhetskraven fortsätter att skärpas successivt, och reaktorägarna kommer i ökad omfattning att få ta ansvar för kärnkraftens risker.

Vi har en avreglerad elmarknad, och priset styrs av utbud och efterfrågan. Ingen kan i dag säga huruvida det kommer att byggas ny kärnkraft eller inte, och det är därför inte meningsfullt att spekulera i en eventuell elprispåverkan av en kärnkraftsutbyggnad. Ny kärnkraft kommer att byggas om det är kommersiellt lönsamt.

Den svenska klimat- och energiöverenskommelsen är kanske den mest ambitiösa planen i världen i dag. Överenskommelsen ger mycket goda förutsättningar för en trygg energiförsörjning samtidigt som vi värnar klimatet. Det är bra för svensk basindustri, svenska småföretag, jobben i Sverige och en bra miljö för våra barn och barnbarn.

Anf. 26 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet Maud Olofsson! Det avslutas med att överenskommelsen var för våra barn och barnbarn. Jag vill minnas att Maud Olofsson för inte så länge sedan, strax före valet, i en debatt – jag tror att det var med Företagarna i Almedalen – berättade om sina barn och barnbarn och med tårar i ögonen berättade om det starka engagemang mot kärnkraften som näringsministern då hade och hur hemskt det var när barnbarnen inte kunde äta jordgubbar för att de var besmittade eller bestrålade av radioaktivt nedfall från Tjernoby. Det var före valet. Före valet gjordes också en valplattform som talade om att förbudet mot att uppföra nya reaktorer inte kom att upphävas under mandatperioden i den överenskommelse som de fyra borgerliga partierna gjorde. Efter valet fick vi en regeringsförklaring där det hette att förbudet mot att uppföra nya reaktorer kommer att bestå.

Sedan ändrades detta i och med att Maud Olofsson tillsammans med övriga borgerliga partiledare gjorde en energiöverenskommelse som öppnade för tio nya kärnkraftverk i Sverige. Åter var det barn och barnbarn som stod i fokus. Det var för barns och barnbarns skull som det var viktigt att öppna för att kunna investera i tio nya kärnkraftverk. Då ska vi komma ihåg att detta görs i ett läge när vi har betydande energiöverskott

i Sverige. Energimyndigheten spår att Sverige redan 2015 har ett energiöverskott på ungefär 20 terawattimmar, sannolikt mer med tanke på den konjunktüreffekt som vi har nu, sannolikt mer med tanke på de ambitiösa planer som finns från många partier på att investera i förnybar energi och göra energieffektiviseringar.

Det är naturligtvis omöjligt att komma ifrån frågan: Vad är det som hände emellan? Varför denna omsvängning? Vad var det som så dramatiskt ändrade förutsättningarna och synen på att investera i ny kärnkraft mellan åren 2006 och 2008? Varför just tio nya kärnkraftverk? Vi ska veta att en ny reaktor som skulle byggas i dag skulle ha väsentligt större kapacitet, kanske tre fyra gånger större kapacitet, än de reaktorer som i dag finns på den svenska marknaden. Frågan ställs dessutom: När behöver de ersättas?

Min grundläggande fråga är: Vad var det som fick Maud Olofsson och regeringen att ändra sig? Var det en kommande energibrist i Sverige eller litade ni inte på Energimyndighetens bedömningar? Eller var det någonting annat? Tror ni inte på era egna ambitioner att öka förnybar energi? Tror ni inte på förutsättningarna att för den skull kunna energieffektivisera? Framför allt: Vad innebär detta i den energimix vi har i Sverige?

När regeringen talar om de tre benen i energipolitiken kan man notera att det ena benet som regeringen talar om, kärnkraften, med tio nya reaktorer i så fall kommer att vara väsentligt mycket större än vad den varit tidigare med tanke på de kapacitetsökningar som finns tillgängliga. Hur ser den framtida energimixen ut med den argumentationen? Dessutom vill näringsministern ofta få det att framstå som att man ska satsa på förnybart, och med det som argument kommer inte kärnkraften att vara marknadsmässigt möjlig.

Men det tog bara två timmar från att regeringen presenterade sina överenskommelser innan vd:n för statliga Vattenfall, Lars G. Josefsson, var framme och talade om att de skulle sätta i gång och bygga och att det nu blev möjligt och troligt att de skulle kunna bygga kärnkraft.

Uppenbarligen gör Vattenfalls vd en annan bedömning än näringsministern när det gäller förutsättningar för att bygga ny kärnkraft. Då infinner sig frågan till näringsministern som en av dem som är ansvariga för de statliga bolagen: Är näringsministern beredd att agera om Vattenfall påbörjar förutsättningarna för att investera i ny kärnkraft i Sverige i ett läge där vi redan har ett betydande energiöverskott?

Jag förväntar mig klagörande svar på detta och på hur näringsministern och Centerpartiet ser på kärnkraften framöver.

Anf. 27 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Det här verkar kunna bli en väldigt spännande debatt. I en tidigare debatt som jag hade i dag med näringsministern diskuterade vi kärnkraftens risker. Då verkade vi vara överens om att det finns stora risker med kärnkraften.

När man läser det här svaret får man dock bilden av att näringsministern fullständigt har glömt bort allt vad kärnkraftens risker heter. Hårdsmältan i Harrisburg är glömd. Det svåra reaktorhaveriet i Tjernobyl med de hemska konsekvenser som det fick i Ukraina där ett stort område inte går att vistas i över huvud taget och de effekter det fick här i Sverige

med påverkan på svamp, vilt och renkött som man tvingades slänga verkar inte spela någon roll över huvud taget. Den mycket allvarliga incidenten i Forsmark 2006, som vi diskuterade i den tidigare debatten, när elförsörjningen till verket slogs ut och där ledande kärnkraftsexperter säger att vi var nära en svensk härdsmälta verkar heller inte spela någon roll.

När det gäller de väldigt svåra miljö- och hälsoeffekter som det blir vid uranbrytningen i andra länder som vi är beroende av finns det en risk att en ökad och förlängd kärnkraftsanvändning i Sverige skulle leda till att vi får uranbrytning även i Sverige. Det verkar heller inte finnas med på ministerns karta. Problemet med avfallslagringen är inte löst. Det finns i dag ingen plan som har antagits av Sveriges riksdag och som vi är eniga om för hur vi ska ta hand om avfallet. Vi vet alltså inte hur man ska behandla detta enormt farliga avfall, bland det farligaste material som mänskligheten känner till.

Ändå har Maud Olofsson och Centerpartiet tillsammans med de övriga regeringspartierna ställt sig bakom en överenskommelse där man öppnar för ny kärnkraft. Jag måste säga att jag blir ganska upprörd när man kallar det för att förlänga kärnkraftsparentesen. Det är absolut inte någon förlängning av kärnkraftsparentesen det handlar om, utan man öppnar för nya kärnkraftverk som kan stå kvar för oöverskådlig tid. Det finns ingen bortre parentes, så att kalla det för att förlänga parenteser är bara att slå blå dunster i befolkningens ögon.

Med tanke på alla de här problemen måste vi fråga oss varför Centerpartiet har ändrat sig när det gäller kärnkraften i ett läge där vi faktiskt beräknas få ett kraftigt överskott på el. Vi pratar om 20 terawattimmar redan till 2015, och man kommer att fortsätta att ha ett överskott i decennier efter det. Varför är det då så viktigt att nu öppna för att bygga ut ny kärnkraft?

Dessutom kommer det till nya styrmedel, där regeringen vill öka ambitionerna när det gäller elcertifikatssystemet. Oppositionen har högre ambitioner och vill öka det ännu mer. Vi kan få massor med förnybar el som inte har de allvarliga miljö- och hälsokonsekvenser som kärnkraften har. Men det väljer man också att strunta i, för man har prioriterat möjligheten att bygga ut kärnkraften.

Sverige har också enorma möjligheter att effektivisera energianvändningen. Vi använder i dag dubbelt så mycket el per capita jämfört med Centraleuropa. Vi ser att elanvändningen minskar – med åtminstone 2 procent förra året om man lyssnar på energibranschen. Vi vet att det finns enormt stora möjligheter. Med hjälp av PFE-programmet som vänder sig till den tunga industrin har man redan hittat åtgärder för att minska energianvändningen med 1 terawattimme. Då har man bara börjat skrapa på ytan. Det finns mycket mer att göra.

Frågan måste alltså gå tillbaka till Maud Olofsson. Om nu näringsministern hade velat ha en hållbar energiutveckling, där man varken behöver ha ökade koldioxidutsläpp eller ett ökat och förlängt beroende av kärnkraften, hade man kunnat få det. Det visade ju oppositionens reaktion på energiöverenskommelsen. Det hade gått att komma överens om en sådan utveckling med oppositionspartierna, men det ville inte Centerpartiet. Ni prioriterade att få med de andra borgerliga partierna på en energiöverenskommelse som inte kommer att leda till en hållbar energiutveckl-

ing, och det gör mig djupt bedrövad. Då kan man inte säga att man gör det för barnens och barnbarnens skull, utan då gör man det för att man vill bevara makten.

Anf. 28 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Bara som en parentes inledningsvis: Jag tror att det var det första talet här i kammaren av en miljöpartist där jag inte hört ordet ”klimat” eller ”klimathot” nämnas.

Det är ganska symptomatiskt, för det är nämligen klimathotet och det faktum att reaktorerna faller för åldersstreckets som är de två kanske viktigaste skälen till varför vi har fattat detta beslut om att släppa fram möjligheten att bygga tio nya reaktorer.

Prognoser är alltid prognoser. Den här prognosen har fel på ett ställe. Den underskattar nämligen kraftigt efterfrågan på el från elbilsintroduktion och vid järnvägsutbyggnad i framtiden. Det är ungefär tillsammans 14 terawattimmar. Å andra sidan finns inte i prognosen så mycket energieffektivisering och utbyggnad av förnybar energi som vi från regeringssidan har beslutat om. De här två effekterna tar ungefär ut varandra.

Vad jag vill säga med detta är att prognoser är väldigt svåra att göra, och just i den här prognosen är efterfrågan väldigt produktionsstyrd och efterfrågan på el är ganska skralt analyserad.

När det gäller överskottet det talas om kommer det att finnas ett överskott, men det som är poängen i hela uppgörelsen är att överskottet försvinner i det ögonblick reaktorerna börjar falla för åldersstreckets.

Det som är problem för Sverige här är att det tar lång tid att projektera och bygga en reaktor. Det finns ytterligare ett problem, och det är att vi sannolikt inte kan bygga mer än en eller två reaktorer samtidigt i Sverige. Vi har inte den tekniska kapaciteten eller byggkapaciteten för detta.

Samtidigt ska vi veta att alla de reaktorer vi har byggdes under 13 år. Det innebär att från slutet av 2020-talet och ytterligare ett decennium framåt försvinner hälften av den svenska elproduktionen på ett bräde – den som kommer från kärnkraften. Man måste alltså börja planera på ett tidigt stadium för hur man ska göra denna generationsväxling beträffande reaktorer. Man måste planera omgående.

Ett annat skäl för att inte vänta för länge med att byta ut dessa reaktorer – jag hör här på något sätt att man ska köra dem i botten – är att grundkonstruktionen i moderna reaktorer är säkrare än i de reaktorer som redan finns. Man kan också i framtiden sannolikt använda säkrare bränsle i form av torium. Det är också ett skäl till varför man ska byta ut reaktorerna mot nya reaktorer. Det finns en teknisk utveckling även på kärnteknikens område.

Fru talman! Jag vill alltså understryka att det är väldigt viktigt att börja planeringen för en ny kärnkraft omgående.

Som avslutning vill jag ge en illustration: Norr om Stockholm finns Forsmarksreaktorerna. Produktionen där är exakt lika stor som Storstockholmsområdet förbrukning. Hur ska ni klara det utan ny kärnkraft?

Anf. 29 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Jag kunde inte låta bli att reagera på svaret, för jag tycker att det finns någon typ av motsättning i regeringens agerande när det gäller att bygga ny kärnkraft.

Först och främst pekar näringsministern i svaret på att vi är på väg mot ett kraftigt elöverskott. Energimyndighetens prognoser pekar på att vi när vi närmar oss 2020 har ett elöverskott som nästan är i nivå med halva vårt kärnkraftsprogram.

Det är lite konstigt. Om några av de äldsta kärnkraftverken skulle ramla ut av åldersskäl under den här tiden skulle vi ändå ha kvar ett rejält överskott av el på marknaden.

Problemet uppstår först när de sista verken ska ut mot slutet av 2030-talet eller början på 2040-talet. Då kan det kanske bli bekymmer. Vad vet vi om det? Det beror naturligtvis på hur långt vi har kommit i satsningen på det förnybara.

Varför denna brådska och nu börja ta ställning till något som skulle falla ut i slutet av 2030-talet eller början av 2040-talet och därmed äventyra satsningen på utbyggnaden av det förnybara?

Nog är det väl ett signalsystem när Vattenfall säger att man inom två år kommer att överväga att lämna in en ansökan om att få bygga ny kärnkraft. Det handlar då om pengar i storleksordningen 50 miljarder för ett nytt kärnkraftverk, förmodligen betydligt mer. De pengarna skulle vi få oerhört mycket förnybar energi för. Varför inte använda Vattenfall under åren fram till 2020 och försöka pressa fram ännu mer så att omställningen fram till 2035–2040 blir enklare?

I regeringens agerande finner man den motsättningen att man äventyrar en utbyggnad av förnybar energi genom att nu släppa fram något som inte behövs, nämligen tillstånd för att bygga nya kärnkraftverk.

Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth funderar över vad det är som gör att regeringen kommer fram med en klimat- och energiöverenskommelse. Jag tror inte att man behöver vara Einstein för att förstå att den här regeringen måste komma överens om klimat- och energipolitiken; man gör det på Europeanivå också.

Vi har drivit fram en klimat- och energiöverenskommelse på europeisk nivå för att styra mot en mer hållbar riktning. Det får som konsekvens att vi också i Sverige måste bestämma hur det ser ut när man har gjort en bördefördelning på EU-nivå. Det tror jag är rätt givet.

Jag tror också att det är viktigt att ge besked, och jag tror att svensk fackföreningsrörelse, svenska företag och svenska konsumenter vill ha besked i energi- och klimatpolitiken.

Vi kan också konstatera att vi har bråkat i den här frågan under lång tid. Carl B Hamilton och jag har väl inte varit mest överens i energifrågan. Men vi kan hitta en lösning där vi båda kan leva med den överenskommelse som vi nu har.

Centerpartiet har inte ändrat inställning i kärnkraftsfrågan, men vi kan leva med den lösning som vi nu har kommit fram till. Carl B Hamilton och Folkpartiet kan leva med de satsningar som vi nu gör på vindkraft, förnybart och på en omställning av hela transportsektorn. Det är det som en bra kompromiss i Sveriges politik innebär.

Den här överenskommelsen är den mest ambitiösa klimat- och energiöverenskommelsen i hela världen. Nu får vi minska klimatutsläppen med 40 procent. Vi får hälften av vår energi från det förnybara. Vi ökar

energieffektiviseringen med 20 procent. Vi ställer om transportsektorn och ser till att 10 procent av det förnybara kommer därifrån.

Vi ska ha en fossilfri fordonsflotta år 2030. Vi ska fasa ut oljeanvändningen ur uppvärmningssektorn till 2020. Vi har satt upp mycket ambitiösa mål.

Om vi ser till de program vi har kommer det förnybara att komma först, tack vare styrmedel med elcertifikat och annat.

Viktigt i uppgörelsen är att detta är upp till industrin. Det sker på marknadsmässiga villkor utan skattesubventioner. Man ställer också ökade krav på kärnkraftsindustrin.

Som Carl B Hamilton säger: När säkerheten ställer krav vilka är det då som finns där för att investera i ny kärnkraft?

Vi ger möjligheten och vi ger de långsiktiga spelreglerna. Men vi ger likvärdiga spelregler för det förnybara – tydligare genom att vi har elcertifikatssystem. Vi får en elbalans som innebär att vi har vattenkraft, kärnkraft och det nya förnybara i en bra mix i en situation som är bra för det svenska näringslivet.

Den klimat- och energiöverenskommelse som vi har nått väcker uppmärksamhet i hela världen. Alla är otroligt imponerade över den uppgörelse vi har nått. Man säger att detta ger bra förutsättningar inför Köpenhamn eftersom vi tar ledarskapet och visar att vi är beredda att ställa om.

Det mest märkliga är: Vad vill oppositionen? Jag har lyssnat på oppositionen och försökt nå en överenskommelse. Alla som tror att det skulle vara enkelt att nå en överenskommelse med oppositionen kan jag ta ur den villfarelsen. När oppositionen kom till förhandlingarna var de inte ens överens sinsemellan. Att Miljöpartiet vill avveckla kärnkraften är alldeles uppenbart, men vad Socialdemokraterna vill i den här frågan är skrivet i stjärnorna. Däremellan finns Vänsterpartiet.

Jag tror att det vore bra för svensk industri och svensk fackföreningsrörelse om Tomas Eneroth här kunde ge besked om Socialdemokraternas inställning till kärnkraften. Ni försöker vara offensiva genom att fråga mig, men ge besked till dem som vill ha det, nämligen alla som vill ha jobb framöver.

Anf. 31 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Tack för svaret, Maud Olofsson! Ibland är det fascinerande att höra dig.

Nog väckte er överenskommelse internationell uppmärksamhet. Jag tror att väldigt många var förvånade över att Sverige, med stora elöverskott, tidigare hög ambitionsnivå när det gäller att satsa på förnybart och med gott rykte i den internationella miljörörelsen, helt plötsligt kovände och öppnade för tio nya kärnkraftverk. Det väckte stor uppmärksamhet, inte minst 2008 – det år då man inte startade ett enda nytt kärnkraftsbygge i hela världen.

Det är intressant att Sverige gjorde den kovändningen. Det är intressant att man gav den signalen i ett läge när alla andra signaler vore nödvändiga, det vill säga signalen att tala om att satsa på förnybart. Det är det som är vårt löfte till våra barn och barnbarn. Det är det som vi har talat om, ibland till och med du och jag på gemensamma ståndpunkter i

den gamla energiöverenskommelsen där vi såg det som nödvändigt att ge tydliga politiska signaler om att vi är ett samhälle som behöver ställa om.

Vi som har politiken som verktyg måste ge tydliga signaler om vilken väg vi ska gå. Då kan vi inte tala om för näringslivet, industrin eller andra att kärnkraft är något som ska vara för oändlig tid, till och med med tio nya reaktorer. Det var ju det som er överenskommelse kom fram till.

Jag noterar att det är enkelt för näringsministern att glida undan kärnkraftsfrågan och tala om klimatpolitiken som helhet. Interpellationen handlar om kärnkraften. Jag fick inte svar på varför det var så viktigt att ge besked nu. Planeringsförutsättningarna klarar man av på ganska kort tid. Det har ju Vattenfalls vd talat om.

Vi kan konstatera att energimixen ändras om vi får tio nya reaktorer. De tre benen som Maud Olofsson i alla andra sammanhang talar om blir det onekligen lite olika vikt på. Det är tio nya reaktorer som ska ersätta.

Oskarshamn 1 ligger väl på 3,5 terawatt. Ett nytt kärnkraftverk kanske på 10–15, säkert ännu mer om man är riktigt optimistisk. Vi får ju ett kraftigt elöverskott och ett kraftigt ökat kärnkraftsberoende. Är det den mixen vi vill ha framöver?

Det som jag och folk i miljörelsen är oroade över, och som inte minst LRF och andra är oroade över, är att det här förtar intresset, engagemanget och förutsättningarna för att investera i bioenergi, vindkraft, solenergi och all annan förnybar energi. Det är den uppenbara risken.

De 95 miljarder som Vattenfall använder för att investera i Nuon i olja och kol eller något annat kunde kanske i stället investeras i förnybar energi i Sverige.

Jag noterar att oenigheten inte finns mellan s, v och mp. Vi är till och med överens. Vi har presenterat en gemensam energi- och klimatpolitik. Inom regeringsalliansen finns det onekligen ganska stora skillnader. Carl B Hamilton lyser upp de här tillställningarna ibland, bland annat genom att komma med sådana påpekanden som nu. Han sade att regeringens utbyggnad av förnybar energi knappt motsvarar den effektökning som kommer att behövas för att klara elbilar och järnväg.

Jag ska läsa protokollet noggrant för att se om det stämmer.

Det är ju en himmelsvid missuppfattning. Inte ens om hela den svenska transportflottan skulle gå över på el går det upp till mer än åtta terawatt.

Att det skulle äventyra hela den förnybara energisatsningen och ta det utrymmet i anspråk är också häpnadsväckande. Delar Maud Olofsson den bedömningen? Har ni en gemensam bedömning om att hela den satsning som ni är tydliga med när det gäller förnybara investeringar i princip knappt klarar övergången till elbilar? I så fall förstår jag ännu mer den kritik som finns mot att regeringen skulle vara för måttfull i ambitionen att satsa på det som är förnybart.

Grundfrågan kvarstår: Är Maud Olofsson beredd att agera om Vattenfall skulle börja investera i kärnkraft? Grundfrågan kvarstår: Varför tio nya reaktorer i ett läge när vi har ett betydande elöverskott? Grundfrågan kvarstår: Om Maud Olofsson för två och ett halvt år sedan rörde till tårar vid en känsla av att det var så viktigt att inte öppna för ny kärnkraft i detta land, vad är det då som talar för att vi ska tro att detta ställningstagande är långsiktigt två år framåt?

Anf. 32 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Till att börja med måste jag kommentera näringsministerns syn på förhandlingarna om energiöverenskommelsen. Det var inte så att vi mottogs med öppna armar och att vi tillsammans, utan några som helst förutsättningar, kunde sitta tillsammans och komma överens om energipolitiken – tyvärr. Det hade jag verkligen uppskattat. Jag var med vid dessa förhandlingar. Det var extremt tydligt att det som regeringen var ute efter var att vi i princip skulle skriva under den energiöverenskommelse som de borgerliga partierna hade kommit överens om. När det väl kom till kritan efter ett par veckors förhandlingar ställdes vi inför ett ultimatum att vi antingen skulle skriva under att vi accepterar att man öppnar för ny kärnkraft eller också lika gärna kunde gå ut genom dörren. Det var de två alternativ som vi hade att välja mellan. På det sättet driver man inga seriösa förhandlingar.

Jag står kvar vid att om Maud Olofsson hade prioriterat att få ett hållbart energisystem utan vare sig kärnkraft eller fossila bränslen hade det funnits en möjlighet om hon hade valt att gå över blockgränsen. Men hon prioriterade att i stället få en energiöverenskommelse inom regeringen. Då fick hon en dålig överenskommelse som innebär att man öppnar för utbyggd kärnkraft.

Maud Olofsson nämner också de internationella reaktionerna på denna överenskommelse och säger att de är så fantastiskt positiva. Det är inte vad jag hör. Till att börja med kan jag säga att detta inte är det mest ambitiösa klimatprogrammet. Man kan till exempel jämföra med oppositionens klimatprogram som är betydligt mer ambitiöst och som innebär ännu mer omfattande minskningar av koldioxidutsläpp.

Man kan titta på reaktionerna till exempel i tidskriften *German Times*. När man där refererar till denna överenskommelse gör man det genom att säga att den svenska regeringen öppnar för ny kärnkraft och att detta väcker upp kärnkraftskramare runt om i hela Europa, till exempel i Tyskland där man nu också får i gång debatten om man ska bygga ut kärnkraften i stället för att avveckla den som man har tänkt tidigare.

Vem hade kunnat ana att Maud Olofsson som före valet var en hårdnackad kärnkraftsmotståndare nu skulle stå på barrikaderna för att öppna för ökad kärnkraftsanvändning runt om i världen? Jag måste säga att jag häpnar.

Anf. 33 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag tror att Tomas Eneroth var lite snabb med prognoserna. Vad jag försökte säga var att det finns många komponenter i en sådan här prognos – både efterfrågan och utbud. Nettot i detta fall blir ungefär att de tar ut varandra.

Men det som är intressant med Tomas Eneroths inlägg och även Per Bolunds är att de säger: Kärnkraft ska vi diskutera för sig, och klimat ska vi diskutera för sig. De får inte blandas ihop.

I själva verket är möjligheten att befria atmosfären från ökade utsläpp väsentligt större om man i Sverige och i Europa fokuserar på bland annat kärnkraft men naturligtvis också på annan förnybar energi. Därför blir den framställning som sker här, den nationalistiska framställningen och den egenfokuserade framställningen, att ett elöverskott är som en förbrytelse, någonting negativt och någonting som vi inte får göra. I själva

verket är elöverskott med förnybar energi någonting som vi kan exportera. Då slår vi ut gas och kolkraftsgenererad el i Polen, Tyskland och på andra ställen. Det skulle leda till att Europa får lägre koldioxidutsläpp.

Men det är tydligen någonting som ni inte vill. Det är tydligen någonting som ni fruktar. För mig är det bra. Jag säger inte att vi ska bygga ut vår energisektor för att vi så att säga ska göda Europa med koldioxidfri el. Men det är verkligen inte någon belastning. Det är ingenting negativt. Det är någonting oerhört positivt om vi kan få mindre koldioxidutsläpp från Europas energisektor.

Anf. 34 ALF ERIKSSON (s):

Fru talman! Maud Olofsson säger att regeringens energiöverenskommelse har väckt stor uppmärksamhet runt om i världen. Jag har också sett lite rubriker. Men den stora uppmärksamhet som den har väckt är utifrån att det finns ett parti i Sveriges riksdag som en gång i tiden till och med inte dagtingade med några statsrådsposter på grund av motstånd mot kärnkraften. Nu gör detta parti en kovändning i denna fråga. Det är det som har väckt stor uppmärksamhet.

Jag ska återgå till mina funderingar och frågeställningar om varför det är så bråttom att ge dessa tillstånd för att bygga ut ny kärnkraft. Jag sade att detta skulle kunna vara aktuellt med de sista reaktorerna på 2030- eller 2040-talet.

Vilken bedömning gör Maud Olofsson och regeringen när de första respektive de sista reaktorerna faller för åldersstreck och inte är gångbara längre?

För en tid sedan var vi några som var i Oskarshamn. Där bedömde man att dessa reaktorer håller i 60 år och att det är möjligt att man kan använda dem i 80 år. Men frågan är vilken bedömning som regeringen gör.

En annan fråga väcks när Carl B Hamilton nu går upp i talarstolen och säger att vi ska bygga ut kärnkraften i Sverige för att exportera till Europa. Är det också näringsministerns uppfattning att det är det att vi ska kunna öka kapaciteten och sälja el till Europa som är drivkraften till att det är så bråttom att byta ut kärnkraftverk i Sverige?

Anf. 35 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Onekligen är detta en intressant diskussion. Jag vill försöka rätta till några små missförstånd, och jag hoppas att det är fråga om missförstånd här från talarstolen.

Vi har hört att det var väldigt synd att vi inte kunde komma överens över blockgränsen om detta. Per Bolund och Tomas Eneroth intygar att det var jättesynd eftersom man har en gemensam motion. Förvisso har man en gemensam motion från s, v och mp. Men det betyder inte att man är överens. Per Bolunds partiledning har nämligen undertecknat ännu en motion där man skiljer ut sig lite grann i vissa frågor när det gäller klimat- och energipolitik. Jag har sett i betänkande efter betänkande från näringsutskottet att man i oppositionen inte är överens om hur elfrågorna ska hanteras. Det tycker jag är viktigt att vi har med oss när vi diskuterar möjligheten till överenskommelse på bredden.

Vi hör också att om Vattenfall skulle vilja investera i kärnkraftsproduktion kommer det inte att finnas ett korvöre i Sverige att satsa på för-

nybar elproduktion. Är Vattenfall den enda aktören inom Svea rikes gränser som satsar på förnybar elproduktion? Så är det icke. Det finns väldigt gott om andra aktörer på denna marknad. De styrmedel som vi har är elcertifikaten som är ett mycket kraftigt styrmedel. Där har vi gjort en tydlig och historisk överenskommelse i alliansen om att vi ska ha dem. Vi ska dessutom efter att vi har nått 25-terawattsnivån skruva upp dem ytterligare.

En intressant fråga som inte har varit uppe ännu men som faktiskt finns med i interpellationen är vad detta kommer att innebära för de svenska elpriserna. Jag har inget svar på vad det kommer att innebära för de svenska elpriserna. Maud Olofsson har inget svar på vad det kommer att innebära för de svenska elpriserna. Men jag vet hur delar av oppositionen agerar när de är ute och träffar basindustrin. Man talar om behovet av oerhört låga elpriser. Under denna mandatperiod har de till och med väckt en partimotion i denna kammare om att Vattenfall ska erbjuda den svenska basindustrin de lägsta elpriserna i Europa. Det är det budskapet som ges till basindustrin. Vad är då budskapet till dem som ska investera i förnybar elproduktion? Är budskapet även till dem, Tomas Eneroth, att vi ska ha Europas lägsta elpriser?

Anf. 36 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Jag begärde ordet för att något balansera bilden av allianspartiernas ledamöter i riksdagen och vår syn på energiförsörjning, kärnkraft och annat. När man lyssnar på Carl B Hamilton undrar man om han inte tagit del av det tunga inlägg som presenterades för någon månad sedan av en av de verkliga tungviktarna inom svensk kraftindustri, Tomas Bruce, som kartlagt energi- och effektiviseringsmöjligheterna i svensk energiförsörjning.

Det är ett oerhört väldokumenterat arbete som visar att vi kan spara in, effektivisera, åtminstone 10–15 terawattimmar med åtgärder som är lönsamma och som gott och väl skulle klara elförsörjningen till hela fordonsflottan. Om vi över en natt lyckades ställa om hela den svenska fordonsflottan skulle vi klara försörjningen bara genom att göra dessa effektiviseringar. Det är viktigt att komma ihåg.

Det är ingen tvekan om att denna debatt är viktig eftersom en långsiktigt hållbar energiförsörjning är av avgörande betydelse för Sverige. Den överenskommelse som regeringen nu har gjort ger goda förutsättningar för just förnybara energislag om vilket vi förefaller vara ense i debatten att vi måste satsa på. Därmed kan vi komma bort från det ensidiga beroendet av vattenkraft och kärnkraft som vi i dag har.

En av slutsatserna i propositionen, om jag läst den rätt, är att förnybar miljöanpassad energi därmed kommer att spela en allt större roll och kärnkraften och vattenkraften relativt sett en allt mindre roll i systemet. Vattenkraften är dessutom en förnybar resurs som vi kan glädjas åt medan kärnkraften inte är förnybar genom att den utnyttjar uran som lagrats i jorden sedan urminnes tider. Det brytvärda uranet räcker dessutom inte enligt många bedömare så särskilt länge till. Därför är det tveksamt också från den synpunkten.

Kärnkraften är som vi vet behäftad med långsiktiga och ännu så länge svårbemästrade risker för miljö och säkerhet. Hur en säker avfallsförvaring ska klaras långsiktigt är fortfarande föremål för diskussion. Vi är

några här som varit med sedan 70-talet då vi hade villkorstag och annat; en folkpartiregering förklarade i slutet av 70-talet att nu var det klart. Det var för sisådär 30 år sedan, men det är ännu inte, efter 30 år, riktigt klart, trots att man ägnat mycket tid och energi åt forskning i frågan.

Ytterligare en viktig sak i regeringens energiproposition är att man slår fast att eventuell ny kärnkraft ska stå på egna ben. Man skärper säkerhetskraven på bolagen, och man säger dessutom att kärnkraften ska stå på egna ben. Jag tycker att det är bra att man gör det. Om vi tittar på det finländska exemplet, den reaktor som byggs i Olkiluoto, ser vi att det som skulle bli en mönsterreaktor nu håller på att bli en monsterreaktor. Den skenar tidsmässigt – det är en försening på tre fyra fem år – och den skenar kostnadsmässigt. Nu slåss fransmän och finnar om vem som ska stå för kostnaderna för de fördyringar som blir. Vi kan konstatera att inte någonstans i världen togs en enda reaktor i drift under 2008. Det är alltså fler än vi i Sverige och Europa som tvekar om kärnkraftens välsignelse.

En långsiktigt hållbar energiförsörjning är viktig, och som konstateras i regeringens proposition är Sveriges elproduktion i dag för mycket beroende av två energislag, vatten och kärnkraft. Jag menar att den överenskommelse som regeringen har gjort ger bra förutsättningar för att få in de förnybara energislagen, 25 terawattimmar. Det kommer att skapa ökad trygghet, och därmed finns det mycket som är bra i energipropositionen. Det som är bra beträffande kärnkraften är att man ställer nya krav på bolagen, att de även ska ta ansvar för säkerheten och omgivningen ifall det händer en olycka, samt att den ska bära sina egna kostnader.

Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig bemöta några av inläggen.

Vilken bedömning gör vi av livslängden på kärnkraftsreaktorerna? Det vi ska göra en bedömning av är säkerhetsfrågorna. De kommer att vara styrande. Vi håller inte på med någon årtalsexercis, utan det är säkerhetskraven som kommer att tala om hur lång livslängden blir. Bolagen gör lite olika bedömningar, men att det ligger en bra bit framåt i tiden innan det är aktuellt att byta ut dem tror jag att vi kan vara överens om.

Det sades att det förtar intresset av det förnybara. Det är inte sant. Tack vare att vi har elcertifikaten – som för övrigt är ett gammalt centerförslag och som Socialdemokraterna gick med på i uppgörelsen – kan vi i dag säga att det kommer att bli 25 terawattimmar fram till 2020. Det är ett mycket tydligt styrmedel som även andra länder nu tittar på.

Vi ser att vindkraften byggs ut kraftigt. Vi har bioenergi och biogas. Alla dessa är viktiga inslag i vår energimix. Det har också kommit mycket tydliga signaler om att detta pågår trots att vi har en besvärlig finansiell kris.

När det gäller elnätsutbyggnaden tror vi fortfarande på att vi ska ha en väl fungerande nordisk elmarknad, koppla ihop den med de baltiska länderna och så småningom också i en alleuropeisk elmarknad, precis som den tidigare socialdemokratiska regeringen kom överens om på Europeanivå. Om vi har överskott så att vi kan exportera så fine by me. Det finns till och med länder som står i kö för att få investera i Sverige eftersom vi har goda förutsättningar.

Det är väl alldeles utmärkt om vi kan producera mer el och mer energi än vi själva förbrukar. Där håller jag med Carl B Hamilton om att

vi då kanske kan växla bort sådant som ute i Europa ökar koldioxidutsläppen. Vi kan dessutom dela med oss av kunskap; många företag kan exportera den kunskapen till övriga Europa.

Jag försökte nå en överenskommelse med oppositionen, men jag kan konstatera att de vid sittande bord inte hade några gemensamma ståndpunkter på en rad olika områden. Jag är den första att beklaga det. Sedan ser vi att de kommer fram till en energiöverenskommelse efter det att vi avslutat våra diskussioner. Det gäller även på klimatsidan.

Det som emellertid inte finns med är styrmedlen. Oppositionen har inte presenterat vilka styrmedel de har, och då kan man inte säga att man är mycket mer ambitiös än regeringen. Vi vet inte ens hur de ska nå fram till sina mål. Varför presenterar de inte sina styrmedel? Jo, för att de tycker att det är obekvämt att tala om det för svenska folket. De vill inte tala om att de ska höja bensinskatten. De vill inte tala om för svensk basindustri att den ska få ökade kostnader för då ska de på något annat möte med svensk basindustri där de inte vill tala om de obehagligheter som kommer. De vill inte tala om för svenska bilåkare att det kommer att bli mycket dyrare att åka bil.

Jag tycker inte att detta är fair. Vi talar om målsättningarna och vilka styrmedel vi tänker använda, och regeringen har presenterat det hela i stor enighet.

Det är intressant när Socialdemokraterna försöker stå på många olika ben samtidigt. De har suttit i regeringsställning och ökat kapaciteten i de befintliga kärnkraftverken. Nu får de det hela att framstå som om de tänker avveckla kärnkraften. Jag tror att det är många som vill veta vad de egentligen tycker. Det framgick inte av de diskussioner vi hade i samband med överläggningarna, och därför kan det kanske vara på sin plats att redovisa för svenska folket vad de har för inställning. Det tror jag vore intressant för många att få veta.

Till syvende och sist är mina barn och barnbarn det viktigaste, och därför har jag nu fått till stånd en överenskommelse som innebär att det förnybara, energieffektivisering, det hållbara kommer att bli det helt avgörande. Om jag kan påverka det i Sverige, i övriga Europa och globalt så har jag gjort någonting bra för mina barn och barnbarn. Vi är på god väg.

Anf. 38 TOMAS ENEROTH (s):

Fru talman! Jag tackar Maud Olofsson och delar helt och hållet uppfattningen att barn och i mitt fall eventuella barnbarn – jag vet ännu inte hur det blir – är det allra viktigaste. Dilemmat är att när man ofta exemplifierar med dem blir det hela obegripligt när exemplen är så olika som de är i Maud Olofssons fall. I början var det en oro för kärnkraften, och sedan var det plötsligt en argumentation för tio nya reaktorer.

Jag är övertygad om att vi hade kunnat nå en bred överenskommelse om energipolitiken och klimatpolitiken om Maud Olofsson hade haft fullt förhandlingsmandat från övriga regeringen. Vi hade säkert kunna komma en bit på väg i alla fall. Nu gick det inte eftersom man inte var överens i regeringen, vilket märktes tydligt. Bara i denna interpellationsdebatt är skillnaden mellan Sven Bergströms och Carl B Hamiltons inlägg som den mellan natt och dag. Det är stora avstånd inom energipolitiken med ett antal partier. Det tycker jag är bekymmersamt. Sverige skulle behöva

en bred överenskommelse. Vi kommer att agera på ett sådant sätt att vi även vid en valseger 2010 har möjlighet att bjuda in oppositionen för samtal för att kunna få en bred överenskommelse om energipolitiken. Jag tycker att det är viktigt.

Jag noterar att debatten blir pressande för näringsminister Maud Olofsson när vi koncentrerar oss på kärnkraften. Det är väl också därför som flera centerföreträdare gått upp i talarstolen och försvarat ministern. Jan Andersson hade i det sammanhanget ett inlägg som jag inte riktigt förstår. Man oroar sig över att industrin inte kommer att ha konkurrenskraftiga priser. Jag tycker att industrin ska ha konkurrenskraftiga elpriser. Jag vill inte att vi ska ha elpriser på Europeanivå för svensk industri. Jag tror att detta har varit en konkurrens fördel för Sverige. Det vill jag värna om framöver.

Avslutningsvis: Jag har inte fått några svar på de två frågor jag ställt i interpellationsdebatten. För det första: Hur blir energimixen med tio nya reaktorer? Jag konstaterar att tio nya reaktorer innebär ett väsentligt större kärnkraftsberoende än tidigare. Det har näringsministern inte svarat på. För det andra: Är näringsministern beredd att agera för att Vattenfall inte ska påbörja byggnaden av ny kärnkraft? Det har heller inte näringsministern svarat på. Jag tycker att det är tillräckligt talande.

Anf. 39 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth säger att det här blir pressande när det handlar om bara kärnkraften. Nej, det blir inte särskilt pressande, och det handlar inte om bara kärnkraften heller. Den överenskommelse och de förslag som regeringen har lagt fram handlar om så otroligt mycket mer än bara denna kärnkraft. Det handlar om en mycket kraftfull satsning på förnybart. Det handlar också om att det inte är en isolerad svensk fråga. Den överenskommelse och den proposition vi har lägger en mycket god grund för Sverige att vara pådrivande i internationella och globala förhandlingar på klimatområdet. Jag tror att det kan komma att visa sig vara oerhört viktigt att vi har lagt den här grunden inför den typen av förhandlingar.

Jag vill bemöta Tomas Eneroths undran över de konkurrenskraftiga elpriserna. Ja, jag pratar också om konkurrenskraftiga elpriser. Det jag refererar till är en partimotion, möjligen inte från Tomas Eneroth, men från hans partikolleger denna mandatperiod. Man säger att Vattenfall ska vara en strategisk partner för svensk basindustri och erbjuda Europas lägsta elpriser, vilket är mycket intressant. Konkurrenskraftiga elpriser innebär väl sannolikt också att de ligger på en nivå som gör att det är långsiktigt intressant att investera i ny produktion. Jag gillar inte det här dubbelspelet, där man å ena sidan säger att vi ska ha jättelåga elpriser och å andra sidan säger att vi självklart ska investera i ny produktion. Det går inte ihop, fru talman.

Anf. 40 SVEN BERGSTRÖM (c):

Fru talman! Det är säkert som Tomas Eneroth säger, att det finns en del skillnader mellan de fyra partierna i alliansen. Annars vore det väl inte fyra partier, utan ett parti. Det måste få komma till uttryck också i debatten.

Regeringen har sytt ihop en kompromiss som vi inte älskar till alla delar, men som har en hel del bra inslag. Det tror jag att också oppositionen tycker, när det gäller effektiviseringen, satsningen på förnybart och så vidare.

Det som ger mig och Centerpartiet väldig styrka i den här debatten är den verklighet vi kan se, inte bara i Sverige, inte bara i Europa, utan nu också i USA med den nya Obamaadministrationen, som så kraftfullt satsar på det förnybara. Man har till och med tagit till sig den rådgivare som vi hade på centerseminarier på 70- och 80-talet, Amory Lovins, som då var utstämplad som helt otillräknelig, men som nu är en av presidentens viktigaste rådgivare. Han talar om att det är i det förnybara som framtiden ligger. Det är klart att vi gläder oss åt detta.

Vi noterade också, som jag sade i mitt tidigare inlägg, att inte en enda ny kärnkraftsreaktor togs i drift världen över år 2008. Den reaktor på den finska sidan som skulle bli en mönsterreaktor håller på att bli en monsterreaktor, både kostnadsmissigt och tidsmissigt.

Dessutom har vi enligt vår egen energimyndighets långtidsprognos den lyckliga situationen att vi i Sverige utan ny kärnkraft får ett överskott på 25 terawattimmar år 2030, beroende på ökad elproduktion, främst från kraftvärme och vindkraft, samt en effektivare användning. Vi har skruvat upp effekterna i de reaktorer vi har. Det var den gamla regeringen som inledde det, och det har fortsatt. Det får vi leva med.

I energipropositionen sägs det att kraven på säkerhet liksom ansvaret för olyckor skärps som villkor för fortsatt drift av gamla och eventuellt nya reaktorer. Det framhålls att inga statliga subventioner ska utgå vare sig direkt eller indirekt. Detta är bra och borde enligt min mening innebära att ingen kommersiell aktör kan klara den allt dyrare kärnkraften.

Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att kunna stå här som ansvarig minister och säga att vi har världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik. Det känns väldigt bra när vi går mot den globala klimatöverenskommelsen i Köpenhamn att Sverige kan vara en förebild när det gäller omställningen, att vi nu kommer att få hälften av vår energi från det förnybara, att vi kommer att minska koldioxidutsläppen med 40 procent, att vi antligen får ett mål på 20 procent för energieffektiviseringen och att vi kan ställa om bränslesidan till 10 procent fram till 2020.

Vi är en förebild för väldigt många runt om i världen. Jag träffade min kollega Steven Chu i den nya administrationen i USA för några veckor sedan. Han säger: Men hur har ni kunnat få igenom allt detta? Hur är det möjligt att driva på i ert land på ett så ambitiöst sätt? Ni är en förebild för oss!

Så säger många av våra europeiska kolleger också. Det är klart att vi ska vara en förebild. Nu står vi inför något mycket spännande: att tillsammans försöka investera, så att vi får en hållbar energiförsörjning framöver. Ny teknik och nya företag växer fram som också kan skapa jobb och utveckling här i Sverige.

Det är väldigt bra om vi kan sluta gräla i denna fråga. Carl B Hamilton och jag har haft lite olika åsikter i den här frågan och debatterat den. Så har det varit. Men det är viktigt att vi kan få styrfart och ge långsiktiga

spelregler till dem som ska investera. Då är det finaste vi kan göra i en demokrati att kompromissa och se hur vi kan ta oss fram så att vi ger de här spelreglerna. Vi behöver ge de spelreglerna till svensk basindustri, till svenska företag och till svenska löntagare som vill veta om vi kommer att ha jobben kvar här framme. Men vi behöver också ge ett besked till våra barn och barnbarn om att vi ska gå mot det hållbara. Vi ska minska utsläppen. Vi ska ställa om till ett nytt energisystem. Vi är på god väg att göra det, och det känns bra att ha tagit fram denna överenskommelse som ger de möjligheterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2008/09:423 om Vattenfall

Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig om jag avser att skärpa Vattenfalls uppdrag att vara ledande i energiomställningen i Sverige och om jag tänker låta detta krav också omfatta dotterbolagen på deras respektive marknader.

Vidare har Carina Adolfsson Elgestam frågat mig om jag bedömer att Vattenfalls köp av Nuon kommer att påverka svenska elpriser och om köpet av Nuon till en kostnad av halva investeringsutrymmet för de kommande fem åren inte kommer att innebära lägre investeringar i förnybar energi.

Slutligen har Carina Adolfsson Elgestam frågat mig om det är min uppfattning att Vattenfall på sikt bör säljas.

Jag vill börja med att påminna om att det var den tidigare socialdemokratiska regeringen som stod bakom Vattenfalls påbörjade köp av brun- och stenkol.

Vi har påbörjat ett arbete i enlighet med vad vi anförde till riksdagen i budgetpropositionen i höstas med den bolagsgenomgång som även omfattar Vattenfall i den del som rör eventuella förändringar eller förtydliganden av uppdrag. Arbetet är inte avslutat, men vi kommer att återkomma i frågan när den är klar.

På frågan huruvida Vattenfalls förvärv av Nuon kommer att påverka svenska elpriser är svaret nej. Prissättningen på el sker regionalt – här i Norden via den nordiska elbörsen Nordpool. Det är troligt att de nordiska elpriserna kommer att konvergera över tiden mot de europeiska som är högre, men det sker oavhängigt Vattenfalls förvärv av Nuon.

Förvärvet av Nuon finansieras genom upplåning på marknaden. Förvärvet i sig kommer inte att tränga ut några investeringar. Däremot har, som känt, marknadsförhållandena i vår värld drastiskt försämrats. Förändringar i omvärlden i kombination med kraftigt sjunkande elpriser kommer troligtvis att medföra vissa omprioriteringar och förskjutningar i Vattenfalls investeringsplaner. Det är styrelsen som ytterst är ansvarig för investeringsplanerna.

Slutligen vill jag påminna om att vi sagt att Vattenfall inte kommer att säljas under den här mandatperioden.

Anf. 43 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Tack för svaret, Maud Olofsson! Det är ett intressant svar så till vida att utifrån de frågor jag ställde känns det lite tunt. Det är inte något konkret svar på frågorna.

Vi börjar med frågan om näringsministern avser att skärpa Vattenfalls uppdrag att vara ledande i energiomställningen i Sverige. Där är svaret att man jobbar med frågan, och man ger inte något besked.

Samtidigt sade energiministern alldeles nyligen i den förra interpellationsdebatten att vi i Sverige och den här regeringen har presenterat energi- och klimatpolitik som gör att vi är världsledande. På något sätt går inte det ihop.

Varför passar man inte på att ge besked att vi tänker använda det statliga ägda Vattenfall till att vara med och vara drivande i det som handlar om omställningen till ett hållbart samhälle? Det är lite förvånande.

Det känns nästan som på dagis – jag har jobbat på dagis en gång i mitt liv – när ministern svarar utan att jag ställt frågan: ”Jag vill börja med att påminna om att det var den tidigare socialdemokratiska regeringen som stod bakom Vattenfalls påbörjade köp av brun- och stenkol.”

Det är inget jag tar upp i min interpellation. Varför vill man över huvud taget kommentera det? Samtidigt vet man att man i alliansen har någon kollega som under förra mandatperioden gjorde en KU-anmälan i den frågan. Det känns lite konstigt över huvud taget.

Vi går till den delen i svaret som handlar om Vattenfalls förvärv av Nuon och elpriser. Det svaret känns lite konstigt, och det vore bra om ministern ville förtydliga lite.

Näringsministern svarar att prissättningen på el sker regionalt i Norden via den nordiska elbörsen Nordpool och att det är troligt att de nordiska elpriserna kommer att konvergera över tid mot de europeiska som är högre.

Vi har hela tiden från oppositionens sida pekat på detta med att i första hand ha en nordisk elmarknad. Är det så att ministern delar den uppfattningen att vi inför framtiden ska ha låga elpriser? På det sättet skulle det gynna framför allt basindustrin, som vi nog kan vara rörande överens om att vi tycker är viktig för Sverige.

Eller är det som ministern angett tidigare att det viktigaste är att vi går mot en europeisk marknad. Svaret i sig är lite tudelat om vad som egentligen avses. Det är precis som det som handlar om en av mina andra frågor: Hur blir det med Vattenfall i framtiden?

Näringsminister Maud Olofsson brukar hela tiden åberopa långsiktighet och att det är viktigt att industrin ska veta långsiktigt. Här säger ministern svart på vitt i svaret att vad gäller Vattenfall kommer det inte att säljas under mandatperioden.

I dag är det april månad 2009. Det är ungefär ett och ett halvt år kvar på mandatperioden. Det hade varit bra om vi här i kammaren i dag hade fått något besked om hur det blir inför framtiden.

Anf. 44 PER BOLUND (mp):

Fru talman! Detta är verkligen pudlarnas afton. Det är lite skrämmande att se hur Maud Olofsson ändrar sig i fråga efter fråga.

Vi hade först en debatt i kammaren om bonusar där hon först var för bonusar och sedan var emot. Sedan hade vi precis efter det en debatt om

kärnkraften som hon först var emot och nu öppnar dörren på vid gavel för i Sverige. Nu har vi den tredje debatten där Maud Olofsson gör en ny pudel.

Före valet var Maud Olofsson mycket kritisk vid många olika tillfällen mot Vattenfalls kraftigt ökade koldioxidutsläpp och de investeringar i fossil kraft som man gjorde.

Jag kan ta ett referat i mängden från en debattartikel på Brännpunkt den 4 februari 2005. Där skriver Maud Olofsson: Jag kan inte tolerera att statligt ägda Vattenfall investerar i den smutsigaste energiproduktion vi känner till även om den sker i andra länder.

Hon fortsätter: Regeringen kan inte vänta sig vårt stöd för en energiöverenskommelse som inte omfattar styrning av de statliga företagen för att nå miljömålen.

Hur ser det då ut i dagsläget? Maud Olofsson vet lika väl som jag att Vattenfall under 2000-talet har ökat sina utsläpp tusenfalt. Man fortsätter att öka utsläppen under Maud Olofsson som ägarrepresentant och ansvarig minister för Vattenfalls verksamheter.

Vi vet att den investering som Vattenfall gjorde i Nuon, och som uppenbarligen skedde med Maud Olofssons goda minne och acceptans, leder till ökade koldioxidutsläpp. Nuon är ett bolag som är väldigt kraftigt beroende av fossila bränslen.

Tittar man per kilowattimme är koldioxidutsläppen från Nuon betydligt högre än vad de är från Vattenfall. När man nu går samman, vilket Maud Olofsson uppenbarligen accepterat, får man ett bolag som har högre koldioxidutsläpp.

Man investerar just i den smutsigaste energiproduktion vi känner till, kolkraft och naturgas. Det gör Maud Olofsson med öppna ögon. Före valet var hon oerhört kritisk och sade: Vi kommer aldrig att acceptera och ställa oss bakom en sådan överenskommelse. Nu efter valet står hon återigen och backar från sina uttalanden.

Hon genomför precis det som hon sade att hon inte skulle göra. Självklart måste man kunna ändra uppfattning i någon fråga. Men man kan inte göra det gång på gång och samtidigt kunna stå med trovärdigheten i behåll. Någonstans urholkas det politiska förtroendet när man säger en sak och sedan genomför en helt annan.

Jag vill ställa en fråga till Maud Olofsson. Du säger att ni ska återkomma med hur Vattenfall ska styras. Men snälla, du hade en otroligt stark uppfattning om det före valet! Nu har det snart gått tre år efter valet. Ni har haft hur många möjligheter som helst.

Vattenfall har haft två bolagsstämmor, och nu i slutet på april har det en tredje bolagsstämma. Ni hade kunnat gå in och ha nya ägardirektiv till Vattenfall och säga: Det sätt som ni kör bolaget på är inte acceptabelt. Den här näringsministern ställer sig inte bakom det sättet att bedriva verksamhet i ett svenskt statligt bolag med kraftigt ökade utsläpp.

Vattenfall har 50 procent högre utsläpp än vad hela Sverige har i sin verksamhet. Det släpper ut 90 ton koldioxid från den verksamheten. Det har det gjort nu under tre år, och Maud Olofsson har inte gjort någonting för att ändra det.

Vi kan inte stå här och acceptera att vi ska vänta ännu längre och det kommer att ta ännu längre tid. Vi vill se resultat. Någon gång måste man komma fram till att det finns sätt att styra bolaget så att man kan åstad-

komma det som Maud Olofsson var så väldigt tydlig med före valet. Det är inte acceptabelt att ett helstatligt svenskt bolag investerar i kolkraft, den smutsigaste energiproduktion vi känner till.

Under Maud Olofsson nu efter valet är det uppenbarligen helt acceptabelt. Maud Olofsson godkänner till och med en sådan affär. Jag tycker att det är upprörande.

(forts.)

Prot. 2008/09:103
21 april

---

*Svar på
interpellationer*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

7 § (forts.) Svar på interpellation 2008/09:423 om Vattenfall

Anf. 45 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Den här viktiga debatten handlar om Vattenfalls framtid utifrån både ägarfrågan och om Vattenfall skulle finnas med på en säljlista, och också frågan runt det som handlar om Vattenfall ska få ett utökat ägardirektiv utifrån att ligga i framkant och gå i bräschen för den energiomställning som är så oerhört viktig. När näringsministern var närvarande här tidigare i dag skröt hon om att vi i Sverige är världsbäst utifrån den energi- och klimatproposition som regeringen har presenterat här i kammaren.

Då kan man inte låta bli, fru talman, att konstatera att när näringsministern nu lyser med sin frånvaro är det ett hot mot riksdagens arbete och det som vi utför här i kammaren.

Ett av de redskap som vi har från oppositionens sida är att ställa interpellationer, och om man lämnar en interpellation är det i dag upp till nästan två månaders väntetid. Bara det är ett bekymmer när det är aktuella frågor. När vi därtill här i debatten inte får svar utifrån de frågor som kan finnas med som en följd av de debatter vi har känns detta oerhört allvarligt.

Man kan också fundera om näringsministern inte vill diskutera ägardirektivet för Vattenfall här i kammaren, eller om det handlar om frågan huruvida staten ska äga Vattenfall eller inte. Kommer regeringen att sätta Vattenfall på utförsäljningslistan? I det svar jag har fått från ministern framgår det inte, utan där är det bara att under innevarande mandatperiod kommer man inte att sälja Vattenfall.

Vi har länge här i kammaren talat om vikten av att ha långsiktiga energiöverenskommelser, och det hade varit både bra och givande för svenska folket om vi här i kammaren i dag hade kunnat debattera just denna fråga och näringsministern hade varit närvarande.

Jag kan inte göra annat än att konstatera att jag inte får svar på mina frågor. Vi har här under eftermiddagen diskuterat frågan om bonusar, frågan om kärnkraft och nu frågan om Vattenfall. I alla dessa tre frågor kan vi bara konstatera, precis som Per Bolund sade i sitt debattinlägg tidigare, att ministern sviker. Nu sviker hon också i debatten och svarar inte på våra frågor. Det är bara att beklaga, fru talman.

Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Vi fick före pausen besked av näringsministern att regeringen inte avser att sälja Vattenfall under den här mandatperioden. Det hade naturligtvis varit intressant att få en fortsättning av den debatten, eftersom Vattenfall är ett företag som är oerhört centralt för svensk energipolitik och inte minst för den diskussion som nu sker om den av den borgerliga regeringen initierade framtida kärnkraftsutbyggnaden. Men vi får inget tillfälle eftersom näringsministern uppenbarligen har något viktigare möte än att vara i Sveriges riksdag och delta i kammarens debatt.

Jag har själv vid ett tillfälle tidigare diskuterat utförsäljningsfrågor med näringsministern, men jag fick då inte något svar av henne hur regeringen avser att gå vidare med utförsäljningen av olika statliga bolag. Därför har jag i en interpellation tagit upp frågan på nytt.

Eftersom näringsministern inte har möjlighet att vara här nu i kväll får vi hoppas att hon kanske kan återkomma – även om det brukar dröja sju åtta veckor innan vi får svar på våra interpellationer – till en fortsatt diskussion om Vattenfalls framtid. Det är ingen liten fråga, och det borde väcka lite större intresse från näringsministern att diskutera Vattenfall och framtiden. Vi får väl ge oss till tåls eftersom riksdagen och kammaren inte längre är nummer ett i svensk politik utan det finns andra politiska arenor som tydligen är viktigare.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2008/09:427 om användning av tidigare överskott i kommunerna

Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till en ändring i lagstiftningen för att möjliggöra för kommunsektorn att använda tidigare överskott nu i lågkonjunkturen.

Låt mig klargöra att den lagstiftning som avses är kommunallagens balanskrav som innebär att kommuner och landsting årligen ska upprätta budgeten så att intäkterna överstiger kostnaderna. Detta balanskrav är dock underordnat kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning. Kravet om god ekonomisk hushållning är den nivå som krävs för att konsolidera ekonomin. Balanskravet är den minsta godtagbara nivån.

I kommunallagens 8 kap. 1 § anges att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. God ekonomisk hushållning är den resultatnivå som reellt konsoliderar ekonomin och innebär

att ingen generation ska behöva betala vad en annan generation förbrukar, att resultatet ska täcka reinvesteringsbehov, pensioner med mera samt att utvecklingen blir långsiktigt hållbar så att kommunsektorn klarar svängningar i ekonomin bättre på egen hand. Det är därför viktigt att kommuner och landsting sätter mål och riktlinjer så att de klarar svängningar i konjunktur såväl som demografiska förändringar.

Balanskravet infördes till följd av den försämrade samhällsekonomiska utvecklingen under början av 1990-talet. Utvecklingen var mycket kännbar för kommuner och landsting och ställde krav på besparingar och omstruktureringar. Vissa kommuner och landsting hade svårigheter att anpassa sina verksamheter till de ekonomiska förutsättningarna. I kommunallagen infördes därför en bestämmelse att senast från och med år 2000 skulle kommuner och landsting varje år upprätta sina budgetar så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Jag vill påpeka att det inom ramen för gällande lagstiftning finns möjlighet, om det finns synnerliga skäl, för kommuner och landsting att upprätta en budget som inte är i balans. I förarbetena nämns exempelvis att om en kommun har en stark finansiell ställning eller får kostnader till följd av vidtagna omstruktureringsåtgärder för att uppnå god ekonomisk hushållning är detta exempel på åtgärder som kan utgöra synnerliga skäl för att underbalansera budgeten. Detta innebär att undantag från balanskravet kan göras under restriktionen om god ekonomisk hushållning.

Om negativt resultat uppstår för ett enskilt räkenskapsår ska detta regleras senast tredje året efter det år underskottet uppkom. Om det finns synnerliga skäl kan fullmäktige besluta att en reglering av underskottet inte ska göras, till exempel om underskottet uppstått till följd av budgetbeslut, orealiserade förluster på värdepapper eller annat synnerligt skäl.

Regeringen är medveten om hur dagens krav på balans i budgeten påverkar kommunsektorn. Regeringen avser därför att inom kort se över om förändringar i balanskravet och andra aktuella redovisningsfrågor bör göras. Regeringen vill bland annat pröva om det går att ge drivkrafter för ekonomiskt sunda och välskötta kommuner eller landsting att spara pengar i goda år för att i viss utsträckning kunna användas under dåliga år. Detta ska dock göras utan att ge avkall på kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.

Anf. 48 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag är mycket glad över att regeringen nu öppnar för en ändring i lagstiftningen. Det är bra att regeringen har ändrat uppfattning i frågan. Det var inte så länge sedan som statsrådets statssekreterare Dan Ericsson i en utfrågning i finansutskottet meddelade att regeringen inte var så intresserad av den här frågan. Det var inte läge för strukturella lösningar eller enkla lösningar, som han uttryckte det. Det här var inte svaret på den ekonomiska situation som kommunerna nu befinner sig i. Jag tror att vi är överens om det, men däremot skulle det kunna vara ett väldigt bra sätt för att underlätta för kommunerna att hantera den här situationen. Finansutskottets ordförande Stefan Attefall var inte heller öppen för att ändra i lagstiftning i en radiodebatt som vi hade lite senare.

Däremot är samtliga partier överens i Sveriges Kommuner och Landsting om att den här lagstiftningen behöver ändras. Det är troligtvis en av anledningarna till att regeringen nu har öppnat för en ändring i lagstiftningen.

Fru talman! Det finns en rad problem med dagens lagstiftning. Jag skulle vilja ta upp några av dem. Dagens lagstiftning inskränker det kommunala självstyret. Kommunerna får inte själva bestämma hur pengarna ska användas trots att man har kommunal beskattningsrätt. Kommunerna får inte budgetera för underskott, trots att man tidigare har gått med överskott, på samma sätt som staten får. Kommunerna får inte heller bestämma hur de pengar man fått i överskott i goda tider ska användas i svårare tider, om man vill lägga fram en budget som är underbalanserad eller ta en större ekonomisk smäll för att möta behoven i välfärden och inte öka arbetslösheten. Man behandlar inte heller kommunerna olika trots att kommunerna är väldigt olika. Man har alltså samma krav på kommunerna att återställa det egna kapitalet oavsett om det är en kommun som har väldigt god ekonomi, kan finansiera alla sina egna investeringar genom eget kapital och avskrivningar eller om det är en kommun som kanske inte alls har så god ekonomi. Det är också konstigt.

Det är en del av anledningarna till att jag har lyft upp den här frågan. Är det någon gång vi har behov av att använda de tidigare överskotten i kommunsektorn är det just nu eftersom stora sparpaket läggs fram runt om i vårt land. Det är sparpaket som slår väldigt hårt mot barn, unga, gamla och mot de anställda i de kommunala verksamheterna.

Statsrådet Odell har svarat att man är öppen för att se över lagstiftningen. Då har jag några följdfrågor. Om man nu är öppen för att se över lagstiftningen, kommer det då att ske på samma skyndsamma sätt som man hanterade bankpaketet? Det gick väldigt fort, och vi i riksdagen ställde också upp på en sådan snabb hantering och gjorde allt vad vi kunde för att svara upp till de behoven.

På vilket sätt avser statsrådet att ändra i lagstiftningen? När kommer ett sådant förslag till ändring? Kommer det att vara ett preliminärt ställningstagande först för att man sedan ska se över lagstiftningen på ett mer ordentligt sätt för ett mer långsiktigt ställningstagande?

Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Vi har inte bara sagt detta i publika sammanhang, utan det står faktiskt också i vårpropositionen att vi nu är beredda att se över om det behövs några sådana här förändringar. Jag konstaterar att de krav som nu finns infördes av den förra, socialdemokratiska regeringen när också Vänsterpartiet deltog i regeringsarbetet, även om jag vet att Vänsterpartiet har haft den uppfattningen att den här typen av regelverk skulle kunna luckras upp.

Jag tror att det är klokt att hålla fast vid regelverk. Kommuner behöver kunna låna pengar. En sak som gör att kommuner ofta har en stark trovärdighet som låntagare är beskattningskravet, och det gäller också balanskravet. Man vet på förhand att kommuner och landsting har det här kravet. Det stärker deras möjligheter att hålla ordning på sina finanser och att kunna vara låntagare.

Jag kan inte svara på frågan om hur den här beredningen exakt ska gå till, men det är alldeles uppenbart att vi kommer att se över förutsättningarna och se om det finns motiv att göra förändringar. Jag vill påminna om att det finns möjligheter i dag, vilket jag också säger i mitt svar, för kommuner som har en stark ekonomisk ställning att kunna utnyttja de resurserna om det finns synnerliga skäl för detta för att till och med underbalansera en budget. Man har sedan tre år på sig för att återställa detta.

Anf. 50 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp ett problem i statsrådets svar. Statsrådet svarar mig att resultatet ska täcka reinvesteringsbehov, pensioner med mera samt att utvecklingen blir långsiktigt hållbar så att kommunsektorn klarar svängningar i ekonomin bättre på egen hand. Det är kanske det som är kärnan i den diskussion vi just nu för. Om kommunerna ska klara svängningar i ekonomin bättre på egen hand behövs det en öppning i den här lagstiftningen. 90 procent av kommunerna och landstingen har haft god ekonomi under högkonjunkturen. Då är det också realistiskt att möjliggöra för dessa kommuner och landsting att använda de överskott man haft under den här tiden. Redan i fjol gick hälften av landstingen och 25 procent av kommunerna med underskott. Då har vi inte riktigt fått se de stora effekterna av den här lågkonjunkturen ännu.

Trots att regeringen har lagt till 7 miljarder fattas det ungefär 5 miljarder för att upprätthålla dagens kvalitet i välfärden enligt Konjunkturinstitutet. Om det finns något uns av sanning när regeringen säger sig värna kärnan i välfärden borde det här vara det minsta man skulle kunna göra för att underlätta för kommunerna så att de slipper vidta så stora besparingar som man just nu måste göra. Man kommer att få vidta besparingar ändå eller höja kommunalskatten eller både-och. På något sätt borde man kunna agera snabbt även för att rädda kommunsektorns ekonomi i större utsträckning än vad regeringen hittills har gjort.

Jag blir lite besviken när statsrådet nu säger att vi får se och att man öppnar för möjligheten att se över lagstiftningen men att han inte kan ge något tydligare besked om det pågår ett riktigt arbete som innebär att vi kommer att få ett konkret resultat att ta ställning till här i kammaren ganska snart. Det är kris även i kommunsektorn just nu. Allting som kan göras för att underlätta den situationen borde göras. Det ansvaret borde regeringen ta.

Jag hoppas att Mats Odell har funderat ett tag när han har suttit där på stolen och nu kommer att säga: Jovisst, det pågår ett arbete för fullt och vi kommer att snabba upp den processen så att riksdagen kommer att kunna ta ställning rätt snart, till och med före första maj kanske. Det är en vacker och fin dag.

Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Ulla Andersson representerar ett parti som brukar vara aktivt på första maj. Jag vet det. Men Vänsterpartiets aktivitet har också inriktats på att luckra upp den här typen av regelverk. Det handlar till exempel om budgettak. Hela den här processen som har gjort att vi i Sverige faktiskt har sunda och välvårdade offentliga finanser har ju länge varit ett projekt som Vänsterpartiet har velat rasera på olika sätt. Så det

här är naturligtvis, i kombination med de kraftfulla skattehöjningar och utgiftsökningar som Vänsterpartiet vill göra, långsiktigt ett väldigt hot inte bara mot den kommunala ekonomin utan också mot statens finanser och naturligtvis också för den privata delen av näringslivet som ändå är ryggraden.

Jag tror nog ändå att Ulla Andersson ska vara nöjd med att regeringen inte bara rusar åstad för att ha saker och ting klara till första maj. Vi kommer att bereda detta på ett noggrant sätt. Det är oerhört viktigt att fundamenten för offentliga finanser är stabila.

Anf. 52 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Jag kan lugna statsrådet Odell med att Vänsterpartiet värnar de offentliga finanserna mycket väl. Vi har faktiskt städat upp efter en borgerlig regering, vilket var väldigt jobbigt och väldigt ansträngande för alla dem som drabbats av de besparingarna.

Samtliga partier i Sveriges Kommuner och Landsting – även ditt eget parti – har föreslagit en uppluckring av den här lagstiftningen, så jag tycker inte att statsrådet ska ta så stora ord i sin mun här.

Vänsterpartiet har prioriterat välfärden före stora skattesänkningar. Ni har valt att sänka inkomstskatterna för ungefär 85 miljarder varav två tredjedelar har gått till den rikaste tredjedelen. Vi har prioriterat välfärden i kommuner och landsting och föreslår att man inte ska behöva säga upp folk i den här krisen. Det blir dyrare samhällsekonomiskt och det slår väldigt hårt mot barn, sjuka och gamla, mot dem som behöver barnomsorg, de som behöver undervisning i skolan och de som behöver vård. För vad är det annars man ska prioritera bort? Är det patienten i sjukvården, är det lärarna i klassrummet eller är det förskollärarna eller barnskötarna i förskolan? Ska barngrupperna bli större? Det här är en prioritering vi har gjort, och det är en mycket medveten prioritering som är samhällsekonomiskt mycket effektiv.

Riksdagens utredningstjänst har visat att det kostar ungefär 200 000 kronor att rädda eller skapa ett jobb i välfärden. Regeringen har lagt fram förslag där jobbsatsningarna ni har gjort genom skattesänkningar kostar mellan 1 och 2 miljoner kronor per jobb. Så vem är det som tar samhällsekonomiskt ansvar här, Mats Odell? Jag tror faktiskt att det är Vänsterpartiet, eller jag till och med vet det. Jag skulle kunna visa belegg för det också, inte enbart från Vänsterpartiet utan även från andra källor. Men det ska jag göra vid ett annat tillfälle, så det ska du säkert få ta del av!

Jag hoppas att du kommer att ta fram ett underlag till förändring av lagstiftningen. Jag tror att samtliga dina partikamrater i Sveriges Kommuner och Landsting förväntar sig det, och jag hoppas att ni åtminstone tänker ta det ansvaret för välfärden.

Anf. 53 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag vill gärna hjälpa Ulla Andersson med att informera åhörarna här på läktaren och kammarens ledamöter lite grann om Vänsterpartiets generositet.

När man tittar i ert senaste budgetförslag ser man att ni vill öka statens utgifter med 244,8 miljarder. Ni har också drakoniska skattehöjningar för att klara det här, men det räcker inte. Ni höjer inkomstskatten för låg- och medelinkomsttagare med 32 miljarder netto. Hur påverkar det?

Ni vill återinföra förmögenhetsskatten mitt under en finanskris med ytterligare en straffskatt på kapital som är just det som företagen efterfrågar för att kunna hålla i gång sin verksamhet. Ni säger nej till sänkta arbetsgivaravgifter för både äldre och ungdomar. Ni höjer bensinskatten med 2 miljarder och vill ha skatt på inrikesflyg med 1 ½ miljard och så vidare. Allt detta bidrar till att ytterligare försämra förutsättningarna för Sverige att återhämta sig.

Jag tror, fru talman, att det är klokt att hushålla med våra gemensamma resurser. Det är klokt att vara försiktig när man träffar på politiker som har väldigt mycket pengar. Man ska se lite grann på varifrån de kommer och vilka effekter det får när man samlar in dem.

Vi ska nu se över förutsättningarna och om det behövs ytterligare förändringar av regelverket för att kommuner som har stabil ekonomi ska kunna använda dem också när ekonomin ser lite sämre ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2008/09:430 om Stockholmspolisens budgetunderskott

Anf. 54 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ge Stockholmspolisen erforderliga ekonomiska resurser.

En avgörande förutsättning för att polisen ska kunna bedriva en bra verksamhet är att den har tillräckliga resurser. Under 2007 och 2008 har polisen därför tillförts en sammanlagd varaktig anslagsökning om ca 1,3 miljarder kronor. Den resursförstärkningen möjliggör en kraftig ökning av antalet poliser med målet att det 2010 ska finnas 20 000 poliser.

Regeringen ställer tydliga krav på att det ökade antalet poliser ska leda till ett bättre verksamhetsresultat. För att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp mot regeringens högre krav kommer regeringen att återkomma till riksdagen i budgetpropositionen för 2010 och närmare redovisa vilka ytterligare resurstillskott och åtgärder som krävs. Regeringen kommer självklart att finansiera polisens verksamhet för 2009. Den utbyggnad av polisens kapacitet och den verksamhetsutveckling som pågår sedan några år tillbaka ska fortsätta som planerat. Dessutom pågår det ett omfattande effektiviseringsarbete eftersom vi vill försäkra oss om att de pengar regeringen tillför polisen används effektivt.

Genom regeringens satsning har antalet poliser ökat med över 450 under 2008. Samtidigt har antalet civilanställda inom polisen ökat kraftigt under de senaste tre åren. I dag finns det närmare 600 fler civilanställda jämfört med 2006 då Socialdemokraterna hade makten. Att antalet civilanställda har minskat under det senaste året har inte inneburit att den polisiära synligheten har minskat.

När det gäller fördelningen av såväl personella som ekonomiska resurstillskott har regeringen delegerat det ansvaret till Rikspolisstyrelsen och ytterst till polismyndigheterna, i det här fallet till Polismyndigheten i Stockholms län. Det är Rikspolisstyrelsen som utvecklar och preciserar de mål för polisverksamheten som regering och riksdag har lagt fast. Polismyndigheterna beslutar i frågor om den lokala verksamheten.

Anf. 55 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! På min fråga om vilka resurser statsrådet tänker föreslå för att ge Stockholmspolisen erforderliga ekonomiska förutsättningar får jag till svar från ministern att hon inte kommer att ge några särskilda resurser till Stockholmspolisen. Jag tackar för svaret. Det är kanske inte det som Stockholmspolisen hade förväntat sig, men möjligtvis det jag hade förväntat mig eftersom vi efter tidigare debatter uppenbarligen inte får något besked om några nya resurser till Stockholmspolisen.

Polisen i Stockholms län fortsätter att dras med stora underskott. Trots att man i budgeten för innevarande år har gjort nedskärningar på 70 miljoner kronor räknar man ändå med att det blir ett underskott på närmare 50 miljoner kronor. Det innebär att man kommer att vara oerhört restriktiv med återbesättning av tjänster i Stockholmspolisen under året. Man kommer att minska en del av visstidspersonalen. Man kommer att ersätta arrest- och ambassadbevakningen med poliser, det vill säga att man kommer att utnyttja poliserna på ett felaktigt och ineffektivt sätt. Man kommer att minska övertiden det år när Sverige ska ha ett EU-ordförandeskap. Under andra halvåret 2009 kommer övertiden alltså att minskas. Man kommer att tvingas att dra ned på driftsutgifter. Man får göra kortsiktiga besparingar på utbildning och på utrustning, vilket långsiktigt leder till högre kostnader på fordon och framför allt påverkar kompetensen hos personalen. Man får minska sin investeringsram. Man får omförhandla och säga upp en hel del lokaler.

Det är naturligtvis en del av ett större problem att ambitionen från statsrådets och regeringens sida är att ha 20 000 poliser nästa år men inte att betala för dem. Det är 20 000 poliser på kredit i bästa fall eller med underskott. Rikspolisstyrelsen har ju i huvudsak fördelat pengar för första halvåret 2009. Det skulle vara intressant att veta hur beskedet nu är för resten av året eftersom det bara har varit en preliminär helårsbudget för innevarande år.

Det är också en ganska kraftig kredit för innevarande år. Det skulle vara intressant att veta hur regeringen resonerar när det gäller krediten till polisen. Är det meningen att polisen ska landa i ett stort underskott, eller kommer krediten att också förstärkas under innevarande år?

Bara Stockholmspolisen gör ett underskott på nära 50 miljoner kronor i år och räknar nästa år med att det ska vara ett ackumulerat underskott på över 400 miljoner kronor. Det kan ses i ljuset av att det nästan är ett miljardunderskott enligt prognoserna för polisen i dess helhet i landet, och det blir ackumulerade underskott på ett par tre miljarder åren framöver. ”Gärna polis, men på kredit” tycks alltså vara regeringens motto.

När jag läser i Polismyndigheten i Stockholms läns egen redovisning av situationen ser jag att de konstaterar att de har en mycket ansträngd ekonomi. De har under lång tid vidtagit omfattande åtgärder och sänkt utbildningsnivån betydligt. Och så skriver de så här: Därför är det särskilt svårt att genomföra ytterligare utgiftsminskningar utan att riskera att allvarligt skada verksamheten.

Detta skriver man inför en höst då vi vet att ordförandeskapet i EU naturligtvis kommer att ytterligare fresta på polisverksamheten. Det innebär att man också kommer att få göra ytterligare neddragningar, exempelvis på den civila sidan, och att poliserna får överta uppgifter som normalt sett skulle utföras av civilanställd personal.

Polisen skriver också: Att uppnå målet om 50 procents synlighet blir därmed mycket svårare.

Därför kvarstår min fråga till statsrådet. Kommer Stockholmspolisen att få några nya och extra resurser under 2009 med tanke på det befarade underskottet, med tanke på krediterna och med tanke på EU-ordförandeskapet?

*Svar på
interpellationer*

Anf. 56 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag tänkte att jag skulle passa på att ställa frågor även om jag egentligen är här för andra interpellationer. Jag känner till läget för Gävleborgspolisen. Jag vet också att justitieministern har besökt Gävleborgspolisen och tagit del av det fantastiska arbete man gör där. Man har en mycket duglig polisledning, skulle jag vilja säga. Men det finns stora problem och bekymmer, och det gäller ekonomin.

Det visar sig att Gävleborgspolisen nu får ta emot ungefär 25 nya aspiranter. Det är bra och tacknämligt. Men det finns inte ens en svensk ettöring, om jag uttrycker mig så, till de här aspiranterna. Det betyder att vi kommer i ett läge i Gävleborg som innebär att vi har fler poliser, men förmodligen har vi färre i yttre tjänst – det kan låta konstigt, men det finns risk för det – eftersom regeringen inte tillskjuter pengar till polismyndigheten.

Det betyder att de nya aspiranterna får börja sin karriär med till exempel att vara arrestantvakt. Det betyder också att myndigheten, som är satt under hårt ekonomiskt tryck, får hålla ned det mesta i utbildningsväg vilket i sig är bekymmersamt, därför att det här med kompetensutveckling inom alla de grenar som polisen har på sitt ansvarsområde är oerhört viktigt. Det betyder också att man får vara väldigt noga med materialanskaffning och förnyelse och hålla igen på det eller skjuta upp det till åren som kommer. Det betyder till och med att man sitter och diskuterar och resonerar om att dra in julkaffet. Jag menar: När man kommer in på sådana rubriker vet vi att det är in på bara skinnet, också för Polismyndigheten i Gävleborgs län.

Vidare skriver man i en konsekvensanalys att man oroar sig över att gatuvåldet i en stad som till exempel Gävle inte kan beivras och bekämpas, utan man riskerar att fler kommer att utsättas för det därför att polisen, trots att man blir fler i antal, är upptagen med andra arbetsuppgifter, som man tidigare hade andra som gjorde. Det här är ingen bra situation.

Det är till och med så, justitieministern – jag förmodar att justitieministern känner till detta faktum också – att det finns resonemang inom myndigheten som säger att man förmodligen får slå igen tre större polisstationer i Gävleborg, just för att klara ekonomin.

De fyra mindre kommunerna i Gävleborg, Hofors, Ockelbo, Ovanåker och Nordanstig, ska bemannas, och man ska försöka få i gång så kallade kommunpoliser, två stycken i vardera kommunen. Det kommer då att krävas att kommunerna i sin tur ställer upp med resurser för att man tillsammans ska kunna lösa det här och ha bra service men även bemanning.

Det här betyder att kommunerna är i en svår ekonomisk situation – det vet vi allihop – och polisen är i en ytterst svår situation. Tillsammans ska man försöka lösa det här.

Därför blir min fråga också – jag har haft den funderingen tidigare till justitieministern – hur det blir med resurser till polisen. Förhoppningen är fortfarande att vi kan få ett positivt besked, för det här är inget bra läge för en polismyndighet som den i Gävleborg, som i sig gör bra ifrån sig och visar upp goda resultat men just nu står inför stora svårigheter.

Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Låt mig först bara när det gäller Gävleborg säga att jag delar uppfattningen att det är en fantastisk verksamhet som bedrivs där. Däremot har naturligtvis Gävleborg liksom andra polismyndigheter en rad frågeställningar att arbeta med.

När det gäller eventuell stängning av ett par polisstationer handlar det också om att man genom att öppna medborgarkontor får en betydligt bättre service till allmänheten, vilket har tagits emot hyfsat bra.

Det är det valet man står inför. På flera ställen där Socialdemokraterna har stängt polisstationer har man genom ett bättre samarbete och genom att använda sig av medborgarkontorslösningen fått en möjlighet för allmänheten att vända sig till polis på vardagar dagtid och annat, vilket man inte har haft tidigare. Sedan måste man ha en rörlig polisverksamhet i yttre tjänst.

Men låt mig gå tillbaka till interpellationen. Jag vet inte om jag har dåligt minne, men jag har för mig att Bosse Ringholm har varit finansminister. Då är det väl känt att det inte är så att regeringen anslår medel direkt till Stockholmsmyndigheten eller Gävlemyndigheten, utan vi har en ordning där vi anslår resurser till polisverksamheten till Rikspolisstyrelsen, som utifrån de bedömningar och riktlinjer som har kommit från staten fördelar pengarna. Jag tycker att det är en väldigt bra ordning.

Det är också så att för 2009 har det kommit 150 miljoner kronor till, och det kan man tycka är väldigt lite, men det är mycket pengar. I vilken utsträckning det kommer Stockholm till del vågar jag inte svara på.

Men det är märkvärdigt om man säger att 1,3 miljarder kronor under två år i varaktig anslagsökning, det är inga resurser. Den här regeringen har den inställningen att när man höjer ambitionsnivån och lägger in så pass mycket resurser måste man samtidigt försäkra sig om effektivitet i organisationen. Därför har vi tillåtit och är medvetna om att man går med underskott under en begränsad tid. Man använder anslagskrediten därför att vi samtidigt gör en väldigt omfattande genomlysning av verksamheten. Jag kan säga att jag inte trodde att det fanns så mycket elände som det fanns i garderoberna efter tidigare styre, och då har jag ändå suttit i Rikspolisstyrelsens styrelse och varit engagerad i den här verksamheten.

Det visar sig då att under det här året, från myndigheternas prognoser och Rikspolisstyrelsens prognoser som var väldigt olika, har man nu i det närmaste kommit överens.

Det är en riktig lista som Bosse Ringholm drar om vad Stockholmsmyndigheten behöver göra för att hamna någorlunda rätt. Det handlar då om att minska övertidskostnader, att inte återbesätta vissa tjänster, att dra ned på utbildning och en del andra saker – sådant som naturligtvis aldrig är särskilt roligt. Men det är ändå på det sättet att man i det här arbetet också åstadkommer en ökad effektivisering.

Vad vi säger är att vi ska ha fler poliser, och vi har utöver att vi ökar antalet poliser dessutom sett till att det finns ett mål om att fler av de poliser som finns ska arbeta ute bland medborgarna. 50 procent av resursarbetstiden ska så småningom användas i yttre tjänst. Det innebär att det blir fler poliser ute bland människor och färre på andra håll.

Sedan är det en myt, det här att arrestbevakning inte skulle vara en polisiär uppgift. Det är ett polisansvar. Ibland är det fördelaktigt om man kan lägga ut det på någon annan än en polisutbildad, men det är inte så att det är meningslös verksamhet för en ny polis att se hur arrestantbevakning går till. Det finns situationer där det kan vara nödvändigt.

Anf. 58 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Min fråga är ställd mot bakgrund av att Stockholmspolisen under de senaste åren haft budgetunderskott och har betydande problem med sin ekonomi. Statsrådet säger att regeringen inte kan peka ut några särskilda pengar till just Stockholmspolisen. Men Stockholmspolisen är en del av ett större budgetproblem. Ett miljardunderskott i år befaras. Kanske står Stockholmspolisen för 50 miljoner kronor av det underskottet.

Statsrådet har inte i sitt svar till mig nämnt – det gjorde hon dock nu i sin muntliga framställning – att regeringen i tilläggsbudgeten föreslår ett tillskott på 150 miljoner kronor. Men det finns ingen motivering om vad de pengarna ska användas till. Är anledningen att Stockholmspolisen eller polisen i andra delar av landet har stora underskott, eller handlar det om EU-ordförandeskapet? Vad är skälet? Normalt brukar regeringen kunna motivera varför man tycker att pengar behöver tillföras. Anledningen kan rimligen inte vara att man vill bli av med underskottet, för då är 150 miljoner i ljuset av miljardunderskottet naturligtvis ingenting att komma med.

Kanske har man någon tanke om att pengarna ska användas till EU-ordförandeskapet exempelvis. Det där har regeringen i sin tilläggsbudget inte på något sätt nämnt något om.

Jag blir något häpen när jag hör statsrådet säga: Regeringen är medveten om att polismyndigheten i Stockholm nu har stora underskott. Vi får låta dem hålla på med sina underskott ett tag till.

Men om de i två och ett halvt år haft underskott och de har en prognos för tiden framöver som innebär att de, om statsrådet och den här regeringen får fortsätta, år 2010 kommer att ha ett underskott på över 400 miljoner kronor undrar jag hur länge statsrådet medvetet ska säga: Det är bra om de får fortsätta ett tag till med sina underskott. Vi får se om de på något sätt kan effektivisera sin verksamhet.

Lite häpnadsväckande säger nu statsrådet att det tidigare har varit ett sådant elände i polisverksamheten i Stockholm. Ja, statsrådet har ju en partikamrat, Kristina Axén Olin, som under förra perioden exempelvis varit ordförande inom polisen. Jag vet inte vilket elände hon i så fall bidrog till, men statsrådet får väl göra upp om det med henne direkt eftersom ni råkar tillhöra samma politiska parti. Om en moderat bidragit med elände som den andra moderaten ska förvalta vore det väl bra om regeringen kanske tog itu med situationen och såg till att Stockholmspolisen fick bättre förutsättningar.

Jag vill återge vad Stockholmspolisen konkret säger om sin situation: ”— eftersom andelen civilanställda i myndigheten redan nu är den lägsta i Polisen. Med för stora neddragningar riskerar man att poliser måste överta uppgifter som nu görs av civila. Att uppnå målet om 50 procents synlighet blir därför mycket svårare.”

Statsrådet, som ändå har ansvaret för polisverksamheten, säger alltså: Låt dem fortsätta med underskott. Själva säger de: Det innebär att vi kanske inte ens kan synas på gator och torg.

Framför oss ligger att polisen i Stockholm har ett omfattande arbete inte minst under EU-ordförandeskapet. Ändå kommer inget besked från regeringen om huruvida man får någon form av tillskott som handlar om EU-ordförandeskapet och inget besked från regeringen om huruvida man på sikt ska bli av med det här stora underskottet.

I stället ska man gå in i år 2010 med ett ackumulerat underskott på ett par miljarder kronor för polisverksamheten i sin helhet och på över 400 miljoner kronor för Stockholmspolisen. Det är inte seriöst, Beatrice Ask, att säga: Vi kan hålla på med underskott ett tag till.

Man måste faktiskt ta ansvar också för polisverksamheten i Stockholm. Naturligtvis kan resultatet inte bli annat än det som polisen själv beskriver, det vill säga att en hel del av de polisaspiranter, de nya poliser, som kommer ut i verksamheten får göra jobb som de inte har utbildats för. De får göra jobb som civilanställda kunde ha gjort bättre, effektivare och till en lägre kostnad. Det måste statsrådet någon gång ta ansvar för!

Anf. 59 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Jag har här försökt återge den beskrivning som jag fått från polismyndigheten i Gävleborg. Jag tror på den beskrivningen.

Visst är detta med arrestantvakter en polisiär verksamhet. Men man har haft och har ordningen att hyra in folk – detta har fungerat väl – för att mer kunna vara ute för att till exempel beivra gatuvåld.

Nu säger man själv från polismyndigheten att det kan bli besvärligt. Det är jättebra, som jag tidigare sagt, att man får nya aspiranter. Men inte en enda svensk ettöring följer med dem. Det betyder att man får knapra på andra ställen. Jag är rädd om polismyndigheten i Gävleborg som gör ett alldeles strålande jobb.

När det gäller medborgarkontoren kan man väl säga: Ja, de är väl så där nöjda i Ockelbo. Men vad var alternativet, statsrådet? Ja, alternativet var att polisverksamheten helt skulle försvinna och att utgå från Gävle.

Dessutom är det så att man gör det här i rent besparingssyfte, *inte* för att höja kvaliteten; så är det.

Det är bra att statsrådet har målsättningen att vi ska ha fler poliser ute. Men jag ställde stillsamt en fråga här: På vilket sätt kan statsrådet tillse att polismyndigheten i Gävleborg på ett bättre sätt kan fullgöra sina uppgifter?

Jag pratar inte om någon tidigare regering eller om någon annan som varit ansvarig, utan jag ställer en direkt fråga till justitieministern som ju också besökt Gävleborg. Man är i ett kritiskt läge och behöver hjälp. Ansvaret finns hos justitieministern. Jag hoppas verkligen att polisen i Gävleborg också i framtiden kan visa upp goda resultat. Men nu är det krisläge. Var snäll och ge ett svar om det och prata inte om annat!

Anf. 60 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag har ganska fårska erfarenheter av att vara ordförande i polisenämnden i Stockholms city. Innan jag blev statsråd var jag ordförande där i nio år, så jag har ganska bra koll på Stockholmsmyndighetens resurser.

Det är en myt att man gått med underskott under de senaste åren. Både 2007 och 2008 var det en positiv utgående balans. Däremot har vi i prognosen för 2009 en dipp, ett minus på 10 miljoner, vilket naturligtvis är väldigt illa. Inte heller jag tycker att det är bra. Men man ska inte svänga sig med retorik om att det varit underskott och jättelika problem. Det har faktiskt varit plus. Man måste läsa ordentligt vad som står i olika rapporter om ekonomin i myndigheten.

När det gäller EU-ordförandeskapet och den typen av större händelser som är resurskrävande för Stockholmsmyndigheten kan jag säga att vi ganska nyligen har fått Rikspolisstyrelsens bedömning av kostnaderna för de planerade insatserna. Vi vet – i varje fall har det tidigare varit så – att det är sällan som det går att beräkna sådant här riktigt rätt. Därför har tidigare regeringar menat – vi har ungefär samma inställning – att man just när det gäller den typen av större aktiviteter i efterhand får göra justeringar eftersom det aldrig går att i förväg fullt ut reda ut hur det ska vara.

Självklart måste vi betala för verksamheten. Jag har varit väldigt tydlig om vårt mål om 20 000 poliser, om en effektivisering av verksamheten och om att denna självklart ska finansieras.

Vi har varit öppna om att vi använder anslagskrediten innevarande år eftersom vi samtidigt bedriver ett ganska ordentligt genomlysningsarbete. Naturligtvis avser vi att återkomma för att räkna upp när det gäller siffrorna. Man kan ju inte hur länge som helst köra på rött; det vet alla. Den här metoden har tidigare använts av ministrar och fungerar väl.

Eftersom Gävleborg kom in i debatten måste jag säga följande. Vilket stöd kan Gävleborg få? Ja, en sak är det väldigt viktigt att ha klart för sig: att Gävleborgs polismyndighet är en av de myndigheter där det i likhet med många andra varit ganska hög medelålder. Det innebär att man har svårt att få tillräckligt många i yttre tjänst.

Det faktum att vi nu får in nya aspiranter och så att säga ändrar på strukturen innebär något lättade förutsättningar. Det jag fick klart för mig i Gävleborg, något som är väldigt bra, var att man kände att regeringens stora satsning på krafttag mot den grova organiserade brottsligheten samt möjligheten för lokal polismyndighet att få stöd från säkerhetspolisen och de centrala polismyndigheterna har betytt väldigt mycket.

Just i Gävleborg – jag avser då inte bara Gävle, om nu någon tror det, utan också flera andra ställen – har man stora problem med väldigt grov organiserad brottslighet. Här har man, vilket man var väldigt glad över, fått både en kompetens som man inte haft tidigare och resursförstärkningar. Där kommer alltså nu på plats förstärkningar som är betydelsefulla och som kan användas.

Hela tiden har det varit min ambition att se till att det ute i bygderna finns möjligheter att få det extrastöd som krävs när det gäller att ta tag i den typ av organiserad brottslighet som bitit sig fast därför att vi har haft för få poliser och för dålig tillsyn så att säga av markplanet. Detta är en viktig sak för mig.

Jag tycker att det är ambitiöst. Det är ändå ett effektivt tänkande att man i Gävleborg orkar arbeta med ungdomsproblematiken och det brottsförebyggande arbetet.

Det är möjligt att det saknas resurser. Jag lyssnade på en del arbete som polisen gjorde i gymnasieskolan. Jag var väldigt imponerad av deras samverkan med ungdomarna.

Anf. 61 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är alldeles uppenbart att statsrådet inte har något svar på frågan: Kommer polisen i Stockholm att få mer ekonomiska resurser?

Svaret är snarast: Jag vet inte.

Det är naturligtvis allvarligt om polisen i Stockholm ska genomföra nedskärningar med 70 miljoner kronor. Man räknar med ett underskott på 50 miljoner kronor i år. Statsrådet säger att de får fortsätta att arbeta på kredit.

Vi har förstått att det ska bli 20 000 poliser, men det ska ske på kredit. Med inställningen att allting ska skötas på kredit i fortsättningen är det inte så konstigt att den här regeringen har lyckats förvandla ett överskott, som man övertog från den tidigare socialdemokratiska regeringen, på 70 miljarder till ett befarat underskott på ett par hundra miljarder kronor.

Det lilla tillskott på 150 miljoner kronor som regeringen i tilläggsbudgeten lägger till polisen är inte motiverat. Statsrådet har inte heller någon motivering. Är det EU-ordförandeskapet eller polisen i Stockholm, i Gävleborg eller någon annanstans som i första hand ska uppmärksammas?

Uppenbarligen har inte regeringen någon bestämd uppfattning om vad pengarna ska användas till. Det är en så liten droppe i havet att det ju inte betyder särskilt mycket.

Om Stockholmspolisen ensam befarar ett underskott på 50 miljoner kronor och dessutom har ett ackumulerat underskott för nästa år på över 400 miljoner kronor och om Rikspolisstyrelsen i sina sammanställningar talar om att det inte är 1 utan kanske 2 miljarder kronor i ackumulerat underskott för nästa år är ju 150 miljoner kronor ingenting att prata om i sammanhanget.

Jag konstaterar att statsrådet i sitt svar erkänner att det blir färre civilanställda och därmed mer ineffektivt eftersom poliserna får göra det jobb som civilanställda kunde ha gjort till lägre kostnad. Vi utbildar poliser men kan tyvärr inte sätta dem i verksamhet för det som de är utbildade för eftersom vi inte har tillräckligt många civilanställda.

Det är bankrutt i statsrådets poliskista.

Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är intressant när underskottet ökar och fördubblas under ett enstaka inlägg. Man får väl försöka hålla sig till en siffra i varje inlägg.

För Stockholmspolisen finns det en prognos på ett underskott för 2009. De tidigare två åren har det varit överskott, vilket Bosse Ringholm tydligen inte kände till.

När det gäller förhållandet mellan poliser och civilanställda gick det 3,37 poliser på varje civilanställd i Stockholm år 2006. År 2008 var mot-

svarande siffra 3,50. Vi har alltså en högre täthet av civilanställda än när Socialdemokraterna styrde.

Det varierar något. Variationen beror framför allt på att man har avstått från att återbesätta en del temporära anställningar. Det beror på att nystartsjobb eller motsvarande har avslutats. Det är ju inte det allvarliga.

Jag har tidigare varit väldigt tydlig med att jag tror att polisen i en framtid kommer att behöva många fler med en annan utbildning än polisutbildningen. Det låter på Bosse Ringholm som om det självklart skulle vara så att väl utbildade poliser har för hög utbildning för civilanställda uppgifter. Det är helt fel. De civilanställda vi behöver och kommer att behöva mer av är analytiker, ekonomer och många högutbildade.

Jag vill inte delta i diskussioner där man försöker gradera vad som är viktigt och inte viktigt.

Jag tror att vi har ett bra budgetarbete inom polisen, men jag tror samtidigt att en genomlysning och krav på att pengar används effektivt är helt nödvändigt. Tillför man stora resurser måste man också se till att pengarna kommer dit där det är meningen att de ska vara.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2008/09:429 om minskade försvarsanslag

Anf. 63 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat finansministern om han kommer att verka för att det ekonomiska utrymme som frigörs genom minskade försvarsanslag används för fortsatta skattesänkningar.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Utifrån förslagen i budgetpropositionerna för 2008 och 2009 har effektiviseringar och besparingar gjorts inom försvaret, främst avseende materielförsörjningen. De frigjorda medlen har dock i allt väsentligt använts för förstärkning av Försvarsmaktens operativa förmåga och oinriktningen av försvaret.

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen som lämnades till riksdagen den 19 mars 2009 bedömer regeringen att de ekonomiska nivåerna för området försvar, som regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2009, bör vara utgångspunkten för den årliga prövningen i respektive års budgetproposition. Därmed utgår den föreslagna utformningen av det framtida försvaret ifrån de ekonomiska ramarna i budgetpropositionen för 2009 vilket innebär oförändrade försvarsanslag efter 2011.

I den försvarspolitiska inriktningspropositionen bedömer regeringen vidare att ytterligare medel bör kunna frigöras genom rationaliseringar inom till exempel stödverksamheterna och att dessa medel i stället bör nyttjas för den operativa verksamheten inom försvaret. Omfattningen av denna omprioritering av medel kan klarläggas först efter noggrannare genomlysning och beräkning. Regeringen avser därför att återkomma i denna fråga.

Anf. 64 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Bakgrunden till min interpellation är ganska enkel. Sommaren 2007 lade finansminister Anders Borg i Almedalen fram förslag om och argumenterade mycket hårt för att man skulle skära ned försvarets kostnader med 4 miljarder kronor åren framöver. Jag kan läsa ur Expressen under rubriken Almedalen 2007. Där säger Anders Borg: Skattesänkningarna som utlovats för låg- och medelinkomsttagare ska delvis betalas av neddragningar på försvaret. Vidare säger han: År 2010 ska försvarets anslag ha minskat med 4 miljarder om året eller cirka en tiondel.

Enligt finansminister Borg är försvarsminister Odenberg med på noterna, skriver Expressen.

Det sista vet vi inte var sant. Det första – att vi ska dra ned försvarskostnaderna med 4 miljarder kronor – verkar inte heller vara sant.

Eftersom finansministern utlovade 4 miljarder kronor i sänkta försvarskostnader, har jag frågat honom om han står fast vid det. Han vill uppenbarligen inte svara utan skickar frågan vidare till den som fick överta efter det misslyckade löftet, nämligen Sten Tolgfors. Sten Tolgfors hade inte stått i den här talarstolen i dag om Borg inte hade gjort det där påståendet och sedan inte kunnat infria det hela. Det är en realitet att i det svar som jag har fått av Tolgfors har jag inte fått svar på min första fråga: Anser finansministern att det är möjligt att sänka försvarets kostnader med 4 miljarder år 2010?

Ska jag tolka det som att det inte är aktuellt längre? Anders Borg är överkörd. Anders Borg är lagd åt sidan. Anders Borg profeterade 2007 om något som inte längre är aktuellt. Är det så jag ska tolka försvarsministerns svar? Det är inte längre aktuellt med de 4 miljarder som Anders Borg talade om sommaren 2007.

Jag vill ha ett rakt svar på frågan.

Min andra fråga gällde om det ekonomiska utrymme som kan frigöras genom det minskade försvarsanslaget ska användas för skattesänkningar på det sätt som Borg lovade sommaren 2007. Eftersom det inte blir några sänkningar av försvarsanslagen kan det uppenbarligen inte finnas några pengar för finansiering av skattesänkningar. Då får väl skattesänkningarna finansieras på det sätt som vi varnade Borg för redan 2007, nämligen det som nu håller på att inträffa, via krediter och lån. Vi lånar till skattesänkningar.

Anders Borg lovade en gång sänkta försvarskostnader för att finansiera sina skattesänkningar, men i realiteten blev det inga sänkta försvarskostnader. Det blev i stället på det gamla traditionella moderata sättet: sänkta skatter finansierade med lån, skulder, underskott och en växande statsskuld. Det enda Tolgfors säger i sitt svar är att de eventuella effektiviseringar och rationaliseringar som kan göras ska komma försvaret till godo.

Jag kan bara sammanfatta och konstatera att det blev ett fiasko för Anders Borgs påståenden, löften och uttalanden sommaren 2007 i Almedalen om att försvarets kostnader skulle tas ned till 2007. Det enda som blev en realitet av det löftet var att försvarsministern fick avgå.

Man kan alltså säga att om finansministern inte lyckades sänka kostnaderna för försvaret med 4 miljarder lyckades han i alla fall sänka en försvarsminister och ersätta honom med en ny som nu får hålla sig till den ram som för närvarande finns. Försvaret kommer inte att bidra till någon finansiering av sänkta skatter, utan det blir som vi befarade: Sänkta skatter betalas via fortsatta lån och fortsatta underskott i statens finanser. Då känns Moderaterna igen på nytt.

Anf. 65 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Jag ber kammaren notera två saker. För det första deltar inte Anders Borg i den här debatten. För det andra handlar debatten om försvarsanslag. Det är det interpellationen handlar om, och det är också det jag tänker besvara.

Det är alldeles korrekt som Bosse Ringholm nu beskriver att vi planerar utifrån oförändrade försvarsanslag. Den som söker glädje i sänkta försvarsanslag får i stället söka sig till oppositionen. I de motioner som Socialdemokraterna har lagt fram, liksom i motionerna från Miljöpartiet och Vänstern, finns massiva nedskärningar av svenskt försvar de kommande åren. Det är till och med så att man trappar upp de nedskärningar man föreslog i höstas från 1,8 miljarder till 2 miljarder årligen, vilket så klart kraftfullt kommer att urholka Sveriges försvarsförmåga, alternativt kasta försvaret ned i nya svarta hål.

Det är heller inte utrett hur man ska läsa Socialdemokraternas motion, deras svar på inriktningspropositionen, relativt den budget de lade fram i höstas. Det enda vi förstår är att deras budget från i höstas är helt inaktuell. Vad som kommer i stället vet vi inte.

Det finns en betydande splittring inom oppositionen. Det gjorde det redan i höstas. Vänsterpartiet ville öka förbandsverksamheten. Socialdemokraterna och Miljöpartiet ville minska den. Miljöpartiet ville öka internationella insatser medan Bosse Ringholms socialdemokrater kraftfullt argumenterade för att gå ifrån den internationella solidariteten.

Inte blev det bättre när oppositionspartierna i förra veckan vart och ett presenterade olika motioner om försvaret. Man manifesterade alltså splittringen. Miljöpartiet ville avskaffa värnplikten. Socialdemokraterna hävdade i ord att de ville ha den kvar men skrev delvis något annat i motionen. Vänstern ville att Sverige helt ska utebli från det gemensamma ansvaret i EU:s stridsgrupper. Socialdemokraterna ville sin vana trogen stoppa ledarskap i dessa stridsgrupper, men Sverige skulle ändå i någon del vara med.

Det som förenade oppositionen var fortsatta kraftiga nedskärningar i försvarsbudgeten: 6 miljarder på tre år, om man ser 2010 och framåt. Besparingarna som görs innevarande år kommer dessutom till. Det var en motion utan varje form till förslag på hur man kan öka landets försvarsförmåga eller internationella ansvarstagande. Det enda man presenterade var en inriktning för sänkt användbarhet och sänkt tillgänglighet.

I dag har vi möjligen, fru talman, sett den fjärde socialdemokratiska försvarspolitiska talesmannen materialisera sig. Jag har haft att göra med Anders Karlsson, Håkan Juholt, Björn von Sydow och nu Bosse Ringholm. Alla säger helt olika saker om partiets försvarspolitik. Björn von Sydow pläderade för kraftigt ökade försvarsanslag – 12 miljarder eller

något sådant kostade hans förslag. Bosse Ringholm är upprörd över att de inte sänks tillräckligt mycket.

Inga beräkningar, inga ekonomiska redovisningar finns i partiets försvarspolitiska motion på varifrån man ska ta dessa 2 miljarder, än mindre någon konkretion om hur det ska förverkligas. Ringholms parti Socialdemokraterna talar i sin motion om försvarets ansträngda budget, och lösningen blir att budgeten ska bantas med ytterligare 2 miljarder.

Jag förstår nu på Bosse Ringholm att det inte var tillräckligt, för det är 4–6 miljarder han egentligen är ute efter. Då kan han använda sitt nästa inlägg till att specificera varifrån han tycker att dessa pengar ska tas i försvarets nuvarande verksamhet. Är det mer av den internationella solidariteten Bosse Ringholm vill skära bort? Ska vi lämna fler internationella insatser, eller handlar det om förbandsverksamheten på orterna runt om i landet? När Bosse Ringholm satt i regeringen lade de ned 60 förband och verksamhetsställen, men det räcker inte, säger Ringholm – ta mer pengar!

Specificera, konkretisera och ge oss dina beräkningar, Bosse Ringholm!

Anf. 66 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Sten Tolgfors sällar sig nu till den växande skara statsråd som förbereder sig för att gå i opposition. Sten Tolgfors använder 95 procent av sitt inlägg till att ställa frågor till mig som socialdemokrat. Interpellationsinstrumentet är ju till för att riksdagsledamöter i oppositionen ska kunna fråga statsråden, men jag förstår att Tolgfors och andra nu förbereder sig för oppositionstiden genom att börja ställa frågor. Det är bra att ni ställer frågorna. Ni kommer att få svar på dem under nästa mandatperiod när det blir en annan regering.

Tolgfors hade rätt i ett enda avseende, måste jag erkänna: Anders Borg deltar inte i debatten. Det står i och för sig honom fritt att göra det, men regeringen har valt att skicka fram Tolgfors som ammunition i stället för Borg.

Mina två enkla, raka frågor var: Står Anders Borgs löfte, propå och utfästelse från sommaren 2007 att minska försvarets kostnader med 4 miljarder kronor fast? Jag förstår att det är pinsamt för Anders Borg att säga här i kammaren att nej, det där klarade jag inte. Regeringen tyckte något annat. Björklund, Tolgfors och vilka det nu var förändrade bilden, så det blev ingen nedskärning på 4 miljarder kronor.

Men då kunde ju försvarsministern svara på frågan och säga att det är inte aktuellt med de 4 miljarder som Borg talade om för två och ett halvt år sedan, så har vi rätt ut den frågan.

Då har vi också den andra frågan rätt enkelt utklarad, nämligen att Borg lovade att nedskärningen av försvarskostnaderna med 4 miljarder kronor skulle användas för att finansiera skattesänkningar. Alltså finns det ingen finansiering av skattesänkningarna, utan skattesänkningarna kommer, precis som vi socialdemokrater sade redan sommaren 2007, som vi sade 2008 och som vi har sagt i år och som regeringen nu själv tvingas konstatera, inte att finansieras alls.

Det är ofinansierade skattesänkningar à la vanlig moderat budgetteknik. Vi har sett sådana på 70-talet. Vi har sett sådana på 90-talet. Vi ser

sådana nu efter valet 2006 – ofinansierade skattesänkningar som Moderaterna står för. Detta leder till att det stora överskott på 70 miljarder som Socialdemokraterna lämnade över till Anders Borg nu slutar i ett underskott på ett par hundra miljarder kronor.

Det var dessa två enkla frågor jag ställde till regeringen, Sten Tolgfors. Om regeringen nu har valt att skicka fram Tolgfors i stället för Borg för att svara på Borgs påstående får väl regeringen stå där och säga att nej, det blir inga nedskärningar. När det gäller de där 4 miljarderna har vi kört över finansministern, och finansministern får för övrigt skaffa sig krediter för att kunna sänka sina skatter på samma sätt som han har gjort de senaste åren.

Jag tycker som sagt var att det är intressant att vi vecka efter vecka ser statsråd stå här utan svar på frågorna. De väljer att ställa frågor till oss i oppositionen. Ett bättre tecken inför valet 2010 kan man inte ha: Regeringen inte bara retirerar, de är mer eller mindre på väg att avgå, eftersom de har börjat vänja sig vid oppositionsrollen genom att ställa frågor till den nya majoritet vi kommer att få i Sveriges riksdag 2010.

Varsågod att fråga vidare, Tolgfors! Vi ska svara efter 2010.

Anf. 67 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Bosse Ringholm är synnerligen bra på att vara i opposition; det är väl ett starkt skäl till att han kommer att få vara kvar där.

Det är nämligen så, fru talman, att jag utgår från att en tidigare finansminister, ett erfaret statsråd, faktiskt kan ta del av budgetpropositioner, av försvarspropositioner där han i detalj, tabellsatt i kapitel för kapitel och förslag efter förslag, kan ta del av regeringens förslag.

Där fanns alla de besked att finna som han nu ställer interpellationer om. Det är möjligt att de är kortare och kärnfullare; vad vet jag? Men alla de besked som Bosse Ringholm eftersöker har ju lämnats till riksdagen. De har också behandlats av riksdagen. Och som jag sade i mitt första svar och i mitt andra svar planerar vi och försvaret utifrån oförändrade försvarsanslag.

Det framgår av försvarspropositionen och av budgetpropositioner, så svaren finns där. Jag noterar, fru talman, den förvåning som Bosse Ringholm har i rösten när han faktiskt får svar på sina frågor. Ställer man en interpellation om försvarsanslag får man ett svar om försvarsanslag. Det är precis vad Bosse Ringholm har fått.

Sedan tycker jag att den tidtabellsexercis som Socialdemokraterna ägnar sig åt är synnerligen underhållande. I alla debatter jag har haft under det här året med företrädare för oppositionen och Socialdemokraterna i synnerhet har man utlovat att när vi lägger fram inriktningspropositionen kommer inte bara Socialdemokraternas svar, utan då ska ni reda ut vem av de fyra är Socialdemokraternas egentliga talesman i försvarsfrågor. Är det Anders Karlsson med minusbelopp? Är det Björn von Sydow med plusbelopp? Är det Håkan Juholt vid Försvarsberedningen, eller är det Bosse Ringholm med sitt nyvakna intresse?

Sedan kommer propositionen, motionstiden löper ut, och vi väntar med spänning på den gemensamma motionen från oppositionen. Vad kommer? Det kommer tre separata motioner med separata inriktningar, inget gemensamt besked. Men man har sagt något år att när propositionen läggs fram om försvarets framtida inriktning kommer den samlade

oppositionens svar. Det kommer under nästa mandatperiod, säger Bosse Ringholm. Förvänta er ingen försvarspolitik från Socialdemokraterna nu i år och inte nästa år, inget gemensamt alternativ utan efter valet i det så kallade öppna mandatet, som Göran Persson, Ringholms gamla kollega, gjorde sig känd för, kommer svaret. Det kommer efter valet, inte före valet, inte som svar på propositionen och icke i budgetar utan sedan, ett där- och då-försvar i alla tänkbara avseenden.

Jag kan upplysa Bosse Ringholm, som har ett visst intresse för ekonomin sedan tidigare, om att den socialdemokratiska motionen är kraftfullt underfinansierad. Det är väl pengar som ni får ta från välfärden. Bara det förslag som ni har lagt fram om att öka antalet värnpliktiga under de första tre månaderna med 8 000 relativt vad Försvarsmakten bedömer vara ett reellt behov kostar 700 miljoner. Icke någon finansiering, inga omprioriteringar, ingen specificering, utan det ska tas inom ramen för anslag som minskas med ytterligare 2 miljarder.

Det är att kratta vägen för de kommande svarta hålen i det socialdemokratiska försvaret.

Den här motionen är full av inkonsekvenser. Det gäller till exempel synen på anställda. Man kritiserar regeringen för ett system med yrkes-soldater och vill ha en dominans av kontraktsanställda, samtidigt som det är precis det som regeringen föreslår. Socialdemokraterna går ändå emot. Konsekvensen kan bli ett socialdemokratiskt försvar med heltidsanställda livstidssoldater som vi knappt sett i Sverige sedan Karl XI:s dagar. De kontrakterade soldaterna, som Socialdemokraterna säger sig vilja ha, blir inte på minsta sätt billigare än enligt det förslag som regeringen lägger fram. Möjligen kan en gammal ekonom som Bosse Ringholm klara ut hur ekonomin i Socialdemokraternas motion hänger ihop, möjligen med lite förvåning över att debatten faktiskt handlar om det Bosse Ringholm har frågat om.

Anf. 68 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är väldigt sällan som man som riksdagsledamot i talarstolen kan få sina påståenden bekräftade så snabbt som Sten Tolgfors nu gjorde. Han säger att Sten Tolgfors och en rad statsråd gör sig förbereda för oppositionstiden genom att ställa frågor. Det får Sten Tolgfors fortsätta med. Det enda som många av statsråden tycks vara inriktade på är att öva och förbereda sig för den kommande mandatperioden, då man ska vara i opposition.

Fru talman! Jag har inte ställt några frågor om försvarsbudgeten och försvarspropositionen, ännu mindre om några motioner, det enda Sten Tolgfors ägnar sig åt. Jag har ställt frågor om någonting helt annat som Sten Tolgfors över huvud taget inte vill beröra.

Jag har citerat ur Expressen sommaren 2007 där Andes Borg säger att skattesänkningar som utlovats till medelinkomsttagare ska betalas genom neddragningar av försvaret. År 2010 ska försvarets anslag ha minskat med 4 miljarder om året, eller cirka en tiondel. Jag har frågat om det gäller fortfarande. Då skulle Sten Tolgfors kunna säga: Nej, det gäller inte, vi ska ha oförändrade försvarsanslag. Men det säger han varken i det skriftliga svaret eller här.

Jag förstår att det är pinsamt för Anders Borg att säga: Jag tyckte det sommaren 2007, men jag har körts över både en och två gånger av kolle-

gera i regeringen. Det blir inte så. Därmed hade Borg inte behövt besvara frågan hur han skulle finansiera skattesänkningar som han skulle göra via minskade försvarsanslag. Eftersom han inte ens klarade den första uppgiften kunde han rimligen inte heller klara den andra uppgiften, det säger all logik.

Men försvarsministern diskuterar i stället vilka frågor han ska ställa under nästa mandatperiod till Socialdemokraterna om försvarspolitik. Grattis, gör gärna det! Det var inte det min interpellation handlade om, fru talman, och det hade kanske kunnat uppmärksammas även av herr försvarsministern.

Anf. 69 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Nej, Bosse Ringholm, jag ställer inte några frågor under nästa mandatperiod, jag ställer dem nu. Jag har inte ställt dem bara i dag och vid varje annan försvarsdebatt där jag försökt tala med en socialdemokratisk företrädare. Svaren uteblir.

Bosse Ringholm säger att jag inte uttalar att det är fråga om oförändrade försvarsanslag i mitt första eller mitt andra svar. Då får jag väl läsa igen det första svaret, som dessutom har lämnats skriftligt – ”vilket innebär oförändrade försvarsanslag”. Det står i näst sista stycket, sista meningen. Punkt på den debatten.

Bosse Ringholm svävar uppenbarligen fortfarande i osäkerhet med anledning av ett uttalande som gjordes sommaren 2007. Efter 2007 kom 2008, och efter 2008 kom 2009. Det klarades ut för en god tid sedan att regeringen planerar utifrån oförändrade försvarsanslag. Det vi gör är att vi effektiviserar materielförsörjningen och flyttar pengarna för att stärka förbandsverksamheten.

Detta är i kraftfull kontrast till Socialdemokraterna, som vill skära 2 miljarder, inte bara detta år utan nästa år och nästa år och nästa år. I själva verket är det enda fundament som finns mellan de tre oppositionspartierna att man vill skära 2 miljarder varje år på försvaret. I övrigt spretar det åt alla olika håll.

Jag begär inte att Bosse Ringholm svarar under nästa period, jag begär svar nu från Socialdemokraterna. Jag noterar att inte ens den så erfarna Bosse Ringholm hade några som helst svar att lämna om den socialdemokratiska politiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellationerna 2008/09:350 och 352 om skattesänkningarna och fördelningspolitiken

Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Lars Johansson har frågat mig om jag avser att verka för fler ofinansierade skattesänkningar under 2009 och hur budgetunderskottet ska hanteras, samt om jag planerar fler ofinansierade skattesänkningar även för år 2010 som ska finansieras genom upplåning och därmed ökad statsskuld.

Raimo Pärssinen har frågat mig vilken fördelningspolitik jag vill uppnå för år 2009 genom ofinansierade skattesänkningar och om jag planerar att ta initiativ till fler ofinansierade skattesänkningar även för år 2010 och vilken fördelningspolitisk profil jag i så fall avser att ge dem.

Jag väljer att besvara interpellationerna gemensamt, eftersom båda berör regeringens skattepolitik för 2009 och 2010.

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en grundförutsättning för en långsiktigt hållbar ekonomisk politik. Det är viktigt att värna de offentliga finansernas stabilitet och långsiktiga uthållighet samt att kommande underskott i spåren av konjunkturedgången blir tillfälliga och kontrollerbara.

Vi ska göra vårt yttersta för att inte behöva ställas inför en situation där vi tvingas genomföra dramatiska nedskärningar i kärnan av de offentliga välfärdssystemen för att undvika stora underskott. Detta är särskilt angeläget eftersom det framför allt drabbar dem med små ekonomiska marginaler. Regeringens samlade bedömning, utifrån det finanspolitiska ramverket och med beaktande av osäkerheten i bedömningen och riskbildningen, är att utrymmet för permanenta ofinansierade reformer är starkt begränsat. Samtidigt finns det i dagsläget inte heller ett särskilt behov av budgetförstärkningar.

Anf. 71 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, finansministern! Det är bara så att de frågor som jag ställde handlade om huruvida finansministern har för avsikt att redogöra för hur man ska hantera de ofinansierade skattesänkningarna under 2007. Det var inget svar på frågan i det interpellations-svar som lästes upp.

Det var inte heller något svar på frågan hur det blir 2010. Det var snarare en allmän kommentar som man kan ha rätt många synpunkter på. När man tittar på vad finansministern säger och sätter detta i relation till hur verkligheten ser ut har denna regering med Anders Borg i spetsen varit väldigt snabb med att utlova skattesänkningar och också genomföra skattesänkningar och inte minst under innevarande år genomfört skattesänkningar som inte är finansierade. Borttagandet av förmögenhetsskatten var inte heller finansierat fullt ut.

Nu kan vi konstatera att läget är oerhört bekymmersamt för landet. Till skillnad från när jag skrev min interpellation för åtta veckor sedan är det betydligt sämre än vad som står i interpellationen. Budgetsaldot för innevarande år beräknas bli minus 182 miljarder och nästa år minus 114 miljarder. Det är väldigt stora belopp. Jag blir då väldigt förvånad över att finansministern inte kommenterar frågan om man ska fortsätta att genomföra ofinansierade skattesänkningar.

I svaret står det dessutom att ni ska göra ert yttersta för att inte hamna i en sådan situation att det ska genomföras dramatiska nedskärningar inom våra välfärdssystem. Men det är precis det som sker. Ni har aktivt medverkat till att genomföra stora nedskärningar i våra gemensamma system. A-kassan är ett väldigt bra exempel på det. A-kassan är betydligt sämre i dag än tidigare, vilket har inneburit att väldigt många människor dessutom har lämnat a-kassan eftersom ni har ansett att människor i större utsträckning privat ska stå för kostnaderna. Vad leder det till? Jo,

det leder till att människor i allt större utsträckning med den ekonomiska kris som vi har, och framför allt med den jobbkris som vi har, nu hamnar i arbetslöshet. Våldigt många av dessa människor hamnar nu i det läget att de inte kan leva på a-kasseersättningen. De kanske inte ens är med i a-kassan. Det gör att de söker upp socialkontoret. Det blir försörjningsstöd. Försörjningsstödet beräknas enligt regeringens egna bedömningar kosta 5 miljarder kronor om året.

Detta tillsammans med de andra kostnaderna som kommunerna nu drabbas av innebär att kommunerna kommer att gå med ganska stora underskott. Det har regeringen också kunnat redovisa i sin vårproposition. Det leder fram till att kommun efter kommun för diskussioner om att höja skatten för att klara dessa nya utgifter. Då blir det skattehöjningar. Ni genomför skattesänkningar för medel- och höginkomsttagarna. Kommunerna kommer att höja kommunalskatten för alla, och det drabbar främst dem med låga inkomster. Det står helt i strid med vad som står i interpellationssvaret. Jag är ytterst förvånad över detta interpellations-svar. Det är på något sätt oerhört häpnadsväckande hur man kan skriva något sådant som inte alls är förenligt med hur verkligheten ser ut.

Anf. 72 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Under den här regeringens tid vid makten har den allra rikaste tiondelen fått mest – mer än en fjärdedel av de samlade inkomstförstärkningarna säger riksdagens utredningstjänst. Under den här regeringens tid är det pensionärer, arbetslösa och sjuka som betalar mer i skatt än friska. Under den här regeringens tid har förmögenhetsskatten avskaffats, och förändringarna av fastighetsskatten har gynnat främst dem med de allra högsta inkomsterna.

Nu skriver Anders Borg i sitt svar att han kommer att göra sitt yttersta för att värna välfärden. Men samtidigt har han avhänt sig möjligheten att verkligen vara med och bidra ordentligt till välfärden. Det har gjort detta land sämre rustat att möta krisens utmaningar. Klyftorna ökar, och Sverige bryts isär.

Ett orättvist skattesystem ökar klyftorna och skadar viljan att bidra till den gemensamma välfärden. Det har den här regeringen medverkat till. Det blir dyrt.

Fakta är – jag tittar på Jörgen Johansson från Centern som också sitter här – att klyftorna har ökat mellan dem av oss som arbetar och dem som inte gör det i en tid då arbetslösheten stiger kraftigt. Hos SCB kan man få detta bekräftat.

När det gäller förmögenhetsskatten var det 200 människor som fick minst 1 miljon kronor i skattesänkning. Jag har i min interpellation ställt en fråga som handlar om den fördelningspolitiska profilen. Den senaste skattesänkningen gör man, precis som Lars Johansson här beskrev, med lånade pengar. Även den bidrar till att öka skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar och mellan man och kvinna. Oavsett vad finansministern kommer att säga är det ett faktum att klyftorna ökar i detta land.

Med ett rättvist skattesystem bidrar man efter förmåga för att finansiera den gemensamma välfärden. Men så sker inte nu. Därför måste jag återigen ställa frågan: Vad är nästa steg? Är alliansregeringen, den moderatledda regeringen med finansministern i spetsen, beredd att gå vidare

med fler ofinansierade skattesänkningar med samma ofördelaktiga fördelningsprofil? Det är en allvarlig fråga.

Vi går nu mot en stor utmaning med hög arbetslöshet och med kommuner som har svårt att hävda välfärden. Samtidigt har vi en regering som ser till att klyftorna ökar. Därför vill vi nu ha svar på frågan: Kommer ni att fortsätta?

Jörgen Johansson får gärna delta i debatten och berätta om Centern är med på det.

Men framför allt, Anders Borg, är fördelningsprofilen orättvis, oansvarig och bryter upp landet. Blir det fler ofinansierade skattesänkningar med en mycket orättvis fördelningsprofil?

Anf. 73 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Jag tackar Raimo Pärssinen som har ställt en av dessa interpellationer.

Fördelningspolitik och samhällets utveckling hänger väldigt väl ihop. Finansministern har säkert stenkoll på detta läge. Jag tänker ändå ställa frågan till finansministern om han är lika övertygad som jag om att de socioekonomiska förhållandena i riket spelar en stor roll för rikets utveckling och om finansministern är medveten om att de socioekonomiska förhållandena har en stor betydelse på offentlig verksamhet.

När regeringen nu gör en omfördelning av resurserna i trygghetssystem med mera drabbar det alltså direkt kommuner och landsting i form av högre kostnader med mera. Då är den enkla frågan: Är finansministern medveten om detta? Är han det blir min följdfråga: Hur kan man medvetet föra den typen av politik när man hela tiden hävdar att utanförskapet är den viktigaste frågan att lösa om man ska komma till rätta med detta? Den fördelningspolitik som regeringen för i dag och har fört bidrar alltså till högre kostnader i kommuner och landsting.

I vårpropositionen kunde man signalera att kommuner och landsting inte fick några höjda anslag.

Jag hade tänkt ha denna diskussion med Hägglund, men jag fick den med Odell. Nu tänkte jag passa på att fråga om kanske finansministern kunde svara mig. Av vilken anledning blundar man för att kommuners och landstings ekonomi blöder, utifrån att den fördelningspolitiska vinkling som regeringen har bidrar till en kostnadsökning på det området? Jag kanske blir hänvisad till Odell igen, men jag hoppas att det inte blir så.

Den viktigaste frågan, och den som jag oftast får av mina vänner i min hemkommun Hudiksvall, är: Varför är det så orättvist? De frågar också: Varför ska jag som pensionär betala mer skatt? Varför ska jag som sjuk hamna i en situation där jag blir beroende av system som jag helst inte skulle vilja komma in i? Varför ska jag som arbetslös med kniven på strupen hamna i en situation där jag måste ta hjälp i form av socialbidrag? Staten slipper kostnaden. Kostnaden hamnar på kommun och landsting.

Min stora fråga är därför: Hur tänker finansministern utifrån att de socioekonomiska förhållandena i riket blir så oerhört förändrade?

Anf. 74 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Förutsättningarna för landets kommuner att klara sina åtaganden minskar i rask takt. Många små kommuner och speciellt

kanske kommuner i Norrlands inland kommer att få mycket svårt att tillgodose behovet av skola och omsorg för sina medborgare. Regeringens ofinansierade skattesänkningar har gjort att det saknas möjligheter att stötta upp kommunernas ekonomi när vi nu befinner oss i en ekonomisk kris. De skattesänkningar som regeringen med finansministern i spetsen genomfört för dem som tjänar mest innebär att kommuner och landsting på vissa håll måste genomföra en ren slakt av sina verksamheter. Lärartätheten kommer att minska, personaltätheten inom vård och omsorg likaså. På många håll i landet diskuteras att frivilligverksamheter som fritidsgårdar, musikskolor och friluftsanläggningar ska tvingas till kraftigt reducerade kostnader.

Fru talman! Regeringen Borgs politik leder till ett samhälle enbart för dem som har det ekonomiskt väl förspänt. Regeringens politik leder till att enbart de med höga inkomster och de som har fått stora skattesänkningar kommer att ha råd att utöva sina fritidsintressen. Men, fru talman, i första hand leder regeringens politik till att våra äldre som är i behov av omsorg kommer att utsättas för en försämring. Finansminister Borg blir ansvarig för att våra barn och ungdomar kommer att sakna tillräckligt med lärare i skolan och för att behovet av extra stöd till dem som behöver det för att klara sina studier inte kommer att tillgodoses. Finansministerns fördelningspolitik kommer att leda till att alla de som varslas och blir uppsagda från sina arbeten inte kommer att kunna omskola och förbereda sig när högkonjunkturen och de nya jobben kommer eftersom regeringen avsätter otillräckligt med resurser för utbildningsplatser. Nej, att skapa rättvisa och solidaritet mellan dem som har och dem som inte har är inte direkt finansminister Borgs ambition, om man säger så.

Fru talman! Jag har två frågor till finansminister Borg. Anser finansministern att regeringens fördelningspolitik leder till att kommunernas förutsättningar att tillgodose behovet av skola och omsorg uppfylls? Vad anser finansministern är den största fördelen med regeringens fördelningspolitik för dem som fått försämrad a-kassa, för dem som fått försämrade förutsättningar vid sjukdom, för dem som får en försämrad omsorg samt för de ungdomar som är i störst behov av stöd men som på grund av regeringens politik kommer att få det allt svårare att bli en del av det framtida samhället?

Fru talman! Jag önskar svar på mina frågor.

Anf. 75 BORIANA ÅBERG (m):

Fru talman! Interpellanten Lars Johansson skriver i sin interpellation att de med högre inkomster och större ekonomiska tillgångar kan betala mer i skatt än de med lägre inkomster och med små eller inga ekonomiska tillgångar. Detta sker redan. Vi har ett skattesystem där de som tjänar mest bidrar mest till den gemensamma välfärden.

Varför ondgöra sig över jobbskatteavdraget som är störst för dem som tjänar minst? I Socialdemokraternas värld är vårdbiträden, parkarbetare och förskollärare höginkomsttagare. Den extra tusenlappen i månaden som jobbskatteavdraget innebär betyder mest för dem som tjänar minst, för dem som är lågavlönade. Det är skillnaden mellan ett liv i arbete och ett liv i utanförskap. Tidigare, när Socialdemokraterna styrde landet, fanns det stora marginaleffekter. Det lönade sig bättre att vara

arbetslös eller till och med socialbidragstagare än att ha ett lågavlönat arbete.

Fru talman! Höjda skatter har alltid varit Socialdemokraternas lösning på alla problem. Att förorda höjda inkomstskatter mitt i en akut efterfrågekris är att kräva minskat utrymme för privat konsumtion. Interpellanten anklagar regeringen för en oansvarig ekonomisk politik som leder till ökade klyftor i samhället. Detta är fel, och opinionssiffrorna visar att svenska folket faktiskt uppskattar regeringens ansvarstagande.

Välfärd kan inte skapas genom att ständigt höja skatterna. Välfärd skapas bara genom arbete. Därför är det viktigt att så många som möjligt har ett arbete eller får ett arbete när konjunkturen vänder. Regeringen värnar arbetslinjen även under konjunkturedgången bland annat genom att satsa 10 miljarder på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det blir en mycket tydlig skillnad mellan blocken där alliansen står för en ansvarsfull ekonomisk politik medan oppositionen erbjuder en tomt skramlande vänsterpopulism.

Anf. 76 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag har ett antal gånger hört Socialdemokraterna tala om ofinansierade skattesänkningar och att det är bland det mest motbjudande som finns.

Om man säger nej till alla skattesänkningar i alla situationer är det klart att man då antingen måste höja andra skatter eller sänka utgifterna. Men om det nu är så, som det sades tidigare, att det är bekymmersamt för landet med dessa skattesänkningar bjuder logiken att ni socialdemokrater tycker att det är bättre med högre skatter. Om vi inte har dessa skattesänkningar ska vi ha högre skatter.

Ni socialdemokrater ska ha högre skatter än i dag, det vill säga att ni vill stå för en mer åtstramande politik som skulle minska efterfrågan i landet och öka arbetslösheten. Implikationen, innebörden, konsekvensen av den politik som ni här står och förordar är att landet får en lägre total efterfrågan och högre arbetslöshet. Det om något ökar klyftorna i Sverige. Den politik som ni talar om som skattepolitik är en arbetslöshetsskapande skattepolitik.

Sedan har Socialdemokraterna också en annan del av sin politik på det ekonomiska området, nämligen utgiftspolitiken. Där kan man verkligen tala om ofinansiering. Det är ofinansierade utgiftsökningar. Jag ska bara ta upp det som Thomas Östros har sagt den senaste tiden. Det är ökade transfereringar till a-kassan, sänkta a-kasseavgifter, ökade bidrag till barnfamiljer, pensionärer, studenter, kommunerna ska få väsentligt mer jämfört med vad regeringen föreslår, mer bidrag till småföretag och till trygghetssystemen, sjukförsäkringen, barngrupperna i förskolan, äldreomsorgen och mer statligt riskkapital.

Socialdemokraterna vill också öka utgifterna mer än regeringen, bredda utbildningen, mer till högskolan och yrkesutbildningen, sommarundervisning, fler gröna jobb, stark upprustning av miljöprogramsområdena, skolorna, äldreården, yngreområdet, hyresbostäder, infrastruktur, ROT-avdrag, mer till klimatomställningen, mer till välfärden och 90 000 sommarjobb.

Detta är ofinansierade utgiftsökningar. Det innebär att ni måste höja skatterna kraftigt om ni ska åstadkomma detta. Vad skulle det leda till?

En väsentligt högre arbetslöshet, såvitt jag förstår. Eller har ni hittat på någon ny ekonomisk teori? I så fall är det väldigt bra om ni presenterar den här.

Det talas om klyftorna som har ökat. Det är skillnaden mellan regeringen och oppositionen. Oppositionen sysslar bara med klyftor, aldrig med tillväxt. Vi står för en politik med mindre bidrag och mer tillväxt, vilket åstadkoms genom att fler människor är i arbete. Det är bara genom fler arbetstimmar och en större andel av befolkningen i arbete som vi kan få välfärden säkrad för dem i landet som är antingen för unga eller för gamla för att arbeta.

Om ni nu tycker att det helt centrala målet är att klyftorna ska minska i landet kan jag tala om för er att börsen föll med 47 procent förra året. Huspriserna har gått ned. Vi har aldrig haft en sådan sammanpressning av förmögenhetsfördelningen i Sverige som under det senaste året. Det ska väl ni glädja er åt? Det är ju en politik som ni gillar! Men det leder till lägre pensioner, därför att pensionerna är beroende av bland annat utvecklingen på börsen. Denna kraftiga nedgång i förmögenhetsvärdena bör väl glädja Pärssinen. Men andra människor, som är beroende av avkastning, har anledning att vara betydligt mer bekymrade.

Situationen för pensionärerna utmålas som en stor orättvisa. Men ärligt talat, ni måste väl också inse att detta att vi har tillväxt i Sverige, att många arbetar, att många betalar skatt och att företagen betalar skatt ändå är grunden för välfärdssystemen! Det finns ingen annan väg att gå om människor ska ha höga pensioner, en god äldreomsorg och en god sjukvård även när de blir äldre. Det måste bygga på en god ekonomisk tillväxt och många i arbete.

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m):

Fru talman! Vi befinner oss i ett mycket allvarligt ekonomiskt läge. Det tror jag inte har undgått någon svensk eller någon av ledamöterna i Sveriges riksdag. I det svåra läge som vi har att hantera med tanke på att 90 procent av världen befinner sig i lågkonjunktur har den svenska regeringen försökt ta så mycket ansvar den kan.

Låt oss ta frågan om ofinansierade skattesänkningar och ofinansierade utgiftsökningar på allvar! Vi hade en situation i höstas där vi i prognoserna låg med rätt betydande överskott framåt. Då gjorde vi bedömningen att vi eftersom efterfrågesituationen dämpades hade möjlighet att närma oss överskottsmålet i snabbare takt än vi annars hade planerat. Därmed hade vi en samlad budget på 35 miljarder som tillfördes till ekonomin.

Sedan har vi haft en kraftig försämring av de offentliga finanserna. Då är frågan: Var det här ett felaktigt beslut? Borde vi ha höjt skatter i stället, eller borde vi ha avstått från att satsa på infrastruktur och forskning? Nej, så är det inte, därför att vi har ett överskottsmål som bygger på att vi i genomsnitt över konjunkturcykeln ska ligga på 1 procents överskott. Då har vi långsiktigt uthålliga offentliga finanser. Då täcker nämligen skatterna långsiktigt kostnaderna för utgifterna. Då har vi en finansierad offentlig sektor.

Varför kan man hävda att vi har ett överskottsmål som alltjämt uppfylls? Det antar jag att Socialdemokraterna i ännu högre grad än jag hävdar, eftersom de, precis som Carl B Hamilton påpekat, föreslår mycket

*Svar på
interpellationer*

stora ofinansierade reformer. Hade Socialdemokraterna hävdad att överskottsålet inte uppfylldes föreställer jag mig att de hade föreslagit betydande skatthöjningar och utgiftsneddragningar. Vi tycks alltså vara överens om att överskottsålet uppfylls. Det kan man hävda därför att vi räknar med att skatteintäkterna på sikt, när konjunkturen kommer tillbaka, när vi kommer upp i ett bättre kapacitetsutnyttjande och när arbetslösheten kommer ned till mer normala nivåer, kommer att täcka de långsiktiga utgifterna.

Därmed har vi inte någon frågeställning om ofinansierade skattesänkningar eller någon frågeställning om ofinansierade utgiftsökningar. Om Socialdemokraterna vill hävda det får de ta sin övriga ekonomiska politik och lägga i papperskorgen och ta upp en ny politik som är kraftigt överfinansierad, där stora skatthöjningar och stora utgiftsneddragningar tillsammans återför ekonomin och där vi har ett högre sparande. Den uppfattningen har inte Socialdemokraterna, och det verkar rimligt att inte ha den uppfattningen. Det är precis som Carl B Hamilton understryker här: Vi är i en situation där ekonomin behöver stimulanser, men de måste vara måttfulla och rimliga, så att vi inte hamnar i en situation där det kommer att krävas särskilda skatthöjningar eller särskilda utgiftsneddragningar för att klara av att återföra ekonomin i balans. Det är skälet till att vi måste vara försiktiga.

Det är så att vi i Sverige har mer omfattande sociala trygghetssystem än praktiskt taget alla andra länder. Hur kan jag hävda detta, när motsatsen så ofta hävdas i riksdagen? Ja, till exempel därför att vi nu ser detta kraftiga omslag i de offentliga finanserna. När arbetslösheten ökar så ökar andelen i aktiva åtgärder till 5 procent av befolkningen, och vi får samtidigt en kraftig ökning av utgifterna för a-kassan, därför att vi har relativt väl utbyggda transfereringssystem. Det är ett effektivt sätt att säkra att människor har en någorlunda anständig ekonomisk levnadsstandard också i en ekonomisk nedgångsperiod. I dag är naturligtvis utrymmet för ofinansierade eller om man så vill efterfrågestimulerande utgiftsökningar och efterfrågestimulerande skattesänkningar begränsat, därför att vi annars inte har möjlighet att låta de automatiska stabilisatorerna verka.

När det gäller fördelningspolitiken vet Socialdemokraterna – jag ska gärna återkomma till det i ett ytterligare inlägg sedan – att under den socialdemokratiska regeringsperioden ökade inkomstspridningen, förmögenhetskoncentrationen och andelen med svag ekonomi därför att man misslyckades med den långsiktiga jobbpolitiken. Det är därför vi har satt som mål att återupprätta full sysselsättning.

Anf. 78 LARS JOHANSSON (s):

Fru talman! Vi hade en debatt om inkomstklyftorna tidigare i år, finansministern. Det handlade då om Statistiska centralbyråns uppgifter. Det redovisades här vid årsskiftet att inkomstskillnaderna aldrig hade varit så stora sedan de började mätas som de var år 2007. Inkomstklyftorna har alltså ökat i Sverige. De har inte minskat sedan vi fick en borgerlig regering. Det kanske vi kan vara överens om.

Nästa fråga är stimulanser i ekonomin, som finansministern talar om. Vi delar från Socialdemokraternas sida uppfattningen att det är viktigt att man stimulerar ekonomin i den nedgångsperiod som vi just nu är inne i.

Det är en myt att påstå att vi kommer med ofinansierade förslag, Carl B Hamilton. Vi har naturligtvis finansierat våra förslag. Vi var med och införde utgiftstaket i Sveriges riksdag, som ni mycket väl känner till, just för att det är viktigt att man håller ordning och reda i landets ekonomi. Vi har lång erfarenhet av det. Att komma med sådana myter i denna debatt är bara dumheter.

Vad jag har tagit upp i interpellationen – och det har nog inte riktigt finansministern svarat på ännu – är frågan om det planeras några nya ofinansierade skattesänkningar för 2010. Vi kan notera att ni har missbedömt läget och föreslagit en ofinansierad skattesänkning på 15 miljarder för innevarande år. Det är ett faktum. Ni måste själva inse att det är så.

Att det sedan skulle stimulera ekonomin så mycket som ni påstår stämmer inte heller. Konsumtionsefterfrågan dalar mycket mer i Sverige än den gör i jämförbara länder i Europa. Den stimulansen har den skattesänkning som ni har föreslagit inte lett fram till. Detta kan jag enkelt förklara. Det beror på att den har gått till höginkomsttagare i första hand. Låginkomsttagare och människor med små marginaler har fått en mycket sämre ekonomisk situation. De känner otrygghet i samhället i dag. Även om det kostar väldigt mycket mer nu med a-kassan på grund av ökad arbetslöshet är nivån på den alldeles för låg i dag jämfört med den levnadsnivå man hade när man hade arbete. Det gör att man håller i sina pengar i större utsträckning. Det blir inte någon sådan stimulans. Därför minskar konsumtionen. Det gör också att vi får lägre ekonomisk tillväxt i landet.

Dessutom leder denna politik till att kommun efter kommun kommer att höja kommunalskatten, vilket jag tog upp i mitt förra inlägg. Därmed kommer skatterna att höjas, men det blir kommunalskatten som höjs i stället. Och det är inte så konstigt.

Tittar man på vad som händer med försörjningsstödet är det att allt fler hamnar i läget att de måste söka försörjningsstöd. Jag kan notera att det också börjar hända något bland borgerliga väljare. Man tror att ett beroende av försörjningsstöd kanske främst drabbar människor som inte har så bra ekonomi som bor i områden med höga sociala kostnader.

Efter att ha tagit reda på hur det ser ut i Göteborg med omnejd har jag jämfört första kvartalet 2008 med första kvartalet 2009. I medelklassområdena ökar nu, bland annat på grund av den dåliga a-kassan, socialbidragskostnaderna med 35–51 procent. Det har att göra med detta.

Har man inte en tillräckligt bra generell välfärdspolitik och en tillräckligt bra a-kassa drabbas människor av att de inte klarar sig och därför måste ha försörjningsstöd.

Anf. 79 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Det är intressant att notera att så fort vi talar om fördelningpolitik och orättvisor och så vidare irriterar det framför allt folkpartister. Fördelningsprofilen är orättvis. Det vet vi alla. Carl B Hamilton har med den här regeringen fått en skattesänkning på 13 000 kronor per år. Det är jättebra.

Men frågan är: Vem är det som konsumerar mer? Är det Carl B Hamilton, Anders Borg eller jag som behöver skattesänkningarna för att vi ska konsumera mer eller den som är arbetslös? Vore det inte bättre när vi

går mot en arbetslöshet som närmar sig 550 000 människor att det finns ett lite större konsumtionsutrymme där? Det borde väl hålla upp affärerna lite bättre? Dessutom skulle arbetslösa kunna känna att de hade en något så när rimlig chans att kunna klara sin vardag.

Fru talman! Förlåt om detta gör mig lite upprörd. Det finns en ekonomisk elit som ibland består av ekonomer som tror sig veta att teorierna passar in. De säger att välbärgat folk ska ha större skattesänkningar. Då kan de gå före i samhället. Det finns en elitism i detta som jag med flera upprörs av.

Varför är det så att den här regeringen gynnar välbärgat folk före låginkomsttagare? Varför för man den politiken? Är det så som jag sade tidigare att högvärlösnade är i behov av att kunna konsumera mer än lågvärlösnade? Vem är det som kan ordna sin trygghet bäst för sig själv? Är det den som tjänar 1 miljon kronor, eller är det den lågvärlösnade vikarien inom äldreomsorgen?

Carl B Hamilton läste upp en lång rad åtgärder som också vi föreslår. Tänk vad mycket bra saker vi skulle kunna göra gemensamt i stället för att ägna oss åt Borgavdraget som vi ibland får höra talas om i debatten och som finansministern har riktat till de högvärlösnade, eftersom det är dit skattesänkningarna har gått. Det säger riksdagens utredningstjänst. Vad är det för fördelningsprofil?

Sedan kan man stå här och titta flera år bakåt och säga: Då minsann var det stora klyftor. Men den här regeringens skattepolitik leder till att klyftorna ökar. Tänk er själva den framtida miljön med massarbetslöshet, urusla a-kassor. Samtidigt står Anders Borg, Jörgen Johansson, Carl B Hamilton och övriga och säger: Vi ska se till att de som jobbar och gör rätt för sig ska få skattesänkningar, men inte den som behöver ett större konsumtionsutrymme och är arbetslös.

Det har alltid varit så. Det har visat sig år efter år. Det är skattesänkningarna som hela tiden har varit högerledda regeringars motiv till att skapa större tillväxt. Det har alltid handlat om skattesänkningar. Det är lösningen. Det är därför vi ställer frågan Anders Borg: Är det så att ni fortsätter med den ekonomiska filosofin att det är skattesänkningar som leder till en bättre välfärd?

Betyder det då, finansministern, att man från regeringens sida kommer att fortsätta med fler skattesänkningar som i sådana fall kommer att bli ofinansierade? Det är en orättfärdig politik.

Anf. 80 PER SVEDBERG (s):

Fru talman! Jag hinner inte upprepa allt jag sade nyss, men skulle finansministern vara intresserad av att ägna en tanke till den fråga jag ställde? Jag ställde i och för sig två frågor. Men vi kan ta en av dem.

Har de socioekonomiska förhållandena någon typ av inverkan på Sveriges utveckling, finansministern? Om svaret blir ja på den frågan vore det enkelt. Varför skapar man då förhållanden som gör att de socioekonomiska effekterna blir så kraftiga att vi får det utfall vi får?

Det vore ganska enkelt att räkna på det. Om vi lägger ut kostnader i den ena änden slipper vi lägga ut dem i den andra. Nu drar man in medlen här för att man ska öka dem där, det vill säga att staten plockar in medan kommunerna får tillskjuta pengar.

Det är en väldigt märklig syn och en väldigt konstig fördelningspolitik. Det är vad hela frågan handlar om. Hur ska vi fördela de gemensamma pengarna?

Du säger i svaret: Vi måste vara återhållsamma i statens finanser. Vår statsminister sade en gång: Sveriges kommuner och landsting har pengar, och de ska hushålla med sina pengar.

Vi har en alliansföreträdare hemma i vår kommun som säger ungefär så här: Kommunen har levt över sina tillgångar. Landstinget har levt över sina tillgångar. Det finns alltså pengar att hämta.

Det handlar om 1 000 arbetstillfällen i Gävleborgs läns landsting fram till år 2011. Det är 500 arbetstillfällen i Hudiksvalls kommun med den förda politik som är nu.

Jag ställer mig frågan: Är det så att Borg med flera fortsätter att hävda att det är helt okej?

Anf. 81 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Den moderata regeringens ofinansierade skattesänkningar till dem som tjänar mest är orättvisa. Konsekvenserna för orter med få höginkomsttagare som kan tillgodoräkna sig regeringens skattesänkningar slår hårt även mot handeln.

I min hemkommun Ljusdal med få höginkomsttagare och många arbetslösa innebär regeringens oansvariga politik att färre har råd att konsumera. Klädaffären, fiket, macken, biografen, kiosken, ja alla som säljer något löper stor risk att få minskade inkomster med risk för ytterligare uppsägningar som följd. Det är allt fler som bara kan handla det allra nödvändigaste, om ens det. Behovet av ekonomiskt bistånd ökar kraftigt hemma hos oss i Ljusdal.

Jag vill fråga finansministern om han anser att ofinansierade skattesänkningar för dem som tjänar mest gynnar orter med få höginkomsttagare med många arbetslösa, detta med tanke på den lokala handelns förutsättningar att överleva och behålla sina anställningar.

Fru talman! Jag vill säga en sak som jag missade inledningsvis. Jag vill tacka finansministern för svaret och för det otroligt engagerade inledningsanförande som han hade.

Anf. 82 BORIANA ÅBERG (m):

Fru talman! Oppositionen skyller gärna på både den globala finanskrisen och arbetslösheten på regeringen. Jag vågar hävda att regeringen för en ansvarsfull politik med satsningar på kommunerna och arbetsmarknadsåtgärder.

Det talas om att vikarierna i äldreomsorgen har fått det sämre. Det är inte sant. Jag har själv varit vikarie i äldreomsorgen. Mina före detta kolleger fick det mycket bättre just på grund av jobbskatteavdraget.

Regeringen har också försökt få dem i arbete som har haft svårast att träda in på arbetsmarknaden under den socialdemokratiska regeringen, nämligen ungdomarna och invandrarna. Vi vet vad det berodde på. Det berodde på de stela regler som hindrade just ungdomar att få tillträde till arbetsmarknaden.

När det sedan gäller a-kassan är det ett omställningsbidrag, och det är inte tänkt att vara permanent försörjning. Därför satsar regeringen 10 miljarder för att folk som har hamnat i arbetslöshet ska kunna skola om

sig eller behålla sina färdigheter på en hög nivå för att vara attraktiva för arbetsgivarna när konjunkturen vänder.

Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag räknade tidigare upp 27, tror jag att det var, utgiftsökningar som Socialdemokraterna har föreslagit. En del överlappar kanske, och en del är större än vad jag tror, förvisso. Men då säger Lars Johansson att Socialdemokraterna har finansierat alla dessa. Det är inte sant. Det är att luras med sanningen. De här utgifterna är inte finansierade.

Vi har det socialdemokratiska bidragspartiet tillbaka med vidöppen plånbok. Det är så ni driver er oppositionspolitik. När ni sedan kommer i regeringsställning har ni samma restriktioner som vi andra. Ni har inte mer pengar än någon annan, och då blir det en annan ekonomisk politik.

Det är därför som det är så lurigt med Socialdemokraternas oppositionspolitik, och man kommer till Radetzki frågan: Kan man lita på att Socialdemokraterna i opposition ljuger? Ni kommer inte att kunna rent ekonomiskt driva den politik i regeringsställning som ni driver i opposition. Den är ogenomförbar. Ni hoppas att ni kan lura väljarna ända fram till valdagen för att sedan byta spår.

Pärssinen talar om att vi har sysslat med att gynna välbärgat folk. Våra inkomstskattesänkningar har framför allt varit till låg- och medelinkomsttagare. Och Socialdemokraterna har ju anslutit sig till dessa skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare, med jobbskatteavdraget. Eller vill ni nu byta spår och höja skatten för låg- och medelinkomsttagare? Det är en viktig uppgift för oss andra att få reda på om det är på det sättet.

Det mest orättvisa skatteförslaget hittills efter valet är det som Carin Jämtin och Mona Sahlin har föreslagit på Dagens Nyheters debattsida, nämligen att man ska ta bort räntan på uppskjutna reavinsten. Det gynnar verkligen välbärgat folk! Det är en skatteförmån, en skattesänkning som går rakt ned i framför allt de välbärgade stockholmarnas fickor men även på annat håll. Vad säger ni om detta hemma i valkretsen utanför storstäderna? Detta om något är dålig rättvisa.

Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är bra att vi får den här debatten om skattesänkningar och ofinansierade utgiftsökningar. Budgeten innehöll satsningar på skola, infrastruktur och forskning och också skattesänkningar, 35 miljarder, som tillförde efterfrågan till ekonomin. Vi har därefter förstärkt det och investerat 60 miljarder för att dämpa nedgången och för att lägga grunden för att vi så småningom ska se en ekonomi som någon gång under de kommande åren bottenar ur.

Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesman Thomas Östros gör en stor poäng av att han delar KI:s bedömning, så han vill ha 50 miljarder ytterligare till ofinansierade åtgärder. Nu säger Lars Johansson att i budgeten i höst ska de 50 miljarderna finansieras.

Det ska bli mycket intressant att se vilka utgiftsminskningar och skattehöjningar som då kommer. Eller var det så att de skulle vara ofinansierade, att den lista som Carl B Hamilton läste upp i grunden var alldeles riktig och att man planerade en mer efterfrågestimulerande politik och

följaktligen större underskott i det finansiella sparandet, med alla de risker det har för ekonomin?

Skillnaderna i Sverige har ökat. De redovisas noggrant i Finansdepartementets bilaga om fördelningspolitik varje år. Vi använder tio mått på skillnaderna i Sverige. Under de socialdemokratiska regeringarna ökade nio av de måtten, och ett var oförändrat. Nio av dem ökade! Det handlar om inkomstspridningen. Det handlar om förmögenhetskoncentrationen och olika mått på den. Det handlar om den rikaste andelens inkomster. Det handlar om de ekonomiskt marginaliserade. Nio av de tio måtten ökade.

Under mandatperioden ökade de ekonomiska klyftorna av ett mycket tydligt skäl. Vi hade en allvarlig kris i Sverige i början av 90-talet, och många människor blev arbetslösa. Många av dem kom inte tillbaka till arbetsmarknaden – de sorterades bort av den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken. Man gick från a-kassa till åtgärd, från åtgärd till a-kassa, från a-kassa till åtgärd och till slut ut i förtidspensionering eller sjukskrivning. En långvarig frånvaro från arbetsmarknaden har alltid förödande effekter på människors inkomststandard, välfärd och trygghet.

Det klingar så falskt när Raimo Pärssinen står här och säger att vi sänker skatten för de rika när Socialdemokraterna föreslår ett batteri av skattehöjningar som skulle drabba låg- och medelinkomsttagare. Man föreslår en enda skattesänkning. Jag får den. På mitt hus är uppskovsräntan 18 000 kronor, och för mitt hushåll blir det en lättnad på 18 000 kronor om Socialdemokraternas politik går igenom.

Jag har inte fått någon sänkt fastighetsskatt av den här regeringen. Jag tycker att det är relativt rimligt, för jag tycker inte att det är det allra mest prioriterade att sänka skatten på boendet. Av Socialdemokraterna får jag erbjudandet: Sänk skatten på ditt boende! Höj skatten på ditt arbete!

Det vore väl en sak om det nu inte var så att också metallarbetarna, sjuksköterskorna, vårdbiträdena, alla Sveriges låg- och medelinkomsttagare och alla tjänstemän som har satsat några år extra på utbildning skulle drabbas av det socialdemokratiska batteriet av skattehöjningar.

Det är inte de skattehöjningar som Thomas Östros enligt Lars Johansson tänker återkomma med när han ska finansiera alla sina förslag, utan det är de han lade fram för att förstärka bidragssystemen, de skattehöjningar som låg i budgeten för att finansiera höjd a-kassa och höjd sjukförsäkring, för att återställa förtidspensionen så att fler människor långsiktigt skulle lämna arbetsmarknaden. Det var de skattehöjningarna jag då talade om.

En skattesänkning och ett batteri av skattehöjningar – det kallar Socialdemokraterna fördelningspolitik. Jag skulle säga att den är mycket tydlig: Den gynnar dem som har tjänat mycket på sina fastigheter, och den drabbar alla som arbetar. Det skulle skada arbetslinjen, det skulle skada sysselsättningen i Sverige och det skulle skada de offentliga finanserna.

Anf. 85 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är ganska tydligt att de borgerliga företrädarna här återigen har hamnat i opposition. Jag har ställt frågor till finansministern om ofinansierade skattesänkningar för innevarande år och vad han har för avsikt att göra för nästkommande år. Jag får inga svar. I stället försö-

ker ni få en budgetdebatt. Jag har inte tillräckligt med tid att svara på alla de frågor som ni ställer till mig, precis som om jag satt i regeringen och var finansminister. Jag är inte det, utan jag är i opposition.

Det är helt uppenbart att det inte finns något utrymme för några skattesänkningar. Budgetsaldot talar sitt tydliga språk. Under två år kommer budgetsaldot enligt regeringens egen proposition att bli 400 miljarder minus 2009 och 2010, mer än de överskott som blev under högkonjunkturen 2007 och 2008. Vi har minus under den här mandatperioden, enligt era egna beräkningar. Ändå argumenterar ni för att ni ska kunna genomföra skattesänkningar. Det är ytterst förvånande, och det är framför allt oansvarigt.

Sedan säger Anders Borg att det har blivit ökade ekonomiska klyftor. Ja, det blev det 2007. Det blev det 2008. Och det blir det 2009 och 2010 ännu mer.

Då är min fråga till Anders Borg, som har ett inlägg kvar: Vilka åtgärder vidtar du för att minska de ekonomiska klyftorna? Svara på den frågan! Du är ändå en finansminister som är ansvarig för hur de ekonomiska villkoren utformas för människor.

Vi vet nu att det är ungdomar som blir arbetslösa. Vi vet att det är utrikes födda som blir arbetslösa. Vi vet att det är de funktionshindrade som blir arbetslösa. Det är människor med låg utbildning som blir arbetslösa. De kommer att ha en sämre ekonomisk utveckling. Och de ekonomiska klyftorna ökar. Vilka åtgärder avser finansministern att vidta för att minska de ekonomiska klyftorna?

Anf. 86 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag har ställt frågor om fördelningspolitiken. Jag vill inte använda starka ord här, men visst är det väl ett visst mått av undandragande att inte svara på frågan? Om alla i denna kammare får 13 000 kronor i skattesänkning medan den allt större hopen av arbetslösa inte får det betyder väl det att klyftorna ökar? Sedan må Borg prata om alla olika mätningstal hit och dit. Det finns en verklighet där ute.

Kan man få en kommentar som handlar om fördelningspolitik och den fördelningspolitik som regeringen för? Säger Anders Borg att klyftorna minskar, så säg det här i talarstolen! Prata inte om 90-talet och andra saker! Jag ställer frågorna nu. Jag frågar återigen varför denna regering gynnar välbärgat folk. Gör man inte det, så säg det! Faktum är ju att man gör det. Enligt riksdagens utredningstjänst är det den rikaste tiondelen som har fått mer än en fjärdedel av alla inkomstförstärkningar. Stå då här, herr finansminister, och säg att detta inte är sant! Jag hävdar att det finns material och fakta från riksdagens utredningstjänst.

Vi går mot en stor arbetslöshet. Vi går mot större och ökade klyftor i detta land. Jag skuldsätter den borgerliga regeringen styrd av moderater, en del liberaler, en del centerpartister och kristdemokrater. Det är ert fel. Ni ökar klyftorna.

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss börja med det som kanske är allra mest centralt, utrymmet för ofinansierade skattesänkningar och utrymmet för ofinansierade utgiftsökningar. Carl B Hamilton läser upp en omfattande lista. Thomas Östros har varit mycket tydlig med att Socialdemokraterna avser

att utnyttja det utrymme som KI specificerat, det vill säga ett mycket stort antal åtgärder som är ofinansierade. Det kan inte betyda annat än att vi när vi kommer till hösten och hamnar i ett läge där arbetsmarknaden är tuff och vi har bekymmer i vår finansiella sektor är pengarna slut. Det är den sitsen vi inte ska försätta oss i. Vi ska ha råd med a-kassan, vi ska ha råd med arbetsmarknadspolitiken och vi ska ha råd att dämpa en nedgång. Då kan man inte nu spendera alltihop på det sätt som Socialdemokraterna gör.

Låt oss ta upp detta med klyftorna. Den tabell som vi redovisar innehåller lönespridning, lönespridning för kvinnor, lönespridning för män, löneskillnader mellan män och kvinnor, kvinnors andel av männens standard, inkomstspridning, Gini-koefficient enligt kapitalvinster, förmögenhetskoncentration för topp-1-procent, andel med svag ekonomi och ekonomiskt marginaliserade. Det är de mått som vi använder för att mäta klyftorna. Nio av de tio måtten ökade under den socialdemokratiska regeringen.

Då är det tydligt hur falskt det klingar när Raimo Pärssinen ställer sig i talarstolen och vågar säga att vi gynnar de välbärgade. Hans egen politik bygger på en massiv försämring av jobbskatteavdraget för låg- och medelinkomsttagare. Det finns inte en sjuksköterska, inte en metallarbetare och inte ett vårdbiträde som inte skulle hälsas på av den socialdemokratiska skattechocken.

Men till alla villaägare i Stockholm som har uppskov har det kommit brev med avsändarna Jämtin och Sahlin. Det har skickats ut i många delar av landet. Vad är budskapet där? Jo, att du som har tjänat riktigt mycket på ditt boende, du som är riktigt välbärgad, kommer också att få en check av den socialdemokratiska regeringen om vi får en sådan, och den ska bli betydande. Det ökar klyftorna, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellationerna 2008/09:365 och 373 om skattefusk, svartjobb och taxinäringen

Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Birgitta Eriksson har frågat mig om jag avser att verka för att Skatteverket får utökade resurser och fler verktyg för att bekämpa ekonomisk brottslighet och skattefusk inom städbranschen samt genom vilka åtgärder jag vill hindra att skattefuskande städföretag vinner offentliga och privata upphandlingar genom illojal konkurrens.

Raimo Pärssinen har frågat vilka initiativ jag avser att ta mot skattefusk, svartjobb och bidragsbrott inom taxibranschen, vilka nya resurser jag avser att tillföra Skatteverket och andra myndigheter i syfte att bekämpa svart taxinäring samt om jag avser att ta initiativ till redovisnings- och tömningscentraler för taxibranschen.

Jag väljer att besvara interpellationerna gemensamt eftersom de båda berör regeringens åtgärder mot skattefusk och Skatteverkets resurser för att motverka fusk.

Jag har tidigare vid ett flertal tillfällen deklarerat att skattefusket måste bekämpas. Regeringen har också vidtagit ett antal åtgärder för att motverka skatteundandragande. Dels har vi agerat kraftfullt mot orsakerna till skattefusket, dels har vi infört fler och bättre verktyg för kontroll.

Jag avser att fortsätta med arbetet mot skattefusk.

Frågan om nivån på Skatteverkets anslag ska beredas inom ramarna för den ordinarie budgetprocessen. Jag avser inte att föregripa det arbetet.

Anf. 89 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Finansministern säger att skattefusk måste bekämpas, och där är vi helt överens. Finansministern säger också i svaret att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att motverka skatteundandragandet, och där har vi nog helt olika uppfattningar. Jag tycker nog att den borgerliga regeringen länge har levt på de gamla initiativen mot skattefusk från 2006 som den socialdemokratiska regeringen tog och har varit senfärdiga med sina egna. Exempelvis har kontroll via personalliggare i flera branscher lagts i en utredning vars resultat kommer först i höst. När det gäller städbranschen måste jag konstatera att åtgärderna lyser med sin frånvaro.

Redan 1997 kom en så kallad branschutredning från Riksrevisionsverket där städbranschen beskrivs som en av de branscher där det finns hög risk för att fusk med skatter och svartjobb är omfattande. Tio år senare skriver Ekobrottsmyndigheten i sin rapport, som väl belyser den situation som städbranschen befinner sig i, att de seriösa företagen ofta utsätts för konkurrens från oseriösa entreprenörer som bland annat baserar sin verksamhet på användande av svart arbetskraft. Många av dem som arbetar i de oseriösa företagen är invandrare, i vissa fall asylsökande, som utsätts för något som närmast kan liknas vid människohandel.

Under dessa tio år verkar det inte ha hänt så mycket trots att Skatteverket, Åklagarmyndigheten och de fackliga organisationerna är överens om att det är ett stort problem och att det är svårt att komma åt fusket.

Bakom skattefusket står oseriösa företag som i många fall styrs av kriminella nätverk. De dumpar löner och anbud och betalar varken skatt eller arbetsgivaravgifter.

De svarta städbolagens kunder är ofta stora offentliga myndigheter, institutioner och till och med fackföreningar och Regeringskansliet, vilket naturligtvis inte gör saken särskilt mycket bättre. De vinner, och har vunnit, upphandlingar genom låga anbud. I många fall har de varit hälften så höga som seriösa konkurrenters. Seriösa företag kan inte konkurrera med de här låga anbuden.

Många av de här fifflande företagen betalar skatt och har ordning på vissa delar av sitt företag för att hålla uppe en vit fasad. Övriga anställda finns hos underentreprenörer. Om man använder sig av fiktiva underentreprenörer och luftfakturer kommer man undan både moms och arbetsgivaravgifter. Det handlar ofta om en lång kedja av under-, under- och underentreprenörer för att förvilliga och dölja de verkliga förhållandena. Det handlar om falska fakturer, oredovisad moms och stora utlandskon- ton. Seriösa företagare, arbetstagare och skattebetalare har alla förlorat på detta.

Herr talman! Det är stora belopp som undanhålls samhället varje år. Skatteverkets egna beräkningar är på 133 miljarder kronor varav 60 miljarder kan hänföras till svartarbete. Vi vet att när man inte gör rätt för sig får man antingen minska kvaliteten och omfattningen på servicen eller betala högre skatt.

Vi borde vara överens om att det är viktigt att ge de skötsamma företagen bättre förutsättningar att överleva, Anders Borg. Då tror jag att det behövs betydligare hårdare kontroll av fuskarna. Min fråga kvarstår: Hur ska vi bära oss åt?

Anf. 90 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret! Dock är det väldigt knapphändert. Jag har speciellt ställt frågorna, herr talman, som handlar om taxinäringen och taxibranschen och det omfattande arbete som Skatteverket har gjort i projektform för att beivra skattefusk och skatteundandragande.

Nu skriver Anders Borg att regeringen har vidtagit ett antal åtgärder för att motverka detta. Han skriver vidare att man har agerat kraftfullt och infört fler och bättre verktyg för kontroll.

Min fråga är väldigt konkret. Är Anders Borg beredd att ta initiativ till att man får så kallade redovisnings- eller tömningscentraler för taxibranschen? Det är en mycket konkret fråga. Den kan man ju svara ja eller nej på om man så vill, eller så kan man skriva som Anders Borg gör att man agerar kraftfullt och har många verktyg och så vidare. Men jag vill ha svar på den frågan, för det är den frågan som hela taxibranschen och Transportarbetareförbundet ställer.

Regeringen har tidigare sagt nej till obligatoriska redovisningscentraler trots att både fack och arbetsgivare är överens om det här och trots att två statliga utredningar har förordat ett införande.

På en tidigare ställd skriftlig fråga till infrastrukturminister Torstensson fick jag ett svar där det visade sig att hon tydligen, enligt bransch och fack, är helt felinformerad. Parterna är helt överens om att det finns en överetablering i näringen, och den möjliggör att många företag inte redovisar sina inkomster på ett korrekt sätt. Parterna är också riktigt överens om att det här är lätt att ordna eftersom 80 procent av alla förare redan i dag är med i beställningscentraler. Men det finns ett antal friåkare som man är bekymrad över. Det är därför jag ställer en sådan här konkret fråga, och det är riktigt roligt, Anders Borg, att få ställa en konkret fråga till finansministern. Men då vill jag inte ha ett luddigt svar.

Är regeringen beredd att göra detta? Alla inblandade är överens om ett mycket enkelt sätt att stoppa skattefusk och att på ett bättre sätt renodla en näring så att de som är seriösa kan fortsätta att vara det och utsätts för en sund konkurrens.

Varför inte svara på frågan? Det här är ett enkelt verktyg som man anvisar. Det är ett enkelt beslut för regeringen att gå in på det här. Ett konkret förslag finns ju framme om vem som skulle handha det hela och på vilket sätt, och man står från branschens sida och säger: Snälla regeringen, ge oss den här möjligheten! Man står från Skatteverkets sida och säger att det här vore jättebra. Då kan vi få in lite mer skatteintäkter och få bort fuskarna och också se till att det finns en sund konkurrens.

Därför ställde jag den konkreta frågan, Anders Borg. Är regeringen beredd att införa obligatoriska taxametertömningar till godkända redovisningscentraler? Är Anders Borg beredd att ställa upp på det kravet?

Anf. 91 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det är intressant att följa den intensitet som socialdemokraterna har i interpellationsdebatten i dag. Lika intressant är det att följa den kanonad av åsikter om svartjobb som oppositionen levererar på område efter område från tid till annan. Den berättigade frågan är hur det kunde bli så som det har blivit. I debatten lyfts ofta byggbranschen fram tillsammans med kontantbranscherna och nu i dag taxisektorn och städbranschen. Slagorden om kontrollåtgärder, polisiära åtgärder och liknande haglar. De åtgärder som regeringen har vidtagit viftas bort med kommentaren: Det är alltför lite.

Skatteverket har ju redovisat en skatteskala där man säger att 133 miljarder undgår beskattning. Man kan då fråga sig hur det har sett ut i det gångna tidsperspektivet. Enligt Skatteverkets bedömningar var skattefelet 1998 under den socialdemokratiska regeringen mellan 80 och 90 miljarder kronor, vilket motsvarade 5 procent av bruttonationalprodukten. År 2002 gjordes den andra mätningen, också då under s-regeringen. Då var det 100–120 miljarder, vilket också motsvarade 5 procent av bruttonationalprodukten. År 2007 var det som sagt 133 miljarder som också motsvarar 5 procent av bnp.

Ser vi det här i ett nordiskt perspektiv beräknar man att skattefelet utgör någonstans mellan 2 ½ och 6 procent av bnp. Sverige ligger alltså högt i ett nordiskt perspektiv med sina 5 procent. Jag pratar alltså om det nordiska perspektivet, och det är väl värt att notera.

Jag vill återigen klart betona att svartjobb inte är en ny företeelse. Grunden enligt min mening är en långvarig söndring i synen på skatter i detta land. Ett stort ansvar åvilar därför den regering som till stor del har haft makten under de senaste decennierna. Socialdemokraterna, om vi ska prata klarspråk, har i det här sammanhanget ett osedvanligt stort ansvar för de förhållanden vi har i dag. Därför förvånar det mig att man för debatten som man gör och att man använder de ordvändningar som man gör i sina reservationer och särskilda yttranden men också här i interpellationerna. Det är dubbelmoral, som jag ser det.

Vi kan vara överens om att svartjobb är oacceptabelt. Ska vi kunna finansiera vår gemensamma välfärd måste vi alla dra vårt strå till stacken. De jobb som i dag sker svart motsvarar 66 000 helårsarbeten enligt Skatteverket. I och med att ca 800 000 människor ägnar sig åt svartjobb är det en utbredd företeelse som vi gemensamt måste lösa. Det här är till stor del en fråga om att ändra attityder. Därför tycker jag att det är lämpligt att ha ett ödmjukt angreppssätt till den här företeelsen. Låt oss gemensamt arbeta för att få bort de här svartjobben så att vi får mer pengar till vår välfärd!

Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Den förutvarande ordföranden i skatteutskottet socialdemokraten Arne Kjörnsberg från Göteborg frågade vid något tillfälle när jag skulle klippa mig. Jag är kanske inte känd för att göra det så väl-

dig ofta, men han erinrade mig om att jag absolut borde ta ett kvitto på att jag hade gjort det.

Jag tycker att det var ett klokt råd, för detta är någonting som vi själva kan påverka. Som Jörgen Johansson också var inne på kan vi se till att hålla moralen uppe i de branscher där den är så väldigt dålig och där bristen på att till exempel ta kvitto på vad man har lagt ut är en del av det moraliska haveri som Jörgen Johansson beskrev så värtaligt.

Det är klart att Skatteverket har en viktig funktion. Men man måste också säga att vi alla har ett personligt ansvar för att avstå från att göra de köp som vi kanske ibland frestas att göra. Vi har också ett ansvar att se till att de andra organisationer som arbetar inom dessa branscher, både från facket – och det har varit en hel del hål på den sidan också – och från branschorganisationerna ser till att göra sådana överenskommelser att man blir av med den osunda konkurrens som driver fram den här typen av verksamhet.

Jag tycker, herr talman, att ska man titta på en sådan bransch som har gjort ett bra jobb under senare år ska man titta på restaurangbranschen och Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare med Mats Hulth, socialdemokrat, och Ulf Adelson i ledningen, som ser till att försöka få bort den osunda konkurrensen. Jag tror att det är framför allt den osunda konkurrensen som är besvärlig.

Jag har många gånger sagt att det i den här frågan egentligen inte bör föreligga någon oenighet mellan företrädare som representerar olika partier i skatteutskottet. Jag tror i grunden inte att det gör det heller. Vi har ett gemensamt intresse här.

Vad som har skett under senare år är att framför allt datatekniken har frigjort resurser till Skatteverket som kan användas till arbete med andra och svårare frågor än man har arbetat med tidigare, då framför allt granskning av persondeklarationer tog väldigt mycket tid. Den här nya formen av skattjakt, för att använda ett lite speciellt ord, kan då inriktas på de mycket stora summor pengar som har placerats utomlands och som har förblivit obeskattade vilket också har bidragit till ojämlikhet i vårt land. Är det någonting som bidrar till ojämlikhet är det nämligen just det att vissa avstår från att inordna sig under de system som vi beslutar om.

Skatteverket har för några år sedan beräknat att undandragandet av skatt är 133 miljarder. Mot det ska man också säga att Skatteverket med de medel man har till sitt förfogande gör debiteringar som till ungefär 99 procent kommer in. Det är alltså bara en enda procent av vad man debiterar som inte kommer in. När vi från skatteutskottet var på besök häromdagen vid Skatteverket i Solna fick vi klart för oss att det var ungefär samma procentsats där framöver.

Jag tror för min del att om det är någonting som svenska folket inte vill vara är det skattefiffflare. Därför är det så viktigt att branscherna ser till att man slipper vara skattefiffflare. Gunnar Myrdal sade en gång att svenska folket hade blivit ett folk av fiffflare. Jag tror inte, herr talman, att svenska folket vill vara fiffflare. Jag tror att man vill betala rätt skatt, men jag tror att man ibland inte riktigt känner att man har råd att göra detta.

Anf. 93 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av Jörgen Johanssons inlägg om att vi socialdemokrater har en vokabulär som inte riktigt pas-

sar in – det tycker Jörgen Johansson – i diskussionen om vad man ska göra för att komma åt skatteflykt, skattefusk med mera.

Jag vill gärna säga att vi har en väldigt seriös inställning till de här frågorna, och vi är medvetna om att det i hög grad handlar om värderingar i samhället kring varför man ägnar sig åt skattefusk och att det är viktigt att man gemensamt från samhället och från olika politiska partier har en tydlig hållning i detta.

Men jag vill också påminna om att vi förra året presenterade ett åttapunktsprogram mot skatteflykt och skattefusk. Det har tyvärr inte anammats av regeringen i någon större omfattning. Bland annat när det gäller personalliggarfrågan tillsatte man en utredning förra hösten som kanske ska bli klar i år. Det går alltså väldigt långsamt. Jag kan notera – det måste också Jörgen Johansson ha kunnat notera härom dagen när vi besökte Skatteverket – att Skatteverket är drabbat av väldigt hårda besparingsbeting. Under tre år reduceras antalet anställda vid Skatteverket med 1 500 personer, och man har faktiskt underskott i sin verksamhet, vilket jag inte tycker att ett skatteverk ska ha. Det kan man ha något år, men det ska inte vara så att man återkommande, år efter år, har underskott och måste leva på kredit för att kunna behålla den personal man till nöds kan behålla.

Skatteverkets chef har också uttryckt att man nu är väldigt nära gränsen för att kunna göra de viktiga prioriteringar som vi just nu diskuterar, nämligen i skattefuskfrågorna och när det gäller skatteunddrag, och även hur man ska rekrytera nytt folk som kan vara duktiga skatteexperter som också kan möta alla de personer som jobbar som konsulter för människor som vill göra olika former av skatteunddrag. Det är en komplicerad materia, och även staten via Skatteverket måste tillse att man har de bästa skattejuristerna som klarar att matcha dem som finns ute i samhället för att ge råd till sådana som vill hålla sig undan på olika sätt.

Det är en viktig frågeställning som Jörgen Johansson tar upp, men jag tycker inte att man ska tolka våra inlägg som att vi inte är seriösa eller att vi överdriver. Vi är oroade över den här utvecklingen.

Jag kan samtidigt erkänna att det som sker inom Norden, det nordiska samarbetet när det gäller att komma till rätta med de olika skatteparadiserna, är oerhört positivt. Det var ett arbete som startade under den socialdemokratiska regeringsperioden och som sedan har fortsatt.

Det finns alltså gemensamma beröringspunkter, men vi tycker faktiskt att man nu skulle ha lite högre fart i de här frågorna från regeringens sida, i synnerhet när olika branscher pekar väldigt tydligt på att det pågår en illojal konkurrens och att branschorganisationerna tillsammans med de fackliga organisationerna redovisar förslag på hur man ska kunna komma till rätta med detta.

Sedan har vi en annan jättestor fråga nu, som jag tror att alla här i kammaren också har kunnat notera, nämligen att vi i allt större utsträckning kan se kopplingar till olika Bandidosgrupper, maffiagång och så vidare som kopplas in i olika delar av näringslivet och den ekonomiska brottslighet som är kopplad till detta och som får en allt större utbredning i samhället, inte bara i Sverige utan också i andra länder. Det är alltså väldigt viktigt att samhället och staten via sina olika organ agerar kraftfullt i de här frågorna så att vi inte skapar utrymme för de här grupperna i framtiden.

Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är bara att välkomna att vi i Sveriges riksdag även en lite sen kväll kan ha en engagerad debatt om skattefusk och skatteundandragande. Det är av stor betydelse om vi skulle kunna bevara låga skatter, väl fungerande konkurrens och ett starkt välfärdssamhälle.

Skattefusk måste bekämpas. Den här regeringen har lagt fram omfattande och tunga förslag när det gäller att minska skattefusk och skatteundandragandet. I flera fall har vi också haft ett brett stöd i riksdagen för detta, inte minst från Socialdemokraterna. Jag tänker då naturligtvis på de förändringar som har gjorts när det gäller räntesnurror och förändringen av handelsbolag på fastighetssidan med Pandoras ask. Vi har också vidtagit särskilda åtgärder för att säkra skatten på pensionstillgångar, och vi har slutfört ett antal av de projekt som fanns från den tidigare socialdemokratiska regeringen kring personalliggare, omvänd momsföring och kassakrav.

Därtill har vi också vidtagit en väldigt viktig åtgärd, och det är att vi i dag har ränta på uppskoven så att vi kan säkra att en del av de skatteintäkter som annars med den EU-lagstiftning vi har skulle riskera att försvinna från Sverige. Det är en mycket allvarlig risk med den typen av uppskov.

Vi har också varit starkt pådrivande i EU-samarbetet kring skatteparadiserna. Där ska man dock säga att det väl egentligen inte är förrän den gode Barack Obama lade riktig tyngd och kraft i detta som vi har sett några egentliga framsteg. Sverige har, som Lars Johansson påpekar, gjort framsteg inom det nordiska samarbetet beträffande ett antal av de här skatteparadiserna. Nu får man hoppas att det tryck vi får från USA på en lång rad ska vi säga vita, grå och allt mörkare skatteregelverk kommer att ha en stor betydelse. Det gäller naturligtvis även de europeiska. Vi har ett antal sådana. För svensk del är det naturligtvis kanske i första hand Schweiz som är en stor post i det sammanhanget.

Regeringen har också lagt fram en lång rad åtgärder för att minska skälen och drivkrafterna till skattefusk. Jag tänker naturligtvis på jobbavdraget, som minskat klyftan mellan att arbeta och att inte arbeta och som framför allt därmed gör att fler vill vara i den vita sektorn. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna särskilt för ungdomar, som ju ofta har varit en grupp som haft en tendens att röra sig ut mot de grå tassemarkerna. Vi har hushållsavdraget.

Nu tar interpellanterna upp städ- och taxibranscherna. Jag kan bara dela det engagemang de visar, därför att det där också, som påpekats av bland annat Lars Johansson, finns kopplingar till ekonomisk brottslighet.

Där har regeringen fått ett omfattande arbete från Skatteverket. Den så kallade svartjobbsumneringens slutrapport redovisades här den 7 april, om jag inte missminner mig. Det arbetet har under 2007 och 2008 bedrivits med betydande framgång och ska naturligtvis fortsätta nu under de närmaste åren. I slutrapporten har man lagt fram en lång rad olika förslag som vi nu har anledning att titta igenom för att se vad vi kan göra, naturligtvis såväl för städbranschen som för taxinäringen.

Det vi vill ha är naturligtvis goda skatter som finansierar en bra välfärd som gör att människor känner att systemet har en sådan legitimitet att de vill bidra och vill betala sina skatter. Vidare handlar det om att kunna ha så låga skatter att svensk ekonomi är konkurrenskraftig.

Därför är det bara att välkomna det stöd, i de fall vi haft det, från oppositionen för det mycket omfattande arbete mot skattefusk och skatteundandragande som bedrivits. Låt oss fortsätta i den andan! Jag tycker att det ligger mycket i det som Gunnar Andrén säger och som Jörgen Johansson framhåller, nämligen att det här är frågor där vi i grund och botten har ett gemensamt ansvar och ett gemensamt arbete.

Anf. 95 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Anledningen till att jag efterlyser åtgärder i städbranschen är naturligtvis att den branschen har en väldigt lång historia med nämnda typer av problem. Städbranschen tillhör sannolikt de värst utsatta branscherna. Det konstaterades redan i branschutredningen i fråga. Men efter det blev inte mycket gjort.

Jörgen Johansson menar att vi har ett stort ansvar. Ja, vi som socialdemokrater har ett stort ansvar, och också ni som allians har ett stort ansvar. Jag vill upplysa Jörgen Johansson om att vi i budgetpropositionen 2005 och i vårpropositionen 2006 hade förslag om ett stort antal åtgärder mot skattefusk, något som jag inte sett så mycket av sedan den nya regeringen tog över.

Vi har i alla fall uttryckt en klar vilja. Men det är naturligtvis glädjande att Anders Borg och även övriga talare är överens om att nämnda företeelser måste bekämpas. Hur det sedan ska göras har vi inte riktigt samma uppfattning om. Kanske tycker vi att det krävs fler åtgärder och andra åtgärder än de åtgärder som regeringen har presenterat.

Jag undrar också varför det har gjorts så lite just inom städbranschen. Den frågan kan diskuteras. Många i städbranschen jobbar i oseriösa företag. Invandrare och papperslösa jobbar under väldigt osjysta anställningsvillkor – dumpade löner, långa arbetstider, inga raster och så vidare. Allt sådant har vi naturligtvis också tagit del av i medierna.

Herr talman! Kanske har det hela att göra med att det handlar om problem som främst berör kvinnor och invandrare. Det bekymrar mig att området blir lite lättprioriterat. 85 procent av dem som jobbar i städbranschen är invandrare. Organisationsgraden är låg eller bristfällig. Många papperslösa jobbar utan att ha en aning om vilka rättigheter de har. Tyvärr jobbar de ofta åt ohederliga landsmän. Man kan nästan tala om ett proletariat i den gamla betydelsen, alltså att lågavlönade exploateras hänsynslöst och behandlas mycket illa. Detta är bekymmersamt.

Jag kan, som tidigare sagts, konstatera att man i byggbranschen – som präglas av män och starka koalitioner både från arbetsgivares och från arbetstagares sida – på kort tid har fått fram ett stort antal åtgärdsförslag. Det skulle glädja mig om vi kunde ta fram ett motsvarande åtgärdsprogram för städbranschen och andra kvinnodominerade branscher.

Den svarta städningen blir inte vit av sig själv. Jag tror inte att regeringens skattesänkningar och avdrag kommer att lösa de här problemen. Jag tror nämligen inte att man kan skattesubventionera bort svartjobben. Men vi verkar vara överens om att i bakgrunden finns en grov organiserad brottslighet med yrkeskriminella. Dessa är, tror jag, helt opåverkade av era skattesänkningar och avdrag.

Min fråga kvarstår: Vad har man från regeringens och finansministerns sida för satsningar när det gäller städbranschen, som jag tycker är ett väldigt viktigt område?

Anf. 96 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag har en mycket konkret fråga till finansminister Anders Borg om regeringens beredskap utifrån de beskrivningar, önskemål och krav som taxibranschen har tillsammans med de anställda i Transportfacket.

Det handlar om att överföring mellan taxibilar och beställningscentralens datorer automatiskt via radiolänk inte kräver någon komplicerad administration eller ny teknik. Det där finns redan.

Beställningscentralernas datorer är redan i dag likställda med de redovisnings- och tömningscentraler som det ställs krav på att alla taxibilar ansluts till. Också detta finns alltså redan.

15–20 procent så kallade friåkare förstör konkurrensmöjligheterna för de seriösa företagen. Är det så – detta är en mycket konkret fråga till finansministern – att Anders Borg inte kan frågan eller att han vet för lite i frågan? I så fall vore det väl hedervärt att säga: Jag kan för lite just nu om det här. Jag ber om ursäkt, men jag återkommer.

Prata inte runt här! Det är en konkret fråga som ställs här i kammaren. Om Anders Borg kan frågan – låt oss då gå in i en diskussion om hur det skulle kunna fungera!

Det handlar om att Skatteverket kan agera tillsynsmyndighet. Man har ju haft riksprojekt i sammanhanget. Man har fångat upp väldigt många fuskare. Från branschens sida vill man ha fler kontrollmöjligheter. Med tanke på att regering och riksdag inför kassaregister inom handeln är det väl naturligt att Skatteverket blir den myndighet som ansvarar för tillsyn och för kvalitetssäkring av taxiväxlarnas redovisningscentraler. Det där ligger ju så att säga klart.

Det handlar alltså om en via tekniken på området aktiv tillsynsmyndighet som snabbt kan upptäcka orimliga samband mellan körsträckor och redovisade inkomster. Man kan använda detta mer som en grund för avancerad kontroll och för lagföring när sådan behövs.

Ett system med obligatoriska redovisningscentraler kommer, säger man, att öka våra samhälleliga skatteintäkter, Anders Borg, och då med betydligt större belopp än vad kostnaderna skulle uppgå till. Allting är, för att använda slarvig svenska, riggat för detta, Anders Borg.

Nu säger man: Vi har allting klart. Vi är överens. Vi vet vad vi vill. Vi är rädda om vår bransch. Slå ut de oseriösa! Det ber man alltså om.

Vi kan också prata om en massa andra saker. Men jag vill ha svar på min fråga. Jag har skrivit interpellationen därför att jag, precis som Taxi-förbundets förbundsdirektör Thomas Winskog eller som Transportfackets Clas Linder, är så säker på att det är fråga om en lösning, om något som så snart som möjligt bör införas. Prata inte om att vara kraftfull eller effektiv, utan lyssna på vad näringen säger och svara på frågan, Anders Borg!

Anf. 97 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Givetvis har förändringarna inom städbranschen bidragit till en ny syn på de svarta jobben inom branschen.

Vad jag reagerar på är det som uttrycks i interpellationen: ”Det är naivt att tro att den här typen av företagare skulle sluta med sin affärsidé genom sänkta skatter.”

Kommentaren visar en människosyn som inte är acceptabel, som jag ser det. Om vi tror på människan och på förändrade attityder måste vi ha ett mer ödmjukt angreppssätt, annars kommer vi aldrig att lyckas.

Lars Johansson säger att Socialdemokraterna presenterade ett åtta-punktsprogram. Jag är helt övertygad om att det finns många bra saker i det programmet. Jag har för mig att en sak är oanmälda besök, helt i enlighet med de krav som byggbranschen har framställt.

Vi vet att regeringen och framför allt Finansdepartementet har haft en hård belastning och inte hunnit med en hel del frågor. Just de oanmälda besöken har ju även vi från allianspartierna bejakat i skatteutskottet, och vi har även försökt få fram att man skulle kunna börja med byggbranschen och gå vidare. Till det säger Skatteverket: Nej, det är inte lämpligt att arbeta på det viset.

Där pågår en diskussion. Jag har själv i ett antal debatter fört fram situationen inom skrotbranschen. Även där finns det förslag hos Finansdepartementet. Det tar, som sagt, tid att ta fram och bereda detta.

Finansministern tog upp frågorna om räntesnurrorna och Pandoras ask. Det är frågor som faktiskt påtalades och som det var en livlig debatt om under den förra valperioden, men ingenting hände. Där pratar vi om enorma belopp.

Herr talman! Jag ska avslutningsvis säga något positivt.

När vi var på Skatteverket fick vi redovisat att aldrig förr har så många betalat inkomstskatt som i dag. Dessutom får statskassan in 99,5 procent av de debiterade skatterna. Det är ändå något positivt.

Anf. 98 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Det är bra, Jörgen Johansson, att vi kan ha en gemensam syn på betydelsen av att de åtgärder som bland annat oppositionen har föreslagit kan komma till verklig användning. Jag menar att en hel del av det som vi har föreslagit finns kvar att realisera på olika sätt.

Finansministern tog upp frågan om skatteflykten och skatteparadiserna, en fråga där president Obama har betytt en hel del. Jag vill gärna fortsätta den diskussionen.

Sverige är ju ordförande i EU under andra halvan av 2009. Då finns det ju alla möjligheter att agera kraftfullt och ta upp frågan om hur man ska kunna arbeta vidare med att komma till rätta med skatteparadiserna. Som ordförandeland kan man ju till exempel agera när det gäller att inrätta en särskild finansiell tillsynsmyndighet. I den finansiella krisen hamnar en del människor i ekonomiska trångmål och försöker komma undan skatt för att på det viset klara sig bättre. Då krävs ytterligare insatser för att kunna hålla tillbaka den typen av aktiviteter. En tillsynsmyndighet är då en fråga som kan drivas under det svenska ordförandeskapet.

Jag vill därför fråga finansministern om det under ordförandeskapet kommer att tas olika initiativ – det här var ett exempel, men det finns fler – för att komma till rätta med skatteparadiserna. Där kan Sverige faktiskt ha en ledande roll i Europa och möta president Obama i hans kamp mot skatteparadiserna.

Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt mig understryka vilken vikt vi från regeringens sida fäster vid den här frågan. Den svartjobsgranskning som har avrapporte-

rats i början av april visar att resultaten av det arbete som har gjorts under 2007 och 2008 har varit tydliga. Det är 2,5 miljarder ytterligare i skatteintäkter. Det är 360 år i fängelse, 660 år med näringsförbud och 1 200 brottsanmälningar som det förstärkta arbetet från Skatteverket har givit. Det ska naturligtvis fortsätta under 2009 och fram till 2012.

Vi har projektet skatta.se som är av central betydelse för att vi ska kunna underlätta för företagen att få hjälp med sin löneredovisning och samtidigt underlätta skattebetalningarna.

Vi har frågan om de oannonserade arbetsplatsbesöken och personalliggarna. Vi har tillsatt en särskild utredare, Lars Korsell, som ska återredovisa till september. Vi har hittills sett att det kan handla om ett betydande antal jobb – 4 000 – som man bedömer har gått från svart till vit sektor. Preliminärskattebetalningarna är upp mot 570 miljoner högre.

Vi ska utvärdera och pröva hur lagstiftningen har fungerat bland annat med inriktning på att se om man kan vidga den krets av näringar som omfattas.

Vi har alltså fått en bred redovisning från svartjobsgranskningen med en uppsättning förslag. Vi har dessutom en särskild utredare som ser över frågeställningarna och ska utvärdera och pröva utvidgningen.

Det betyder att man med all tydlighet kan säga att regeringen tar frågorna på allvar och aktivt driver dem vidare.

Jag kan naturligtvis känna stor sympati för resonemangen om taxi-bransch och städbransch. Låt mig ta städbranschen som exempel. Det är ett mycket vanligt ingångsjobb i Sverige för unga människor att man jobbar inom städ, disk och olika typer av lokalvård. Jag ägnade själv en betydande del av min studietid i olika hotell och restauranger och i kök där jag städade och diskade. Det är en verksamhet som ofta fungerar väl och som innebär att man har ett arbete som är trivsamt och bra. Men det finns en betydande svart verksamhet. Det finns ett betydande utnyttjande av människor, både ungdomar och invandrare, som naturligtvis är mycket allvarligt. Svartjobsgranskningen visar också att detta är en av de branscher där problemen är mer betydande.

Det är bra att man från hotell- och restaurangfacket och från hotell- och restaurangarbetsgivarna är angelägna om att jobba med detta. Det kan inte vara så att vi erbjuder människor att ha sin första arbetsplats, när de lämnar gymnasieskolan, i en bransch som präglas av att man inte har ordning och reda, att man inte har kollektivavtal och att man inte betalar sina skatter.

Därför är den här breda uppsättningen av åtgärder viktig.

Problemet är inte bara svenskt. Jag vill gärna för Lars Johansson understryka att den här frågan kommer att vara prioriterad under det svenska ordförandeskapet. Den är långt ifrån okomplicerad. Det tror jag att Lars Johansson är väl medveten om. Det handlar ju inte bara om de rena skatteparadisen. Det handlar också om ett skatteundandragande där ett antal europeiska länder tyvärr har haft en attityd till kontroll och noggrannhet som inte överensstämmer med den som vi traditionellt har i Sverige, Tyskland eller Norden. Det gör att arbetet är komplicerat.

I våra prioriteringar inför ordförandeskapet ligger arbetet med skatteparadisen som en av de centrala frågeställningarna på skatteområdet. Det kan jag försäkra Lars Johansson.

Anf. 100 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Den svarta verksamheten i städbranschen slår ju väldigt hårt mot de ärliga och seriösa företagen som förlorar upphandlingar i stark illojal konkurrens.

Vi vill att de seriösa företagen i städbranschen ska kunna överleva. De erbjuder sjysta arbetsvillkor. De erbjuder en god arbetsmiljö för personer som kanske inte har samma möjligheter som andra att veta vilka rättigheter man har. Det var finansministern också inne på.

De åtgärder som man skulle kunna fundera på och som vi har lagt fram förslag om från Socialdemokraterna är ju att Skatteverket måste ha förutsättningar för en effektiv brottsbekämpning. Vi vet att ekobrotten är arbetskrävande.

Att låta arbetsgivaren varje månad redovisa in till Skatteverket den skatt man betalar per anställd i stället för en klumpsumma kan vara en sak. En annan kan vara att låta huvudentreprenörerna bli ytterst ansvariga för underleverantörernas skatter och arbetsgivaravgifter. Finansministern var själv inne på personalliggare och oannonserade besök. Man kan fundera på ID-kort som påminner om det man har föreslagit i byggbranschen. Vi har framför allt också hårdare krav på kommunernas upphandlare. Bud som ligger så kraftigt under genomsnittet borde kunna undersökas betydligt mer. Överklagade upphandlingar bör man gå till botten med.

Jag tror också att man ska stödja en stärkt koalition mellan parterna i städbranschen – branschorganisation, fack och så vidare.

När det gäller de papperslösas ställning tycker jag att vi måste komma vidare i den diskussionen.

Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Herr talman! Jag vill notera till protokollet att Anders Borg inte svarar på min konkreta fråga: Är finansministern beredd att tillgodose kravet från taxinäringen om att införa obligatoriska tömningscentraler?

Inte med ett ord har Anders Borg berört detta i sina tre inlägg. Jag beklagar detta, och jag är helt övertygad om att vi är fler som beklagar det, eftersom det är ett konkret förslag från näringen som skulle stödja de seriösa taxiåkarna.

Jag vet inte om jag har blivit för luttrad, men jag förväntar mig ändå att Anders Borg ska svara på frågan: Kommer finansministern att tillgodose och möta det krav som Taxiförbundet och transportfacket ställer om obligatoriska redovisningscentraler? Det går inte att ställa frågan mer konkret än så. Ja eller nej?

Är det så att finansministern är för dåligt förberedd trots att jag fått vänta åtta veckor på interpellationssvaret? I så fall kan han väl säga det, för detta är en alldeles för allvarlig fråga att bara glida över. Jag ställer frågan nu. Jag vet när jag får läsa i protokollet hur många gånger jag har ställt den. Kommer Anders Borg att medverka till att man kommer att införa obligatoriska tömningscentraler för taxinäringen?

Herr talman! Jag vill för övrigt bara avrunda med att säga att jag inte vet om man far med vilseledande information från Skatteverket, men när vi besökte dem – Jörgen Johansson var med – sade man faktiskt att det

här med skatta.se har regeringen lagt i frysen, det vill säga, man har inte möjlighet att fortsätta det projektet.

Svara på min fråga, Anders Borg!

Prot. 2008/09:103

21 april

---

*Svar på
interpellationer*

Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det är naturligtvis så att det viktiga arbetet med att bekämpa skattefusk och skatteundragande ligger högt upp i vår prioriteringsordning. Det är alldeles tydligt och uppenbart. Vi har gått fram med förslag om personalliggare, vi har arbetat vidare med kassakraven, vi har lagt fram förslag om omvänd momsföring och det som kanske har haft allra störst ekonomisk betydelse, nämligen räntesnurrorna och Pandoras ask. Det är där de stora beloppen i skatteundragande har förekommit, och vi har säkrat betydande belopp den vägen. Vi har öppnat för en sänkning av bolagsskatt och arbetsgivaravgift, vilket Socialdemokraterna har stött.

Vi ska naturligtvis fortsätta med viktiga projekt för att säkra våra skattebaser. Den frågeställningen ligger aldrig stilla. Vi kommer hela tiden att ha nya uppslag och nya intressanta idéer för att motverka att man undandrar sig skatt. Det arbetet pågår för fullt och kommer fortsatt att drivas med kraft och kommer naturligtvis då och då att återrapporteras till riksdagen med konkreta förslag.

Raimo Pärssinen reser här frågan om taxibranschen. Det är alldeles uppenbart att det är en av de branscher där vi har betydande problem med svart verksamhet, delvis naturligtvis kopplat till grov ekonomisk brottslighet och till allmänt skatteundragande. Där har vi som sagt fått en lång rad olika förslag från svartjobbssgranskningen och även i det ytterligare arbete som kommer från Krusell. Det pågår också ett omfattande arbete kring grov ekonomisk brottslighet. Det arbetet kommer så småningom att avrapporteras och omvandlas till konkreta förslag.

Raimo Pärssinen nämner specifikt en fråga kring tömningscentraler. Den frågan har han också ställt till statsrådet Torstensson som har beredningsansvaret för frågan och som naturligtvis ska återkomma i detta. Även när det gäller taxibranschen ska vi arbeta vidare med att skärpa regelverket och ha ett batteri av åtgärder som motverkar skattefusk och skatteundragande.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellationerna 2008/09:378 och 380 om uttagsskatt på el från vindkraftverk

Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Per Bolund har frågat mig dels om jag avser att verka för att uttagsbeskattningen av el från vindkraftskooperativ tas bort, dels om jag avser att verka för att el från vindkraftskooperativ som förbrukas av medlemmarna undantas från uttagsbeskattning på motsvarande sätt som nu gäller för bränsle för uppvärmning av privatbostäder på lantbruksfastigheter.

Per Bolund har, mot i stort sett samma bakgrund som han formulerar sina frågor till mig, frågat näringsminister Maud Olofsson om hon avser att verka för att förbättra villkoren för kooperativ vindkraft. Interpellationen har överlämnats till mig. Jag har valt att besvara interpellationerna i ett sammanhang.

Den 14 januari 2008 har jag svarat på en fråga från Lars Johansson som liknar de frågor som Per Bolund nu ställer.

Som jag då konstaterade är vindkraften en viktig förnybar energikälla. Utbyggnaden stöds via systemet med elcertifikat. Andelsägandet är betydelsefullt, eftersom det kan bidra till en ökad acceptans för utbyggnaden. Några särskilda inkomstskatteregler för vindkraften finns inte.

Syftet med reglerna om uttagsbeskattning vid inkomstbeskattningen är att förhindra att företagen undgår avsedd beskattning. Det skulle de kunna göra genom att i stället för att redovisa vinster tillföra sina ägare eller medlemmar vinsterna genom att sälja varor eller tjänster till dem för pris under marknadsvärdet. Lagreglerna om uttagsbeskattning är enligt min mening ändamålsenliga.

Jag kan vidare konstatera att kooperativa föreningar och deras ägare redan är skattemässigt gynnade då de till skillnad från aktiebolagen och deras ägare är enkelbeskattade.

Jag har inte ändrat uppfattning i frågan, och mitt svar till Per Bolund är därför att jag inte utifrån den information som finns tillgänglig i dag avser att verka för några förändringar med den inriktning som han nämner.

Anf. 104 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag får tacka finansministern för svaret även om jag väl hade hoppats på lite mer eftertanke över skattens effekter i stället för ett närmast automatiskt försvar av uttagsskatten.

Det är viktigt att konstatera att den kooperativa vindkraften hittills har spelat en mycket viktig roll för vindkraftsutbyggnaden i Sverige. I Sverige drivs i dag ungefär 10 procent av vindkraften i kooperativ form. Den kö av människor som vill köpa vindkraftsandelar har varit lång. Investeringarna i kooperativ vindkraft har ökat. Bara under 2009 fanns det planer på att öka den kooperativa vindkraften med 20 procent.

Den här mycket positiva utvecklingen hotas nu av att Skatteverket anser att den el som medlemmarna i ett vindkraftskooperativ får är för billig. Man planerar därför att ta ut en uttagsskatt på mellanskillnaden mot något slags marknadspris – oklart hur det ska uträknas.

Den här extrabeskattningen på kooperativ vindkraftsel får två olika effekter. För det första minskar lönsamheten i att bli medlem i ett vindkraftskooperativ kraftigt. Troligen kommer kostnaden totalt sett till och med att bli högre för kooperativ vindkraft än för reguljär el på marknaden.

För det andra kommer medlemmarna i ett kooperativ inte längre att kunna vara garanterade ett visst pris. Tidigare har det varit en stor fördel att man har haft kontroll på alla kostnader och därmed varit garanterad ett stabilt pris under en lång tid. Nu kommer uttagsskatten att variera, eftersom marknadspriset på el som man jämför mot varierar. Därmed kommer också elpriset för kooperativ vindkraft att variera.

Sammantaget tror jag att det här kommer att leda till att underlaget helt dras bort från den kooperativa vindkraften. Ingen kommer längre att vara villig att ta den risk det innebär att avsätta tusentals kronor i ett kooperativt vindkraftsprojekt när man inte ens vet hur den framtida ekonomin ser ut för det.

Herr talman! När jag skrev mina interpellationer var det med allvarliga farhågor. Jag hoppades trots allt att investeringarna ändå skulle fortsätta. Men jag har nu i dagarna varit i kontakt med ledningen för O 2 Vindel som är det största vindkraftskooperativet i Sverige, och de bekräftar nu att tillströmningen av nya medlemmar har tvärdött.

Det är ingen som i dag vill gå in i ett kooperativt vindkraftsprojekt för att man inte vet hur skattereglerna ska tolkas. I stället för den planerade kraftiga ökningen av kooperativ vindkraft som vi alla hoppades på riskerar vi att få en minskning.

Det här skulle regeringen enkelt kunna ändra på genom att ändra reglerna för hur den kooperativa vindkraften beskattas och se till att till exempel ge kooperativ vindkraft undantag från uttagsskattningen. Det finns i dag undantag från uttagsbeskattning. Till exempel lantbrukare som odlar bränsle på gården och som eldar i sitt privathus med det slipper uttagsskatt. Man skulle kunna använda precis samma behandling för vindkraftskooperativ. Det är den politiska viljan som saknas.

Herr talman! Jag vill säga att det finns starka skäl för att göra ett sådant undantag eller att ändra på reglerna för uttagsskatten. Jag vill hävda att Skatteverket i sina analyser har tagit fel, att man inte har räknat på rätt sätt. Man har inte tagit hänsyn till att medlemmarna gör en egen investering och därmed tillsammans står för kapitalkostnaden för vindkraftverken. Vindkraft kännetecknas av att det är en väldigt stor kapitalinvestering men att det därefter är väldigt billiga driftspriser. Då är det självklart att ett kooperativ där medlemmarna tar kapitalkostnaden kan leverera billigare el än ett kommersiellt bolag som tar både kapitalinvesteringen och driftskostnaden. Därmed borde det vara rimligt att delägarna i ett kooperativ får billigare el eftersom de avstår från alternativa vinster de skulle kunna få för de pengar de har investerat.

Jag vill fråga finansministern om han inte anser att det stämmer att det är rimligt att man får utdelning för den investering som man har gjort.

Anf. 105 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Den här frågan har varit oerhört het under de senaste tre fyra månaderna för en som jobbar inom skatteutskottet. Jag kan konstatera att det här med uttagsskatt inte är något nytt. Gällande rätt säger som så att den som överlåter en tillgång utan ersättning eller mot ersättning som understiger marknadsvärdet ska uttagsbeskattas. Det är precis det som O 2 Vindel kritiserar i det här sammanhanget.

Då kan man fundera på vad marknadsvärdet är. Ja, det är det pris som näringsidkaren skulle ha fått om tillgången eller tjänsten hade bjudits ut på en marknad på villkor som med hänsyn till den skattskyldiges affärsrättsliga situation framstår som naturliga. Man säger också att det inte ska få finnas någon intressegemenskap mellan säljare och köpare. Det är det här som Skatteverket har grundat sitt ställningstagande på. Man menar på att det finns en intressegemenskap i det här sammanhanget. Det är

väl ganska naturligt att det är det, för annars skulle man inte ha gått in i kooperativet.

Beträffande alternativen för föreningar kan man säga att priset till medlemmarna är affärsmässigt motiverat. Eftersom det innebär en inbesparad levnadskostnad blir den skattefri hos medlemmen. Det här har vindkooperativen menat gör att uttagsbeskattning inte ska ske.

Men beskattning av en kooperativ förening ska ske åtminstone en gång. Precis om finansministern sade är kooperativen enkelbeskattade, medan andra är dubbelbeskattade. Då finns det två möjligheter, som jag ser det. Det ena är en vanlig försäljning till marknadspris och en utdelning på detta. Då tar man ut ett marknadspris, och så skickar man över vinsten till medlemmarna, som ska betala 30 procents kapitalvinstskatt på den delen. Det andra alternativet är uttag, då man får en avkastning in natura. Då ska man naturligtvis också beskattas för detta, för annars finns inte någon beskattning över huvud taget i verksamheten.

Som jag ser det är det rimligt att man betalar skatt åtminstone en gång i det här sammanhanget. Samtidigt ska man ha klart för sig att vi ska stimulera vanliga människor att ta ansvar och visa engagemang. Där delar jag interpellantens syn. När jag gjort mina värderingar fram och tillbaka konstaterar jag att det här inte är någon enkel fråga men kommer ändå fram till att uttagsbeskattningen bör finnas kvar. Det är som sagt den enda beskattning som finns inom en kooperativ förening.

Därför vill jag instämma i det finansministern säger på slutet, nämligen att den uppfattning som finns i dag gäller. Sedan får vi följa frågan framöver, men jag ser det inte som lämpligt att göra ytterligare ett undantag vad gäller uttagsbeskattning. Det får i så fall ske i andra former. I dagsläget tycker jag att man bör lägga fast att uttagsbeskattningen ska finnas kvar.

Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Det sker nu en planering för en mycket kraftig utbyggnad av vindkraft i Sverige. Sverige är på många sätt särskilt lämpat för det. Vi har betydande tillgångar till vattenkraft. När det blåser har man en möjlighet att låta vattnet ansamlas och dra nytta av vindkraften och sedan kombinera vatten och vind på ett sätt som är väldigt effektivt. Det planeras nu för 10 terawattimmar. Energimyndigheten har ett uppdrag att titta på möjligheter till en ökning. Men vi ska alltså öka vindkraften från 1,4 terawattimmar till 10 terawattimmar de kommande åren.

Det är naturligtvis glädjande. Det finns mycket starka skatteincitament och starka ekonomiska incitament för denna utveckling. Sverige har världens högsta CO₂-skatt. Vi har skärpt den nu genom att ta bort en del av undantagen, vilket är samhällsekonomiskt effektivt eftersom man minskar CO₂-utsläppen i de sektorer där det är minst kostsamt att göra det.

Vi har naturligtvis anledning, inte som Miljöpartiet att driva upp CO₂-skatterna till himlen, men att gradvis och vid tillfälle återkomma till den skatten. Det är en bra skattebas som bör utnyttjas. Vi har de gröna certifikaten, en lösning som när jag diskuterar den i Ekofinsammanhang ofta lyfts fram som ett effektivt och väl fungerande sätt att bidra till ökade vindkraftsinvesteringar. Vi har nedsatt fastighetsskatt för vindkraftsverk, och vi har därtill en miljöbonus.

Det är alltså ett brett batteri av åtgärder för att ge starka ekonomiska incitament för utbyggnad av vindkraften. Vi har det på plats, och det kommer att ha effekt de kommande åren, det är jag övertygad om, särskilt som vi kommer att få förändringar och översyn när det gäller planeringsbestämmelser kring vindkraftverk.

Detta tycker jag att vi ska glädjas åt. Det vore fantastiskt om vi om 10, 15, 20 år till betydande del kunde ha vår energiförsörjning från en så utomordentlig, förnybar energikälla som jordrotation.

Då kommer vi till frågeställningen om kooperativa föreningar. Jag kan inte annat än att säga att jag delar Jörgen Johanssons syn. Det är rimligt att vi tar ut skatt någon gång. Jag är inte någon anhängare av omfattande beskattning, men jag är definitivt anhängare av att vi ska ta ut skatt av de näringar och verksamheter som bedrivs i Sverige. Kooperativa ekonomiska föreningar är enkelt beskattade. De kan göra avdrag för utdelningen.

Då kan man ställa sig frågan: Varför är det så? Jo, det är därför att man har fört resonemanget att kooperativa föreningar inte drivs i vinstintresse. Därmed uppstår ett allvarligt bekymmer i Bolunds resonemang. Det är alltså inte så att om man investerar pengar i en kooperativ förening ska man inte ha samma avkastning som man har på en investering i ett aktiebolag. En del av själva idén med särbeskattning är att vi har antagit att dessa bolag inte drivs i vinstintresse. Det blir naturligtvis orimligt att säga att vi ska ha ett avkastningskrav som vi ska ha kompensation för därför att vi har investerat kapital. Har man det resonemanget ska verksamheten i övrigt beskattas som övrig näringsverksamhet, och då ska vi inte ha enkelbeskattning utan dubbelbeskattning. Följaktligen måste vi ha en uttagsbeskattning. Man ska inte kunna ta ut nyttigheter ur ett bolag utan att betala skatt för detta. Vi ska inte missgynna kontant lön. Kontantlöneprincipen bör vara grundläggande för skattesystemet.

Vi ska också komma ihåg att det i alla sammanhang finns starka särintressen i skattepolitiken. Det finns grupper som vill undkomma skatter eller skaffa sig förmåner som gör att de kan få en ekonomisk vinning. Detta gäller naturligtvis på alla områden. Jag tycker att det är viktigt att vi som politiker är medvetna om att det finns grupper som försöker tillskansa sig en väldigt låg beskattning.

Anf. 107 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att Anders Borgs himmel ligger väldigt lågt om han tycker att Miljöpartiets skatter är uppe i himlen.

Jag tycker också att det är olyckligt när man här försöker måla upp en bild av att vindkraftskooperativ inte betalar några skatter. Det är långt från sanningen. De är beskattade, även om man kallar dem enkelbeskattade. Men precis som för all annan el betalar man energiskatt, elcertifikatsavgift och moms även för vindkraftsproducerad el. Självklart betalar alltså även vindkraftskooperativ skatt.

Jag tycker att mina motdebattörer kommer med konstiga jämförelser. Det måste göras rimliga jämförelser. Om jag väljer att bygga ett eget vindkraftverk på gården är det ingen som kräver att jag ska betala någon uttagsskatt för den el som levereras till mitt eget hem. Men om jag däremot väljer att gå samman med några grannar och tillsammans med dem

startar ett kooperativ och driver ett vindkraftverk och använder elen däri-
från, då ska vi helt plötsligt beskattas för elkonsumtionen.

Jag skulle vilja att finansministern förklarar för mig varför delägande
i vindkraftverk ska missgynnas i jämförelse med helägande i vindkraft-
verk. Var ligger rimligheten i det?

För två liberala själar som finansministern och mig borde det väl vara
så att det är upp till den enskilda individen själv att välja om man vill
producera elkraft på egen hand eller om man vill göra det tillsammans
med andra och att staten inte ska lägga sig i den frågeställningen?

Problemet och dilemmat som jag ser är att om regeringen väljer att
inte ändra regelverken kommer frågan antagligen att dras i långbänk.
Skatteverkets beslut riskerar att överklagas i domstol. Om Skatteverket
slår till med en uttagsskatt på 2008 års inkomster kommer besked om det
att komma i höst när deklarationerna har granskats. Därefter kan det bli
flera år med överklaganden innan det blir klargjort hur lagstiftningen
egentligen ska tolkas. Risken är då överhängande att utbyggnaden av
andelsbaserad vindkraft kommer att gå i stå under hela denna långa pe-
riod om inte några politiska klargöranden kommer dessförinnan.

Jag vill också påpeka att just i detta läge när vi är inne i en djup fi-
nanskris är denna uttagsskatts effekter extra olyckliga. Anders Borg
målar upp en bild av att vindkraftsbranschen blomstrar och att det kom-
mer att ske enorma investeringar. Det är inte de signaler som jag får. Vi
ser redan i dag att det är svårt att få loss kapital för att göra stora investe-
ringar i förnybar energi på grund av att vi har en finanskris. Men just där
är kapitaltillskottet från andelsägare, privatpersoner som vill gå in i ett
kooperativ, en nisch där det fortfarande finns vilja kvar att tillföra kapi-
tal.

Då är frågan: Varför ska man stoppa flödet av privat kapital till vind-
kraft mitt under en finanskris där just kapital är en bristvara? Borde man
inte snarare gynna och underlätta detta?

Jag vill hävda att reglerna för uttagsbeskattning bryter mot regering-
ens egna ambitioner om att öka vindkraftsproduktionen i Sverige kraftigt.
Jag tycker att det är oförståeligt hur man med ena handen kan planera för
ökad vindkraft, medan man med den andra handen försämrar och faktiskt
förstör förutsättningarna för samma vindkraft.

De människor som är villiga att ta en ekonomisk risk och ligga ute
med många tusen kronor för att samtidigt också förbättra miljön borde
väl tackas och hjälpas i stället för att motarbetas som Skatteverket nu gör
på ett sätt som tydligen regeringen ställer sig bakom?

Kan finansministern åtminstone tänka sig att följa denna fråga nog-
grant och att förbereda sig för att göra eventuella förändringar om det vi-
sar sig att vindkraftsutvecklingen inom vindkraftskooperativen nu kom-
mer att tvärdö?

Anf. 108 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag är den förste att ha en positiv syn på kooperativ som
företeelse. När vi diskuterar eventuella undantag är det förmodligen mer
till skada än till nytta. Men jag skulle ändå vilja redogöra för situationen
för exempelvis ett vindkraftskooperativ.

Samtliga, oavsett om det är kooperativ, ekonomiska föreningar eller
aktiebolag, får betala en energiskatt på 28 öre per kilowattimme. De får

betala en elcertifikatsavgift på 6,3 öre, och man får givetvis också betala mervärdesskatten på 25 procent.

Har man en produktionskostnad på 13 öre och marknadspriset är 39 öre ska man alltså betala en uttagsskatt på 26 öre. Denna uttagsskatt är 26,3 procent minus en formel vad gäller statsskulsräntan – 80 procent två år tidigare – och så vidare. Men det gör i storleksordningen 6 öre. Man hamnar alltså på en jämförelsesumma på 19 öre mot marknadspriset på 39 öre. Det är alltså trots allt 20 öre billigare per kilowattimme.

Jag tycker ändå att det är rimligt att man även för denna typ av verksamheter betalar skatt åtminstone en gång. Det är egentligen det som vi talar om, medan bolag, aktiebolag och ekonomiska föreningar får betala två gånger.

Därför håller jag med om finansministerns skrivning i slutet av sitt svar, nämligen att det utifrån den information som finns tillgänglig i dag är detta som gäller.

Anf. 109 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Låt oss börja med frågeställningen om var himlen ligger. Det har sysselsatt människor.

Miljöpartiet vill höja skatten på koldioxid med 2 kronor – 25 miljarder i samlade skattehöjningar. Därtill säger man nej till de åtgärder som vi vidtar för att minska koldioxidutsläppen och vill så att säga föra hem sju och ett halvt ton av dessa åtgärder. Ska vi göra det med det mest effektiva instrumentet som med stor sannolikhet är koldioxidskatten får vi ett bensinpris på 20 kronor. Det är klart att det är väldigt högt. Jag tycker att det vore att ta i utöver vad som är rim och reson.

Sedan kommer vi naturligtvis gradvis i olika steg under åren att behöva göra höjningar av koldioxidskatten. Det är jag övertygad om. Vi kommer att ha mer beskattning på koldioxid i framtiden än vad vi har i dag. Men när det ska göras och när hushållen har råd med det ska vi väl ta i den takt som konjunkturen och den ekonomiska utvecklingen ger grund för.

Låt oss ta jämförelsen med de kooperativa verksamheterna. När man driver en näringsverksamhet, oavsett i vilken form det görs, är det centralt att vi har kontroll på vilka uttag ur verksamheten som görs därför att vi ska ha kontantlöneprincipen som grund för hur vi beskattar. Vi ska beskatta vinster och löner på ett sådant sätt att man inte tar ut förmåner i sin verksamhet oavsett om det är fråga om produkter, bilar, egen konsumtion, resor och vad man nu kan pula in i bokföringen i olika sammanhang.

Det är centralt att vi håller ordning på detta så att vi har struktur i skattesystemet där uttagsbeskattning sker.

Sedan har vi frågeställningen om enkelbeskattning. Kooperativa föreningar får göra avdrag när de betalar ut ersättning. De får göra det på utdelning så länge den står i proportion till insatsen, och de får göra det för laginsatser. Det betyder att de är enkelbeskattade. Beskattningen sker i detta sammanhang vid uttagsbeskattning. Tar man bort den har vi gått från dubbelbeskattning i normal näringsverksamhet till ingen beskattning. Det är inte rimligt med ingen beskattning. Det rimliga är att vi har

ett väl fungerande skattesystem och att näringar bär sina delar av bördorna.

Ska vi då noggrant följa detta och fundera på utbyggnaden av vindkraft i Sverige? Det ska vi absolut göra. Jag tycker att det är en självklarhet att vi noga följer det. Vi har högt satta ambitioner från den här regeringen att förstärka de förnybara inslagen i vår energiförsörjning.

Återigen är det många instrument som kan spela en viktig roll där. Även om vi inte ska till himlen tillsammans finns det naturligtvis skäl att i detta sammanhang titta också på en CO₂-beskattning. Vi har de gröna certifikaten som är en viktig del av detta. Vi har fastighetsskatten. Det är alltså alldeles självklart att vi mycket noggrant ska följa frågeställningen. Vill vi ha ett starkt tredje förnybart ben i energiförsörjningen måste vi noggrant följa utvecklingen för att säkra att detta ben också kommer till stånd.

Anf. 110 PER BOLUND (mp):

Herr talman! När det gäller himlens belägenhet tycker jag att finansministern borde lyssna på sin kollega sir Nicholas Stern som konstaterar att om vi inte gör insatser nu, och dessutom kraftfulla insatser, kommer de kostnader som vi alla kommer att råka ut för att verkligen hamna uppe i himlen. Då ligger den himlen långt över de kostnader som finansministern pratar om att Miljöpartiet förespråkar.

Jag beklagar att det från finansministerns sida inte finns någon förståelse för nödvändigheten av att ändra dessa skatteregler. Jag önskar att finansministern skulle följa just effekten av uttagsskatten, inte vindkraftsmarknaden totalt sett. Det är effekterna på den kooperativa vindkraften som bör följas noggrant, att analysera ifall de effekter som en sådan här beskattning kan få är rimliga. Det skulle jag verkligen önska att regeringen och finansministern gjorde.

Jag tycker fortfarande att den rimliga jämförelsen är mellan att jag bygger ett vindkraftverk på min egen tomt och använder elen från den och att jag väljer att tillsammans med några grannar bygga ett vindkraftverk och använda elen från den. Jag kan inte se att det skulle finnas någon stor skillnad i hur staten ser på det förfarandet. Därmed tycker jag att det också är rimligt att inte ta ut en extraskatt om några väljer att producera el tillsammans i stället för att göra det var och en för sig.

Det är tråkigt att man från regeringens sida uppenbarligen inte väljer att prioritera vindkraftsutbyggnaden på det sätt som den förtjänar. Vi vet att den ekonomiska kris som vi har i dag kommer att lägga krokben för investeringar i bland annat förnybar energiteknik, och i det läget skulle jag verkligen önska att man tydligt kunde markera att det inte är ett bra läge att börja ta ut en skatt på vindkraft som tidigare inte tagits ut. Därför önskar jag att regeringen kunde agera och se till att reglerna ändras så att man får möjligheter att bedriva vindkraftskooperativ på rimliga villkor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Bosse Ringholm har i sin interpellation ställt tre frågor:

1. Vad är regeringens senaste bedömning av vad det statliga underskottet kommer att bli 2009 och 2010?
2. Vilka myndigheter kommer att behöva låna pengar för att klara sin verksamhet i år?
3. Har regeringen för avsikt att vidta åtgärder för att hålla tillbaka den statliga kostnadsutvecklingen, och vilka åtgärder kommer i så fall att föreslås?

En utgångspunkt för regeringens ekonomiska politik är att värna ordning och reda i de offentliga finanserna. Oavsett konjunkturläge är det viktigt att inte frånga denna princip.

Vi befinner oss nu i ett läge med en nedgång i svensk och internationell ekonomi av sällan skådad styrka. Enligt kommissionens prognos från januari väntas EU-ländernas bnp falla med nära 2 procent i år. Samtidigt väntas budgetunderskottet bli mer än 5 procent av bnp i Frankrike, nästan 6 procent i Spanien, 11 procent i Irland och minst 9 procent i Storbritannien. Sverige är en liten öppen ekonomi och den realekonomiska och finansiella kris som drabbat omvärlden påverkar självklart även oss.

I den ekonomiska vårproposition som överlämnades till riksdagen den 15 april bedöms statens budgetsaldo i år och nästa år till minus 182 respektive minus 114 miljarder kronor.

Myndigheternas resursbehov och kostnadsutveckling följs noga inom Regeringskansliet. För i år har regeringen bland annat föreslagit att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen tillförs extra resurser.

Regeringens samlade bedömning utifrån det finanspolitiska ramverket och med beaktande av osäkerheten i bedömningen och riskbilden är att utrymmet för permanenta ofinansierade reformer är starkt begränsat. Det går dock inte att utesluta att ytterligare stabiliseringspolitiska åtgärder kan bli nödvändiga. Risken för att upplåningsbehovet ökar ytterligare är markant framöver bland annat på grund av eventuella infrianden av stora garantier riktade mot den finansiella sektorn.

Regeringen följer utvecklingen noga och kommer kontinuerligt att ompröva behovet av eventuella ytterligare temporära åtgärder med anledning av konjunkturedgången.

Anf. 112 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret på de tre frågor jag har ställt. Den första frågan handlar om Anders Borgs prognos när det gäller det statliga budgetunderskottet. Enligt svaret kommer det att vara ungefär 300 miljarder kronor för i år och nästa år.

Det finns en klar nackdel med att Anders Borg väntar så länge med att lämna sina svar på interpellationer. De två veckor som det normalt ska ta brukar Borg överträda med bred marginal. I det här fallet kan man

*Svar på
interpellationer*

säga att det straffat sig för nu har prognoserna blivit ännu sämre än om Anders Borg hade lämnat ett snabbare svar.

I januari i år lämnade Riksgäldskontoret ett material till Anders Borg. Från januari fram till april, på tre månader, ett kvartal, har prognosen i stort sett fördubblats – från Riksgäldskontorets siffror till dagens ungefär 300 miljarder på tre månader. Det är en aktningsvärt brant kurva nedåt vad gäller budgetunderskottet. Därmed är den första frågan klarlagd.

Min andra fråga gällde om finansministern kunde redovisa vilka myndigheter som måste låna pengar för att klara sin verksamhet under innevarande år. Frågan är ställd mot bakgrund av att ett flertal myndigheter numera har betydande problem. Några kör uppenbarligen sin verksamhet helt på kredit. Rikspolisstyrelsen är ett mycket tydligt sådant exempel. Om Rikspolisstyrelsen räknar med ett underskott på närmare 1 miljard för innevarande år är de 150 miljonerna i tilläggsbudgeten bara en droppe i havet och kommer inte att rätta till situationen.

Jag konstaterar, Anders Borg, att jag inte fått svar på frågan. Jag har frågat vilka myndigheter som kommer att behöva låna pengar, det vill säga få krediter för att klara sin ekonomi för innevarande år. Det svaret finns inte i Anders Borgs skrivna och här upplästa svar. Jag ber därför finansministern att tänka en gång till och lämna en redovisning av vilka myndigheter som fått löfte i regleringsbrev eller kommer att få löfte om krediter. Där är svaret ännu icke redovisat, Anders Borg.

På den tredje frågan, om finansministern har för avsikt att vidta åtgärder för att hålla tillbaka den statliga kostnadsutvecklingen, säger finansministern ja, kanske. Det preciseras dock inte vilka dessa är. Det sägs att det kan bli aktuellt med stabiliseringspolitiska åtgärder. Då är min nästa fråga: Vilka tänker finansministern på? Är det skattefrågor, kostnadsindragningar eller vilken typ av insatser kan finansministern tänka sig för innevarande år? Han medger att det kan behövas någon form av stabiliseringspolitiska åtgärder.

Jag har framför mig en artikel i Svenska Dagbladet från den 17 januari där Anders Borg tror sig klara vallöfte; det är rubriken på artikeln. I den säger Anders Borg: "Vi ska kunna lägga en reformbudget i höst. Det har vi goda förutsättningar att klara av om vi agerar ansvarsfullt och försiktigt." Och Anders Borg fortsätter: "Min bedömning är vi klarar av att genomföra i stort sett alla de vallöften som kostar pengar."

Min fråga så här tre månader efter dessa påståenden är: Gäller det fortfarande när budgetunderskottet nu i april visar sig vara dubbelt så stort som det var i januari när löftet gavs? Det skulle vara intressant att få en reaktion på det eftersom verkligheten har förändrats radikalt. Det är hundra procent mer i budgetunderskott efter tre månader. Är Borgs vallöfte devalverat i motsvarande mån med tanke på att det gavs i januari och vi nu är inne i april?

Det återstår alltså att få svar på min andra fråga, vilka statliga myndigheter som fått krediter, kommer att behöva krediter, kommer att utnyttja krediter, och vilken volym det handlar om. Min tredje fråga var vilka typer av stabiliseringspolitiska åtgärder Anders Borg funderar på och när han har för avsikt att återkomma.

Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag får beklaga att arbetsböda, reseschema och annat gjort att jag varit sen med att ge svar till Bosse Ringholm. Det är naturligtvis alltid att beklaga när så blir fallet, men tyvärr är situationen ibland sådan, inte minst på Finansdepartementet, att tidsschemat är pressat. Jag får som sagt beklaga detta.

Vår bedömning är att finanspolitiken är väl avvägd. Vi har alltså en betydande försämring. Det är en försvagning på 123 miljarder som inträffat på skattesidan sedan vi presenterade vår bedömning för riksdagen i januari. Hur kan vi då hävda att finanspolitiken är väl avvägd? Det är för att budgetpolitiken inte ska vara sådan att vi varje år uppvisar överskott. Vi ska inte ha 1 procents överskott varje år eftersom vi har stora svängningar i konjunkturen, arbetslösheten går upp och arbetslösheten går ned. Då är tanken att vi över konjunkturen ska uppnå våra mål på 1 procent för överskottet.

Det är vår bedömning att vi när vi i framtiden börjar närma oss en situation där resursutnyttjandet åter stiger också kommer tillbaka till ett överskott. Vi har även under den period vi nu kan bedöma överskott i det strukturella sparandet, alltså när vi försöker justera sparandet för konjunkturläget.

Jag vill inte ge intrycket av att jag tar lätt på att vi har fått en allvarlig försämring av de offentliga finanserna. Det har framtvingat en utomordentligt hård prioritering av regeringens olika viktiga åtgärder. Varför är det så? Jo, därför att Sverige kommer att gå in i framtida lågkonjunkturer. Det är min skyldighet att göra mitt yttersta för att vi vid nästa lågkonjunktur ska ha betydande överskott som gör att de automatiska stabilisatorerna kan verka.

Det faktum att offentliga finanser nu försvagas på grund av konjunkturen är inte ett svaghetstecken för Sverige. Det är en styrka. Vi har starka automatiska stabilisatorer. Det är så vårt skattesystem fungerar. Det är så vårt trygghetssystem fungerar. Det är så vi vill att det ska fungera också i framtiden, och jag tror mig vara övertygad om att Bosse Ringholm och jag i grunden är överens om det.

Låt oss också komma ihåg att långsiktig uthållighet i våra offentliga finanser är avgörande för att vi nu tar oss tillbaka till god ordning. Om vi går in i nästa lågkonjunktur och får en sedvanlig försvagning i en situation när vi ännu inte har kommit tillbaka till stora överskott så får vi bekymmer. Nu måste prövningen alltså ske med stor nogsamhet.

Jag ska svara på Bosse Ringholms ena fråga om vad som nu ytterligare bör övervägas. Sedan ska jag återkomma i mitt nästa inlägg till frågan om myndigheterna.

Vad är det då för ytterligare åtgärder vi har anledning att överväga? I första hand skulle jag säga att vi måste ha säkerhetsmarginaler för att de automatiska stabilisatorerna också framöver ska kunna fungera. När Barack Obama nu har kallat sin regering till sitt första regeringssammanträde möts statsråden av att få gå hem och gå igenom vilka nedskärningar och skattehöjningar som kan genomföras. I flera av våra grannländer sitter man i en sådan situation. Låt oss göra vårt yttersta för att vi ska slippa det! Låt oss se till att vi har resurser för arbetsmarknadspolitiken och för de trygghetssystem som vi har i det svenska systemet!

Jag är övertygad om att arbetsmarknadspolitik i den typ av konjunkturläge vi nu har att arbeta med är den förmodligen allra mest effektiva åtgärden för att dämpa de negativa konsekvenserna. Nu ska vi naturligtvis titta på hur läget ser ut i höst och vilka övriga överväganden som ska göras. Men prioriteringen är vi överens om inom regeringen. Vi ska vidta de åtgärder som har störst effekt för att dämpa nedgången, som har störst betydelse för att hindra att arbetslösheten biter sig fast. Det är det som har gjort att vi sedan budgeten tillfört enorma resurser till Arbetsförmedlingen och a-kassorna. Det är de bästa åtgärder vi har att vidta i det sammanhanget. Detta ska vi naturligtvis också se till att vi har resurser för att göra i nästa skede om det blir så att läget förvärras och det behövs ytterligare åtgärder. Låt mig sedan återkomma till Bosse Ringholms andra fråga i mitt nästa inlägg.

Anf. 114 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Det ska bli intressant att lyssna till Anders Borgs nästa inlägg, där han ska kommentera min fråga nummer två om krediter till myndigheterna. Detta återfinns inte alls i svaret. Jag väntar!

Min interpellation handlar om det statliga budgetunderskottet. Jag har inte i första hand diskuterat de offentliga finanserna. Jag har ingen annan uppfattning än att de självfallet varierar med konjunkturutvecklingen. Vi kan där bära underskott under sämre tider för att i stället jobba upp ett överskott under bättre tider. Det handlar om att vi på längre sikt över en konjunkturcykel ska ha ett överskott. Men det är inte det jag har diskuterat i min interpellation. Den handlar om budgetunderskottet.

Ungefär samtidigt som Riksgäldskontoret i januari i år sade att det kommer att bli ett underskott i år på 95 miljarder skrev Anders Borg i den här artikeln i Svenska Dagbladet att han räknade med att man ändå skulle kunna hålla en reformbudget. Nu tre månader senare säger Anders Borg att underskottet inte blir 95 miljarder, utan 182 miljarder. Det är i stort sett dubbelt upp. Min fråga är om Anders Borg står fast vid sina löften om att det ändå kan bli en reformbudget när underskottet har fördubblats. Nu talar jag om statsfinanserna, inte om de offentliga finanserna.

Det återstår att konstatera att Anders Borg säger i sitt svar att det nu handlar om ofinansierade reformer. Jag och flera andra socialdemokratiska riksdagsledamöter har i den här talarstolen för både ett och två år sedan sagt till Anders Borg att han lånar till skattesänkningar. Det handlar om att Anders Borg lånar till varenda reform. Nu erkänner Anders Borg detta. Han skriver det till och med i svaret. Nu handlar det om ofinansierade reformer. Frågan återstår: Ska Anders Borg fortsätta med ofinansierade reformer i ett läge där budgetunderskottet på bara ett kvartal har fördubblats?

Att tala om de automatiska stabilisatorerna är lätt i ett läge där de flesta inte vet vad det handlar om. Det handlar om a-kassa. Det handlar i mycket stor utsträckning om att Anders Borg försöker lägga ut en dimridå och säga att han satsar 10 miljarder kronor på arbetsmarknadspolitik. Sanningen är att Anders Borg inte satsar ett dugg på arbetsmarknadspolitiken.

Anders Borg tvingas betala ut mer i a-kassa när fler och fler människor blir arbetslösa. Det är nästan uppseendeväckande att det i Anders

Borgs tilläggsbudget finns en post som heter Arbetsmarknadspolitiska program där det står minus 5 miljoner kronor. Han minskar till och med pengarna till de arbetsmarknadspolitiska programmen med 5 miljoner kronor. Det häpnadsväckande är att pengarna tydligen ska användas som delfinansiering för att öka statistiken i arbetskraftsundersökningar om de arbetslösa. Tydligen har statistiken blivit så betungande. Det är så många arbetslösa att man tvingas ta 5 miljoner kronor från de arbetsmarknadspolitiska programmen och lägga över till statistiken. Men någon satsning på arbetsmarknadspolitiken är det inte.

De automatiska stabilisatorerna, som ekonomen Anders Borg älskar att tala om, handlar om att ju fler människor som blir arbetslösa, desto mer kostar arbetslösheten. Anders Borg kommer säkert att få erfara att prognoserna på det området överträffas flera gånger om också i fortsättningen.

Men det återstår att svara på frågan: De generösa löften som Anders Borg gav i januari om att fortsätta reformtakten, visserligen med ofinansierade reformer, står de kvar nu när underskottet har dubblats? Kan vi få höra någonting mer än om dimridåerna? Vad är det för stabiliseringspolitiska insatser det handlar om? Vad är det för nedskärningar Anders Borg nu kommer att iscensätta? Vi vet att varenda kommun och vartenda landsting kommer att avskeda personal därför att de inte får pengar av Anders Borg och regeringen. Regeringen är i sista hand ansvarig för varenda skolsköterska, varenda lärare och varenda läkare som tvingas lämna den offentliga vården. Det är regeringen som får ta det ansvaret. Vad är det för övriga åtgärder regeringen ska vidta för att dra ned sina kostnader?

Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Vi är i ett mycket allvarligt ekonomiskt läge. 90 procent av världen befinner sig i recession. I ett stort antal av våra grannländer har man tappat greppet över de offentliga finanserna. Man hamnar i en situation där man förmodligen under 2009 och 2010 behöver vidta åtstramande åtgärder. Ett exempel är naturligtvis den budget vi ska få om några dagar i Storbritannien, där man förmodligen under 2010 tvingas till nedskärningar och åtstramningar. Dit vill vi inte komma. Därför har vi en ordning i Sverige med överskottsmål. Det centrala är hur starka de offentliga finanserna i genomsnitt och långsiktigt är. Låt oss vårda den ordningen. Den är central för att Sverige ska kunna ha en stabilitet.

Nu vill Bosse Ringholm fokusera diskussionen på det statliga underskottet. Låt oss då konstatera att en del av upplåningen nu sker därför att vi befinner oss i en kreditkris. Vi har herrelösa krediter. Det svenska bankväsendet är underdimensionerat i förhållande till exportindustrins stora och omfattande behov. Följaktligen har vi gjort betydande åtaganden på den statliga balansräkningen för att underlätta kreditgivningen. Det handlar om dels exportkrediterna, som har fått möjlighet att låna direkt i Riksgälden, dels en vidgad låneram. Det handlar om att vi har avsatt medel för att kunna tillhandahålla ägande för banker i kris om det visar sig bli nödvändigt. Det får vi naturligtvis hoppas att vi slipper. Det antar jag att vi är överens om. Men händer det så har vi redan avsatt resurser för detta. Det handlar om att vi måste hjälpa ett antal av våra

grannländer som har mer betydande bekymmer. Följaktligen har staten ökat sin upplåning, och vi får i betydande utsträckning också tillgångar som motsvarar detta och i många fall också tillgångar som rimligen bör avkasta en normal ersättning till utlånaren.

Det är inte det stora problemet. Det stora problemet är att vi har en försvagning i vårt finansiella sparande. Det underliggande motsvarar att konjunkturen försvagas. Nu säger Bosse Ringholm att vi genomför ofinansierade reformer. Det tycks inte vara en hållning som hans parti delar. Då skulle man nu föreslå omfattande finansieringsåtgärder: skattehöjningar och utgiftsneddragningar. Det tycks vara så att vi i grunden är överens om att vi på sikt klarar att återkomma till överskott. Följaktligen har vi nu råd att vidta de nödvändiga åtgärderna.

Jag kan naturligtvis dela Bosse Ringholms beskrivning av vad de automatiska stabilisatorerna är. Det är två stora breda ben. Det ena är minskade skatteintäkter på de vinster man har i bolagen och de skatter hushållen betalar för konsumtion och arbete. De minskar kraftigt. Det betyder att samhällsekonomin har mer pengar kvar än den annars skulle ha haft. Det är i grunden ett bra inslag i det svenska skattesystemet.

Det andra är aktiva arbetsmarknadsåtgärder och a-kassa. Då säger Bosse Ringholm att jag skulle försöka dölja att det är en bra automatisk stabilisator. Varför skulle jag vilja dölja det? Det är därför vi har en inkomstförsäkring. I och med att vi har garantierna, där det i regelverket finns tydliggjort när det ska sättas in åtgärder, ökar anslagen till den aktiva arbetsmarknadspolitik. Det som tidigare var diskretionärt ökar nu automatiskt. Det skulle jag kunna tänka mig att Bosse Ringholm som gammal generaldirektör för Arbetsförmedlingen, eller som det då hette, Arbetsmarknadsstyrelsen, borde tycka var bra. Vi har fått en större säkerhet i att vi kan sätta in aktiva åtgärder. Aktiva åtgärder är förmedlingsinsatser och stöd för den som söker. Det är lönestöd i form av lönesubventioner och sänkta arbetsgivaravgifter. Det är offentliga arbeten och utbildning. Det är alldeles uppenbart att de här resurserna kommer att användas till detta.

Låt mig säga att vi har en situation där vi på ett antal myndigheter – polisen, Kriminalvården, domstolar, Skatteverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan – kommer att ha ett överskridande som innebär att man måste utnyttja anslagskredit. Detta är i grunden inte något konstigt, men jag kommer inte för den skull att föregripa det normala budgetarbete vi ska göra i höst för att säkra att vi kan klara av den offentliga verksamheten på ett bra sätt genom de ramar och mål vi har.

Anf. 116 BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Av Anders Borgs utlovade svar på min fråga två om krediterna till statliga myndigheter blev det ett enda svar på slutet. Jag ber att få återkomma med en särskild interpellation i ämnet, Anders Borg, så att du får tillfälle att utveckla ditt kunnande lite mer än vad du har gjort hittills från talarstolen.

Jag anklagar ingen regering, och inte heller den borgerliga regeringen i Sverige, för att på egen hand har uppfunnit den globala finanskrisen. Däremot tycker jag att den borgerliga regeringen i Sverige har förstärkt

den globala finanskrisen och gjort att den arbetslöses kris, jobbkrisen som vi har i Sverige i dag, är värre än vad den hade kunnat vara.

Jag vill erinra Anders Borg om att vi ett antal gånger haft diskussion om de skattesänkningar som Anders Borg har genomfört. De har under innevarande delar av den här perioden förstärkt konjunkturen, drivit på inflationen och drivit på överhettningen i ekonomin.

Vi varnade för det och sade att det kan komma surt efter. Det har kommit surt efter. De pengarna, de senaste 15 miljarderna för skattesänkningar, hade varit utomordentligt bra att kunna använda för arbetsmarknadspolitiken.

Det är inte så, Anders Borg, att jag anklagar dig för att dölja arbetsmarknadspolitiken genom satsningen på arbetsmarknadspolitik som en del av de automatiska stabilisatorerna. Du döljer bakom 10 miljardersanslaget till arbetsmarknadsåtgärder att det inte handlar om arbetsmarknadspolitiken.

Det handlar om a-kassa och utbetalning av ersättning till arbetslösa. Det är inte en enda krona mer till program för Arbetsförmedlingen. Tvärtom är det så att massor av arbetsförmedlingar nu står inför krav från sina kommuner att göra insatser, och de har helt enkelt inga pengar.

Det är ett faktum att vi har gått från de 70 miljarder som Anders Borg ärvde av den förra socialdemokratiska regeringen till att nu hamna i ett underskott i statsbudgeten på bortåt 200 miljarder kronor.

Frågan är fortfarande: Kan Anders Borg leverera den reformbudget som han lovade i januari i år? Det har vi inget svar på. Jag återkommer om myndigheterna och krediterna eftersom jag inte fick något svar.

Anf. 117 Finansminister ANDERS BORG (m):

Herr talman! Jag ska försöka svara på de många frågor som Bosse Ringholm ställer. Låt mig börja med myndigheterna, eftersom jag i mitt förra inlägg försökte reda ut ett antal andra frågeställningar.

Vi har ett antal myndigheter. Det rör sig om polisorganisationen, Kriminalvården, Skatteverket, domstolar, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Vi har på tilläggsbudgeten valt att tillföra en del extra medel till en del av dessa organisationer. Det gäller alldeles särskilt Försäkringskassan som fick ett mycket betydande tillskott i tilläggsbudgeten.

Jag kan naturligtvis välkomna att Bosse Ringholm ställer fler interpellationer. Men jag har inte för avsikt att ge mig in i myndigheternas budgetprövning och ge förbesked om den i ett känsligt budgetläge. Det är rimligt att vi har anslagskrediter. Anslagskrediter har vi för att de ska kunna användas och utjämna variationer.

Låt oss sedan komma tillbaka till frågan om arbetsmarknadspolitiken. Jag vill inte riktigt släppa den. Vi har nu en utbyggnad av aktiva åtgärder såsom de normalt definieras så att 5 procent av arbetskraften kommer att omfattas av det. Vi går från en nivå på strax över 2 procent upp till 5 procent av arbetskraften under de närmaste åren.

Jag är relativt övertygad om – men jag kan inte belägga det, eftersom jag inte har gått igenom alla våra medlemsländer i EU – att det som utmärker oss är att vi lägger större resurser på att bygga ut de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna än de flesta andra EU-länder.

Det är den aktiva arbetsmarknadspolitiken. För 2009 på tilläggsbudgeten är det i betydande utsträckning aktivitetsersättning och a-kassa. Anslagen ökar från 47 till 94 miljarder. Det är en betydande resursökning som gör att Arbetsförmedlingen står bättre rustad att möta en period av bekymmersam utveckling.

Jag skulle önska att vi kunde vara överens om att det är bra att vi i dag har en större tydlighet och starkare struktur för att Arbetsförmedlingen ska kunna få de resurser som är nödvändiga för att sätta in lämpliga åtgärder.

Det är naturligtvis en av de saker som vi också till höstens budget har anledning att återkomma och fundera kring. Det är väldigt prioriterat jämfört med alla vallöften som i övrigt också kan diskuteras.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 27 mars inkommit.

16 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2008/09:Ub32 till utbildningsutskottet

17 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2008/09:UbU16, UbU17 och UbU11
Justitieutskottets betänkanden 2008/09:JuU12 och JuU24
Försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU8
Trafikutskottets utlåtande 2008/09:TU10
Konstitutionsutskottets betänkande 2008/09:KU22

18 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Trafikutskottets betänkande
2008/09:TU13 Vissa väg-, fordons- och trafikfrågor

Utrikesutskottets betänkande
2008/09:UU14 Strategisk exportkontroll 2008 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 20 april

2008/09:467 Post- och betalservice i glesbygd

av *LiseLotte Olsson* (v)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2008/09:468 Förskrivning av p-piller

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:469 Vården av KOL-patienter

av *Ylva Johansson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 april.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 april

2008/09:864 Kurdernas situation i Turkiet

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:865 Kinesiska påtryckningar i fallet Adil Hakimjan

av *Hans Linde* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

den 21 april

2008/09:866 Åtkomst till domar

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:867 Hot mot demokratiska principer efter valet i Turkiet

av *Anne Ludvigsson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 april.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 april

2008/09:805 Afrikas horn

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2008/09:830 Generalarkitektur

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

den 20 april

2008/09:824 Uttagsbeskattning på vindkraftskooperativ

av *Christer Adelsbo* (s)
till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

2008/09:826 Stater som inte lovat samarbete på skatteområdet

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:827 OECD:s nya grå lista

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:828 Gibraltar, USA och svenskt skatteavtal

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:831 Reglering av vattennivån i Väneren

av *Holger Gustafsson* (kd)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2008/09:832 Beskattning av biogas på naturgasnätet

av *Anita Brodén* (fp)
till finansminister *Anders Borg* (m)

2008/09:834 Kongos konfliktmineraler

av *Carina Hägg* (s)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

2008/09:838 Ekonomiska förbindelser och mänskliga rättigheter i Kina

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

2008/09:839 ACTA-avtalet och personkontroller vid gränsen

av *Max Andersson* (mp)
till statsrådet *Ewa Björling* (m)

2008/09:802 Rätt att offentligt tala sitt modersmål i EU och kandidatländer

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till statsrådet *Cecilia Malmström* (fp)

2008/09:806 Gränskonflikt

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:813 Gripandet av Ramazan Kizil

av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:819 EU och Frankrikes d'outre-mer-områden

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:833 Cabinda och Angola

av *Ameer Sachet* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 april.

22 § Kammaren åtskildes kl. 21.55.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 15.58,

av tredje vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 82 (delvis) och av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

MADELEINE HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Svar på interpellationerna 2008/09:383, 384, 387 och 403 om bonussystem i den statliga sektorn.....	2
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	2
Anf. 2 EVA-LENA JANSSON (s).....	3
Anf. 3 PER BOLUND (mp).....	4
Anf. 4 BOSSE RINGHOLM (s)	6
Anf. 5 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	7
Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (s).....	8
Anf. 7 PER BOLUND (mp).....	9
Anf. 8 BOSSE RINGHOLM (s)	10
Anf. 9 PER ÅSLING (c)	11
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	12
Anf. 11 EVA-LENA JANSSON (s).....	13
Anf. 12 PER BOLUND (mp).....	14
Anf. 13 BOSSE RINGHOLM (s).....	14
Anf. 14 PER ÅSLING (c)	15
Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	15
5 § Svar på interpellation 2008/09:386 om åtgärder för särskilt drabbade kommuner med anledning av jobbkrisen.....	16
Anf. 16 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	16
Anf. 17 ULF HOLM (mp).....	17
Anf. 18 Förste vice talman JAN BJÖRKMAN (s).....	18
Anf. 19 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	19
Anf. 20 ULF HOLM (mp).....	20
Anf. 21 Förste vice talman JAN BJÖRKMAN (s).....	21
Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	22
Anf. 23 ULF HOLM (mp).....	23
Anf. 24 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
6 § Svar på interpellation 2008/09:390 om kärnkraftsutbyggnaden.....	24
Anf. 25 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	24
Anf. 26 TOMAS ENEROTH (s).....	25
Anf. 27 PER BOLUND (mp).....	26
Anf. 28 CARL B HAMILTON (fp).....	28
Anf. 29 ALF ERIKSSON (s)	28
Anf. 30 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	29
Anf. 31 TOMAS ENEROTH (s).....	30
Anf. 32 PER BOLUND (mp).....	32
Anf. 33 CARL B HAMILTON (fp).....	32
Anf. 34 ALF ERIKSSON (s)	33
Anf. 35 JAN ANDERSSON (c).....	33

Anf. 36 SVEN BERGSTRÖM (c).....	34
Anf. 37 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	35
Anf. 38 TOMAS ENEROTH (s).....	36
Anf. 39 JAN ANDERSSON (c).....	37
Anf. 40 SVEN BERGSTRÖM (c).....	37
Anf. 41 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	38
7 § Svar på interpellation 2008/09:423 om Vattenfall.....	39
Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c).....	39
Anf. 43 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	40
Anf. 44 PER BOLUND (mp).....	40
(forts.).....	42
Ajournering.....	42
Återupptagna förhandlingar	42
7 § (forts.) Svar på interpellation 2008/09:423 om Vattenfall.....	42
Anf. 45 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	42
Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s).....	43
8 § Svar på interpellation 2008/09:427 om användning av tidigare överskott i kommunerna	43
Anf. 47 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	43
Anf. 48 ULLA ANDERSSON (v).....	44
Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	45
Anf. 50 ULLA ANDERSSON (v).....	46
Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	46
Anf. 52 ULLA ANDERSSON (v).....	47
Anf. 53 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	47
9 § Svar på interpellation 2008/09:430 om Stockholmspolisens budgetunderskott	48
Anf. 54 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	48
Anf. 55 BOSSE RINGHOLM (s).....	49
Anf. 56 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	50
Anf. 57 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	51
Anf. 58 BOSSE RINGHOLM (s).....	52
Anf. 59 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	53
Anf. 60 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	54
Anf. 61 BOSSE RINGHOLM (s).....	55
Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	55
10 § Svar på interpellation 2008/09:429 om minskade försvarsanslag.....	56
Anf. 63 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	56
Anf. 64 BOSSE RINGHOLM (s).....	57
Anf. 65 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	58
Anf. 66 BOSSE RINGHOLM (s).....	59
Anf. 67 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	60
Anf. 68 BOSSE RINGHOLM (s).....	61
Anf. 69 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	62
11 § Svar på interpellationerna 2008/09:350 och 352 om skattesänkningarna och fördelningspolitiken.....	62
Anf. 70 Finansminister ANDERS BORG (m).....	62

Anf. 71 LARS JOHANSSON (s).....	63
Anf. 72 RAIMO PÄRSSINEN (s)	64
Anf. 73 PER SVEDBERG (s).....	65
Anf. 74 ROLAND BÄCKMAN (s)	65
Anf. 75 BORIANA ÅBERG (m).....	66
Anf. 76 CARL B HAMILTON (fp).....	67
Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (m)	68
Anf. 78 LARS JOHANSSON (s).....	69
Anf. 79 RAIMO PÄRSSINEN (s)	70
Anf. 80 PER SVEDBERG (s).....	71
Anf. 81 ROLAND BÄCKMAN (s)	72
Anf. 82 BORIANA ÅBERG (m).....	72
Anf. 83 CARL B HAMILTON (fp).....	73
Anf. 84 Finansminister ANDERS BORG (m)	73
Anf. 85 LARS JOHANSSON (s).....	74
Anf. 86 RAIMO PÄRSSINEN (s)	75
Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (m).....	75
12 § Svar på interpellationerna 2008/09:365 och 373 om skattefusk, svartjobb och taxinäringen.....	76
Anf. 88 Finansminister ANDERS BORG (m)	76
Anf. 89 BIRGITTA ERIKSSON (s)	77
Anf. 90 RAIMO PÄRSSINEN (s)	78
Anf. 91 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	79
Anf. 92 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	79
Anf. 93 LARS JOHANSSON (s).....	80
Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (m)	82
Anf. 95 BIRGITTA ERIKSSON (s)	83
Anf. 96 RAIMO PÄRSSINEN (s)	84
Anf. 97 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	84
Anf. 98 LARS JOHANSSON (s).....	85
Anf. 99 Finansminister ANDERS BORG (m)	85
Anf. 100 BIRGITTA ERIKSSON (s)	87
Anf. 101 RAIMO PÄRSSINEN (s)	87
Anf. 102 Finansminister ANDERS BORG (m).....	88
13 § Svar på interpellationerna 2008/09:378 och 380 om uttagsskatt på el från vindkraftverk	88
Anf. 103 Finansminister ANDERS BORG (m)	88
Anf. 104 PER BOLUND (mp).....	89
Anf. 105 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	90
Anf. 106 Finansminister ANDERS BORG (m)	91
Anf. 107 PER BOLUND (mp).....	92
Anf. 108 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	93
Anf. 109 Finansminister ANDERS BORG (m)	94
Anf. 110 PER BOLUND (mp).....	95
14 § Svar på interpellation 2008/09:400 om statens budgetunderskott.....	96
Anf. 111 Finansminister ANDERS BORG (m)	96
Anf. 112 BOSSE RINGHOLM (s).....	96

Anf. 113 Finansminister ANDERS BORG (m).....	98	Prot. 2008/09:103
Anf. 114 BOSSE RINGHOLM (s).....	99	21 april
Anf. 115 Finansminister ANDERS BORG (m).....	100	
Anf. 116 BOSSE RINGHOLM (s).....	101	
Anf. 117 Finansminister ANDERS BORG (m).....	102	
15 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-		
nämndssammanträde	103	
16 § Hänvisning av ärende till utskott.....	103	
17 § Förnyad bordläggning.....	103	
18 § Bordläggning.....	103	
19 § Anmälan om interpellationer.....	104	
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	104	
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	105	
22 § Kammaren åtskildes kl. 21.55.....	106	

Prot. 2008/09:103
21 april

Tryck: Elanders, Vällingby 2009